

در صفحات بعد
می‌خوانید

از سوی انتشارات اعلام شد
پردانلودترین مقاله‌های
مجلات پژوهشگاه علوم
انسانی

دکتر آیت‌اللهی در کنفرانس خبری:
عدالت پژوهشی در حوزه
علوم انسانی نیاز امروز
ماست

چند گزارش از برنامه‌های برگزار شده
نشست‌های تخصصی متنوع
در مرکز امام علی (ع)

توسط وزارت علوم
ساختار جدید علمی
پژوهشگاه ابلاغ شد

گزارشی از کارگاه‌ها و درس گفتارهای
پژوهشگاه در سال ۱۳۹۲
۱۰ کارگاه در ۴ ماه نخست سال

آمار جدید منتشر شد
پرتال جامع علوم انسانی در
سال ۱۳۹۱

خلاصه‌ای از مهمترین سخنرانی‌ها
کنفرانس جنبش‌های
اسلامی معاصر

تازه‌های نشر
آشنایی با تازه‌ترین
کتب و مجلات انتشارات

از سوی پژوهشگاه علوم انسانی منتشر شد

فراخوان مقاله برای کنگره بین‌المللی غدیر

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی با انتشار فراخوانی از محققان و علاقه‌مندان برای ارسال اثر به کنگره بین‌المللی غدیر دعوت کرد. این کنگره در ۳ محور اصلی غدیر و امت اسلامی، آموزه‌های غدیر و بررسی‌های تاریخی ماجرای غدیر برگزار می‌شود.

آخرین مهلت دریافت چکیده مقالات ۳۱ شهریور (۱۶ ذی‌القعدة ۱۴۳۴ و ۲۲ سپتامبر ۲۰۱۳)، زمان اعلام چکیده‌های پذیرفته شده ۶ مهر (۲۲ ذی‌القعدة و ۲۸ سپتامبر) مهلت ارسال اصل مقالات ۲۴ مهر (۱۰ ذی‌الحجه ۱۴۱۶/اکتبر) و زمان برگزاری همایش روزهای چهارشنبه و پنجشنبه اول و دوم آبان (۱۷ و ۱۸ ذی‌الحجه ۲۳ و ۲۴ اکتبر) اعلام شده است.

در محور نخست این کنگره یعنی «غدیر و امت اسلامی» ۴ عنوان غدیر و تمدن اسلامی، غدیر و آینده جهان اسلام، غدیر و وحدت امت اسلامی و از غدیر تا صلح جهانی به عنوان موضوعات اصلی اعلام شده‌اند.

آموزه‌های سیاسی و حکومتی غدیر، جایگاه غدیر در منظومه فکری و اعتقادی اسلام، تبیین نگرش‌های اخلاقی پیام غدیر و نسبت غدیر با رسالت انبیاء موضوعات محور دوم کنگره «آموزه‌های غدیر» هستند.

علاقه‌مندان به ارائه اثر مرتبط با محور سوم یعنی «بررسی‌های تاریخی ماجرای غدیر» باید ۳ موضوع اصلی چگونگی انعکاس ماجرای غدیر در تاریخ، چالش‌های مفهومی و مصداقی در مضامین خطبه غدیر و نسبت خطبه غدیر با آیات متناسب به آن واقعه را مورد نظر داشته باشند.

ادامه در صفحه ۳

پردازش‌ترین مقاله‌های مجلات پژوهشگاه علوم انسانی

انتشارات پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی فهرست پردازش‌ترین مقاله‌های مجلات را منتشر کرد. «ناصر زعفرانچی» مدیر انتشارات پژوهشگاه، در این فهرست در هر یک از ۱۷ مجله پژوهشگاه، ۳ مقاله که بیشترین داندلود را داشته همراه با تعداد دفعات مشاهده در سایت و سایر مشخصات مقاله را اعلام کرده است.

جستارهای تاریخی، مطالعات میان رشته‌ای در رسانه و فرهنگ، حکمت معاصر، تحقیقات تاریخ اجتماعی، ادبیات پارسی معاصر، آفاق الحضاره اسلامی، زبان‌شناخت، منطق پژوهی، پژوهش نامه علوی، اقتصاد تطبیقی، کهن نامه ادب پارسی، ادبیات پارسی معاصر، تفکر و کودک، جامعه پژوهی فرهنگی، غرب شناسی بنیادی، فلسفه علم و جستارهای فلسفه دین مجلاتی هستند که مقالات پرمخاطب آنها در این فهرست اعلام شده است. اخذ درجه علمی پژوهشی و افزایش تعداد مجلات منتشر شده و همچنین آنلاین کردن مجلات علمی پژوهشی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی یکی از اقدامات اساسی پژوهشگاه در سال گذشته برای توزیع بیشتر ایده‌ها و افکار کارشناسان و پژوهشگران ایرانی بود. انتشار ۲۱ عنوان نشریه علمی پژوهشی در حوزه‌های مختلف علوم انسانی در نوع خود بی نظیر است چرا که به نسبت سرانه اعضا هیات علمی این تعداد مجله علمی و پژوهشی در هیچ کدام از مراکز دانشگاهی یا پژوهشی سابقه ندارد. کل مجلات دانشگاه تهران در زمینه علوم انسانی حدود ۷۴ عنوان است در حالی که بیش از ۱۵۰۰ عضو هیات علمی دارد. ولی پژوهشگاه با ۷۶ عضو هیات علمی ۲۱ مجله علمی پژوهشی منتشر می‌کند

در سال ۹۱ این مجلات به طور دو فصلنامه منتشر شده‌اند. این بدان معناست که پژوهشگاه فقط در سال گذشته ۴۲ شماره نشریه با درجه علمی پژوهشی منتشر کرده است. همه مقالات تمامی شماره‌های این نشریات بر روی سایت هر کدام در سامانه مدیریت نشریات پژوهشگاه در دسترس و قابل دریافت برای عموم است. جزئیات بیشتر از این مقالات را می‌توانید در صفحه ۳۰ ببینید. ■

نشست علمی تخصصی «شهید مطهری و تحول در علوم انسانی» برگزار شد

نشست علمی تخصصی با موضوع «شهید مرتضی مطهری و تحول در علوم انسانی» در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی برگزار شد. در این نشست که ۱۵ اردیبهشت به مدت ۳ ساعت و با حضور بیش از ۵۰ نفر از علاقه‌مندان و صاحب نظران این حوزه برگزار شد، آقایان دکتر عبدالرزاق حسامی، دکتر غلامحسین خدری و دکتر حمید رضا آیت‌اللهی سخنرانی کردند. گزارشی از برگزاری این نشست به اداره کل فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ارسال شده است. علاقه‌مندان می‌توانند با مراجعه به سایت پژوهشگاه به نشانی www.ihs.ac.ir و ورود به بخش سخنرانی‌ها و نشست‌ها، فایل صوتی و تصویری این برنامه را از فهرست نشست‌های اردیبهشت ماه دریافت کنند.

از سوی پژوهشگاه صادر شد

هزارمین گواهی شرکت در دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی پژوهشگاه

تعداد گواهی‌های صادر شده برای شرکت در کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی از مرز هزار نفر گذشت. مرکز آموزش‌های آزاد تخصصی پژوهشگاه علوم انسانی در دو سال گذشته، در برگزاری دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی، ضمن در نظر گرفتن اهداف کلی پژوهشگاه، اهداف کلی ذیل را در نظر نیز گرفته است:

۱) برگزاری دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی در حوزه‌های مختلف علوم انسانی به منظور رعایت اصل تنوع آموزشی و نیز متناسب با نیاز آموزشی

۲) برگزاری هدفمند دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی روش تحقیق (اعم از روش‌های کیفی و کمی تحقیق) به منظور ترویج فرهنگ پژوهش محوری و تربیت پژوهشگران متخصص و کارا و نیز ایجاد فرصت برای علاقه‌مندان به یادگیری روش‌های صحیح پژوهش تحت آموزش اساتید خبره.

۳) ارائه فرصت آموزشی برای تمامی علاقه‌مندان به یادگیری در حوزه‌های مختلف علوم انسانی در سراسر کشور. مرکز آموزش‌های آزاد تخصصی پژوهشگاه علوم انسانی به بهانه صدور هزارمین گواهی شرکت در دوره‌ها و کارگاه‌ها گزارشی از فعالیت خود در چند سال گذشته را منتشر کرده است.

بر اساس این گزارش در مقایسه سال ۹۱ و ۸۸ برگزاری سخنرانی، کارگاه و همایش بارشد قابل توجهی همراه بوده است. در حالی که در سال ۸۸ و ۸۹ هیچ کارگاهی در پژوهشگاه برگزار نشده، این عدد در سال ۹۰ به ۲۲ و در سال ۹۱ به بیش از دو برابر یعنی ۴۶ مورد رسید. تعداد سخنرانی‌های برگزار شده در سال ۹۱ در حالی ۱۲۶ مورد بوده که در سه سال قبل آن به ترتیب ۸۸، ۹۵ و ۲۵ مورد بوده است. پژوهشگاه همچنین در سال ۸۸ یک، در سال ۸۹ هفت و در سال ۹۰ سه همایش برگزار کرده که این رقم در سال ۹۱ به ۱۰ مورد رسیده است. تعداد نشست‌های تخصصی نیز مانند سال گذشته ۱۶ مورد بوده است. در میان همه پژوهشکده‌ها و گروه‌های پژوهشگاه، پژوهشکده ادبیات در مجموع با برگزاری ۳۱ همایش، کارگاه، نشست و سخنرانی بیشترین آمار را دارد. مرکز آموزش‌های آزاد تخصصی پژوهشگاه علوم انسانی همچنین اعلام کرده از سال گذشته در کنار افزایش کمی این برنامه‌ها، ارتقاء سطح کیفی آنها نیز به صورت جدی مورد توجه قرار گرفته و این موضوع در سال ۹۲ نیز در دستور کار قرار دارد.

جزئیات بیشتری از برگزاری همه این برنامه‌ها شامل موضوع، زمان برگزاری، سخنران، مدرس و ... به تفکیک برنامه‌ها و سال‌های برگزاری از اینجا در دسترس شماست. همچنین آرشیو صوتی و تصویری این برنامه‌های در سایت پژوهشگاه در اختیار علاقه‌مندان قرار دارد.

فراخوان مقاله کنگره بین المللی الغدير

دبیرخانه کنگره از علاقه مندان به ارسال اثر خواسته تا چکیده مقالات خود را در قالب فایل ورد حداکثر تا ۳۱ شهریور ۱۳۹۲ و از طریق پست الکترونیک به نشانی alghadircongress@ihcs.ac.ir ارسال نمایند. لازم است خلاصه مقالات ارسالی شامل نام نویسنده، وضعیت تحصیلی، آدرس محل سکونت، تلفن تماس، آدرس پست الکترونیکی و خلاصه سوابق علمی و پژوهشی (حداکثر ۳۰۰ کلمه) باشد. کمیته علمی همایش پس از ارزیابی چکیده مقالات، نتایج را از طریق پست الکترونیک به اطلاع برگزیده شدگان خواهد رساند. مقالات منتخب با حضور نویسندگان آنها، در همایش ارائه خواهند شد. برای اطلاع از جزئیات بیشتر برگزاری این کنگره می توانید به نشانی alghadircongress.ir مراجعه کنید. همه اطلاعات به زبان های عربی و انگلیسی، راهنمای تدوین مقالات، شیوه استناد و ... در این سایت در دسترس است.

برنامه های مناسبی در پژوهشگاه

در دو ماه گذشته و همزمان با مناسبت های مختلف مذهبی برنامه هایی نیز در پژوهشگاه برگزار شد. در روز زن مراسم جشنی با سخنرانی خانم دکتر فروغ پارسا با عنوان بررسی پژوهش های انجام شده پیرامون حضرت زهرا(س) برگزار شد. در روز مرد نیز مراسم مشابهی برگزار شد. در روز زن به خانم ها و در روز مرد نیز به همه آقایان شاغل در پژوهشگاه هدایایی تقدیم شد. همچنین مراسم نیمه شعبان نیز مانند سال گذشته با جشن، سخنرانی، موسیقی و مسابقه شعر خوانی همکاران برگزار شد. در بخش مسابقه تعدادی از همکاران که از قبل ثبت نام کرده بودند اشعار یا قطعات ادبی را به انتخاب خودشان اجرا و تعدادی نیز مداحی کردند. در پایان مراسم شرکت کنندگان بهترین اجرا ها را انتخاب کردند. بر این اساس آقایان ایرانی، سوری و شاهسون موفق به کسب بیشترین رای شده و هدایی دریافت کردند. از سوی پژوهشگاه نیز به کلیه کارکنان کارت های هدیه تقدیم شد.

انتشار چهارمین مجموعه مقالات فلسفی و عرفانی "اشراق" توسط بنیاد مطالعات اسلامی در روسیه

چهارمین شماره سالنامه فلسفی عرفانی "اشراق" توسط بنیاد مطالعات اسلامی در مسکو منتشر شد. شماره چهارم اشراق در بر گیرنده ۳۶ مقاله از نویسندگان و محققان برجسته در حوزه فلسفه و عرفان اسلامی می باشد که ۱۲ مقاله از این مجموعه متعلق به نویسندگان ایرانی بوده و الباقی آثار نویسندگان روس و کشورهای آمریکا، بلژیک، سوییس، لبنان، پاکستان، کانادا، ایتالیا و انگلیس می باشد. نویسندگان ایرانی این شماره (به ترتیب الفبا) حمید رضا آیت الهی، غلام رضا اعوانی، سید محمد خامنه ای، محمود خاتمی، عبدالحسین خسرو پناه، غلام حسین خدری، محسن جوادی، فرهاد دفتری، غلامحسین دینانی، مستانه کاکایی، کریم مجتهدی و علی اکبر ولایتی هستند. موضوع اصلی شماره چهارم اشراق بررسی دیدگاه های شخصیت های فلسفی دوره خواجه نصیر الدین طوسی می باشد. بنیاد مطالعات اسلامی با هدف تبیین زوایای مختلف فرهنگ و فلسفه اسلامی اقدام به انتشار سالنامه اشراق نموده است. در انتشار این سالنامه انستیتو فلسفه آکادمی علوم روسیه مسکو و موسسه حکمت و فلسفه ایران تا به حال همکاری مستمر داشته اند و در شماره چهارم اضافه بر این، انجمن آثار و مفاخر فرهنگی ایران و موسسه اسماعیلی لندن نیز مشارکت نمودند. شماره چهارم اشراق با ۶۳۲ صفحه در تیراژ ۶۰۰ نسخه توسط انتشارات آثار شرقی مسکو و با مشارکت پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی منتشر شد.

مقاله دکتر هدایتی در یک کنفرانس بین المللی

دکتر مهرنوش هدایتی با حضور در 4th World Conference on Psychology, Counseling and Guidance مقاله خود با موضوع Effects of participation in "Community of philosophical Inquiry" را به صورت سخنرانی ارائه کرد.

این کنفرانس ۲۴ تا ۲۶ می در کشور ترکیه برگزار شد و دکتر هدایتی به دلیل ارائه رویکردی جدید در «زوج درمانی» و با توجه به سابقه ارائه مقاله در دوره های قبلی این کنفرانس به عنوان دبیر یکی از جلسات انتخاب شد. بالا بودن کیفیت پنبلی که دبیری آن بر عهده خانم هدایتی بود سبب شد سخنرانانی از پنبل ها و جلسه های دیگر نیز در این بخش حضور پیدا کنند. مقاله خانم هدایتی برای چاپ در مجله ISI که توسط انتشارات الزویر منتشر می شود پذیرفته شده است.

دکتر آیت اللهی در کنفرانس خبری:

عدالت پژوهشی در حوزه علوم انسانی نیاز امروز ماست

نشست خبری حمیدرضا آیت اللهی، رئیس پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی با اصحاب رسانه، پیرامون تشریح برنامه های سال جدید این پژوهشگاه و ارائه گزارشی از برنامه های سال گذشته، به همراه اعلام جزئیات در رابطه با کنفرانس بین المللی "جنبش های اسلامی معاصر در اندیشه و عمل، اخوان المسلمین و جنبش های اسلامی همسو" صبح سوم اردیبهشت ماه، برگزار شد.

با اشاره به برپایی بیست و ششمین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران گفت: پژوهشگاه در نمایشگاه امسال ۲۰۰ عنوان کتاب را عرضه کرد.

رئیس پژوهشگاه علوم انسانی در ادامه با اشاره به فعالیت های پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی گفت: پژوهشگاه در حوزه تحول علمی، تا به حال ۲۹۰۰ مقاله علمی دریافت کرده است که از میان ۷۰۰ مقاله چاپ شده اند.

وی در خصوص وضعیت کتب این پژوهشگاه نیز، گفت: با وجود گران شدن کتاب و کاغذ و پایین آمدن درآمد افراد، با اقدامات صورت گرفته توسط پژوهشگاه، خوشبختانه میزان فروش کتاب ها روند صعودی داشته است. پژوهشگاه سعی کرده است برای اینکه میزان استقبال از کتاب هایش کاهش نیابد، اقداماتی همچون ارائه تخفیف، آنلاین کردن مجلات را ارائه کند و همچنین چاپ کتب تخصصی را کاهش داده است و تا زمان نیاز مجدد، چاپ صورت نمی گیرد.

رئیس پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی تلاش جهت مجازی کردن امور و فعالیت های این پژوهشگاه را از دیگر برنامه هایی عنوان کرد که از سال گذشته صورت گرفته و ادامه دارد.

وی همچنین در خصوص آخرین اقدامات صورت گرفته در بحث بازنگری کتب علوم انسانی، گفت: پژوهشگاه طی شش ماه، ۳۸

سرفصل اصلی علوم انسانی در مقطع لیسانس را بازنگری کرد و در سال ۹۰ تحویل وزارت علوم داد که این اقدام با حضور ۳۰۰۰ استاد و ۱۲ هزار نفر صورت گرفت و اگر در همان سال ۹۰ این سرفصل های بازنگری شده مورد بهره برداری قرار می گرفت، در حال حاضر دو سال بود که دانشجویان می توانستند از آن استفاده کنند، اما این روند طولانی شد، البته از مهر امسال دروس بازنگری شده برای دانشجویان

دوره اخیر (مجلات) پیگیر امور مربوط به آن هستیم.

وی ادامه داد: ما تلاش کردیم محفل و پاتوقی را برای اساتید و دانشجویان علوم انسانی ایجاد کنیم که این مهم با ارائه سخنرانی های متعدد، همایش ها و کنفرانس ها صورت گرفت، به نحوی که افراد زیادی از حیطه های مختلف علوم انسانی گرد هم جمع شدند.

وی در این کنفرانس عنوان کرد: در پژوهشگاه ۱۱ پژوهشکده، ۲ مرکز علمی، ۵۵ گروه زیر مجموعه وجود دارد که این ساختار در طول ۲ سال اخیر شکل گرفته و خروجی پژوهشکده ها ناظر بر برآوردن نیازهای جامعه است.

وی ابراز کرد: سال گذشته نمایشگاه دائمی کتب علوم انسانی را ایجاد کردیم چراکه خواسته پژوهشگران و دانشجویان بود، بسیاری از این موضوع در رنج بودند که برای یافتن کتاب مورد نظر باید چندین مسیر و کتاب فروشی را بگذرانند و جست و جو کنند، بنابراین نمایشگاه دائمی کتاب ما که شامل آثار ۲۰ انتشارات از جمله دانشگاه تهران، دانشگاه امام صادق (ع)، بوستان کتاب قم و... سبب شد تا بسیاری بتوانند راحت تر به کتب حوزه علوم انسانی دسترسی یابند.

رئیس پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

رئیس پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی در ابتدای این نشست، با اشاره به فعالیت های صورت گرفته در سال گذشته، اظهار کرد: پارسل در حوزه علوم انسانی به توفیقات خوبی رسیدیم از جمله مسئله ایجاد عدالت پژوهشی و دسترسی پژوهشگران عرصه علوم انسانی به جدی ترین های حوزه کاری، که طی روال برنامه های کاری پژوهشگاه صورت پذیرفت؛ ضمن آنکه با پرتالی که ایجاد کردیم در واقع ذخیره ای را برای علوم انسانی اسلامی انجام دادیم به گونه ای که روزی ۴۰ هزار نفر از این سایت بازدید دارند.

وی ادامه داد: علوم انسانی اسلامی ایرانی با راه اندازی پرتال یاد شده، در حوزه فضای مجازی بسط و توزیع شد به نحوی که گاها شاهد بودیم که مقاله ای بازدید بیش از دو هزار را به خود اختصاص داده بود که حاکی از تبادل تازه های علوم انسانی میان صاحب نظران در سطح وب بود، به نحوی که در سالی که گذشت اهتمام ما بر مجازی کردن حوزه های مختلف علوم انسانی بود.

دکتر آیت اللهی با اشاره به آثار و فعالیت های پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی بیان کرد: ما ۲۱ مجله علمی پژوهشی داریم، یعنی به طور متوسط می توانیم بگوییم که هر روز یک ایده جدید در پژوهشگاه منتشر می شود و این توفیق

قابل توجهی است، به این معنا که ۹۵ درصد تولیدات علوم انسانی کشور در این پژوهشگاه انجام می شود.

رئیس پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی تصریح کرد:

تلاش ما در سال جدید بر ورود هر چه به سطح بین المللی است که این مهم از طریق برگزاری کنفرانس ها، سمینارها و انتشار مجلات در خارج از کشور ممکن می شود که در

از نشر دیجیتال تا خبرگزاری علوم انسانی

● طرح نشر دیجیتال توسط پژوهشگاه پیگیری می شود. تاسیس خبرگزاری علوم انسانی هم دنبال می شود. در صورت رفع مشکلات مالی این خبرگزاری برای استفاده فعالان این حوزه راه اندازی خواهد شد تا همه در جریان علوم انسانی در ایران و جهان قرار گیرند.

● معمول این است که هنگام مواجه شدن با کمبود بودجه اولین جایی که تحت فشار قرار می گیرد، بخش پژوهش است. با این حال پژوهشگاه با وجود مشکلات متعدد در سال گذشته توفیقات مهمی در زمینه های مختلف کسب کرد.

● مهم ترین برنامه کاری ما در سال های گذشته تلاش برای برقراری عدالت آموزشی و پژوهشی بود تا دانشجویان، اساتید و پژوهشگران در سراسر کشور بتوانند به راحتی به منابع دسترسی داشته باشند

نهمین جلسه دبیران و صد و چهل و یکمین جلسه عمومی برگزار شد

آخرین خبرها از شورای بررسی متون

نهمین جلسه شورای دبیران شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی با حضور دبیر محترم شورا، معاون راهبردی و دبیران کار گروههای تخصصی و مسوول اجرایی دبیرخانه در تاریخ ۹۲/۱/۲۴ در سالن جلسات پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی برگزار شد.

در ابتدای جلسه، آقای نجف پورضمن ارایه گزارشی از فعالیت های شورای دبیران در سال گذشته، به اهمیت این شورا در ارتقاء فعالیت های شورای بررسی متون اشاره کرد و از دبیران درخواست کرد بعد از صحبت های دبیر شورای متون، به گزارش فعالیت های خود در باب مصوبات جلسه قبل شورای دبیران اقدام نمایند.

در ادامه، جناب آقای دکتر حسینی دبیر شورای متون، به اهمیت نقد در تولید علم و همچنین تحول علوم انسانی اشاره کرد و ضمن تشکر از زحمات دبیران گروهها از ایشان خواست تا در سال جدید نسبت به ارتقای کیفی نقدهای انجام شده اهتمام بیشتری به خرج دهند.

بعد از صحبت های دکتر حسینی دبیران به گزارش فعالیت های خود و برنامه های پیش روی گروه مربوطه پرداختند.

این جلسه با تصویب چند محور در حوزه فعالیت های گروه های دبیرخانه به پایان رسید و مقرر گردید دبیران در جلسه بعد نسبت به گزارش اجرای مصوبات جلسه اقدام کنند. همچنین یکصد و چهل و یکمین جلسه شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی دوم خرداد برگزار شد. بر اساس اعلام دبیر این شورا فهرست مصوبات این جلسه به شرح زیر است:

طبق مصوبات جلسات قبل تاکید گردید، هریک از روسای گروه ها و یا فردی که توسط رئیس گروه تعیین می شود، در خصوص چيستی و مفهوم علوم انسانی رشته های تخصصی خود مقاله و یا یادداشتی ارائه نمایند.

۱. طبق مصوبات جلسات قبل تاکید گردید گروه ها در خصوص نقد مقالات علمی پژوهشی نظرات خود را به دبیرخانه ارائه نمایند.

۲. مقرر شد دبیرخانه نمونه موفق برخی از فرمها جمع بندی نظر نهایی گروه را که با اصول ارائه شده در کاربرگ نزدیک تر باشد را به تمامی گروه های شورا ارسال نمایند.

۳. مقرر شد در کلیت فرم جمع بندی نظر نهایی گروه بند مربوط به بومی بودن - ملی بودن - اسلامی بودن پررنگ تر شود.

۴. مقرر شد تهیه گزارش فرم جمع بندی نظر نهایی در هر گروه توسط دبیر مربوطه و تایید علمی آن توسط مدیر گروه انجام پذیرد.

۵. مقرر شد دبیرخانه شورا علاوه بر راه اندازی بخشی بنام روابط عمومی، در بحث ارتباط با ناشرین و تعامل با روابط عمومی پژوهشگاه اقدام کنند.

۶. مقرر شد دبیران هر گروه با ناشرین و مولفین گروه مربوطه خود نهایت تعامل را مورد توجه قرار دهند.

۷. مقرر شد جناب آقای دکتر حسینی موارد مربوط به سرفصلها را در فرم موجود اضافه نماید.

۸. مقرر شد گروه های شورا هر چه سریعتر نسبت به گزارش نهایی نقدنامه های سال ۹۰ اقدام نمایند.

۹. مقرر شد گروه های شورا هر چه سریعتر نسبت به گزارش نهایی وضعیت کتب معارف اقدام نمایند.

بازدید هیئت پژوهشگران آلمانی از پژوهشگاه

یک هیئت آلمانی متشکل از نخبگان و فرهیختگان این کشور چهارشنبه ۲۸ فروردین از پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی بازدید کردند. این گروه که در بین آنها اسلام شناسان شناخته شده اروپایی هم حضور داشتند، در قالب یک نهار کاری به بحث و تبادل نظر و تجربیات با اساتید و مدیران پژوهشگاه پرداختند.

در این جلسه دکتر آیت اللهی ضمن معرفی بخش های مختلف پژوهشگاه، خلاصه ای از فعالیت پژوهشکده ها و گروه ها را ارائه کرد و در زمینه جذب دانشجوی و رشته های موجود در پژوهشگاه برای مهمانان صحبت کرد.

توضیح آخرین وضعیت انتشار کتب و مجلات و همچنین معرفی جداگانه و خلاصه هر یک از مجلات از دیگر محورهای سخنرانی دکتر آیت اللهی در این نشست بود.

رئیس پژوهشگاه علوم انسانی همچنین ضمن معرفی پرتال جامع علوم انسانی، گزارشی از بازدید کاربران در نقاط مختلف ایران و جهان، شیوه فعالیت و محتوی این پرتال ارائه کرد. در ادامه نشست، جلسه پرسش و پاسخ بین دکتر کریم مجتهدی، دکتر بیوک محمدی، دکتر سید جواد میری و دکتر عبدالله قنبرلو با مهمانان در محورهای تخصصی ترجمه آثار، شرق شناسی، آخرین وضعیت کشورهای منطقه و ... و همچنین دیدگاه آنها درباره ایران و تجربیات شان از این سفر برگزار شد. در پایان این نشست دکتر آیت اللهی برای آغاز همکاری بین پژوهشگاه و دانشگاه های هر یک از مهمانان در زمینه تبادل استاد و محقق، برگزاری دوره های ایران شناسی، تشکیل کارگاه های کوتاه مدت آموزشی، همکاری کتابخانه ای، انجام پژوهش های مشترک و ... اعلام آمادگی کرد.

در نشست «فرهنگ سیاسی امام علی بر اساس تحلیل روایات منابع تاریخی»

سلوک امیر المومنین (ع) بررسی شد

نشست علمی «فرهنگ سیاسی امام علی (ع) بر اساس تحلیل روایات منابع تاریخی» چهارم خرداد در سالن اندیشه پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی برگزار شد. این نشست علمی به همت پژوهشکده تاریخ پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی و با همکاری انجمن ایرانی تاریخ برگزار شد. در این نشست علمی دکتر سیدمحمد رحیم ربانی زاده، رئیس پژوهشکده تاریخ پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی و دکتر نیره دلیر و دکتر صفورا برومند، اعضای هیات علمی پژوهشکده تاریخ پژوهشگاه به ترتیب به بررسی موردی فتح ایران، ماجرای حکمیت در زمان امام علی (ع) و نیز روایت متناقض بنی جاجیه و طبرستان پرداختند. آنچه پیش رو دارید، گزارش ما از این نشست است.

دکتر سیدمحمد رحیم ربانی زاده:

علی (ع) در حمله به ایران مشارکت نداشت

سیدمحمد رحیم ربانی زاده رئیس پژوهشکده تاریخ پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی با اشاره به موضوع سخنرانی خود گفت: مایلیم در ابتدا مقدمه کوتاهی را بیان کنم. وی اظهار داشت: در ماجرای سقیفه که بلافاصله بعد از رحلت رسول اکرم (ص) اتفاق افتاد، اقلیت مهاجران حاضر در آنجا طی محاجه‌ای که با انصار داشتند، توانستند تهدید جانشینی پیامبر را به هر حال به فرصتی برای به دست آوردن آن تبدیل کنند و انصار با فهم نادرستی که از ساختار قدرت داشتند، در این محاجه پیروز نشدند. بعد از انتخاب ابوبکر و شاید کمی پیشتر از آن، قریب به اتفاق آنهایی که ایمان آوردند، از دین برگشتند الا قبایلی که در اواخر عمر پیامبر (ص) به اسلام گرویدند مثل قبیله قریش. دلایل این بازگشت از اسلام هم گوناگون بود. برخی واقعا از دین برگشتند. اما برخی دیگر دلایل سیاسی‌ای برای این بازگشت داشتند و نمی‌خواستند به حاکمیت مدینه تن دهند. منتها آنچه اتفاق افتاد، این بود که هر دو گروه از دم تیغ حکومت مصون نماندند. سرکوبی این شورش‌ها به «جنگ‌های رده» مشهور شد که نقش اصلی و فرماندهی این جنگ‌ها در دست قبیله بنی مخزوم و به ویژه خالد بن ولید بود.

وی در ادامه با اشاره به نقش خالد بن ولید در سرکوبی شورش‌های رده گفت: از آنجایی که بنی مخزوم و خالد بن ولید به خوبی عمل سرکوب را انجام داده بودند، توقع داشتند در ساختار سیاسی هم نقشی عمده برعهده گیرند. تحلیل شخصی من این است که حکومت با چنین زمینه‌ای حمله به سرزمین‌های خارج از حجاز و فتح آنها را مطرح و تشویق کرد و در واقع تهدیدهای شورشیان رده و معارضان قدرت حکومت مدینه را این‌گونه سرگرم کرد. جذابیت امپراتوری‌های ایران و روم هم به عنوان هدف تهاجم کار توجیه حمله را آسان کرده بود. ربانی زاده ادامه داد: به نظر من آنچه در ماجرای فتح ایران شاخصه اصلی است، دور کردن شورشیان و

تهدیدکنندگان حاکمیت از مرکز حکومت بود. لذا هیچ‌گونه نقش جهادی‌ای برای این فتوحات قائل نیستیم. معتقدم آنچه اتفاق افتاد، به‌خاطر این بود که حکومت مرکزی از این شورش‌ها در امان بماند. اینکه شروع جنگ‌های اعراب خارج از سرزمین‌های حجاز منجر به اسلام آوردن عده‌ای شد، اصل موضوع چرایی آغاز تهاجم به همسایگان را توجیه نمی‌کند. حتی فراتر از این، آنچه از منابع تاریخی برمی‌آید، این است که مسائل و مشکلات معیشتی هم در توجیه تهاجم به همسایگان نقش داشته است. نتیجه جنگ با همسایگان دو مورد بود؛ یا اینکه در اثر این فتوحات غنائم و امکانات اقتصادی زیادی به داخل سرزمین‌های اسلامی و مرکز حکومت سرازیر می‌شد یا اینکه معارضان حکومت مرکزی که در سرحداث مشغول کشورگشایی بودند، از بین رفته و خطر و تهدید آنها برای حکومت مرکزی از بین می‌رفت. رئیس پژوهشکده تاریخ پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی با اشاره به نقش علی (ع) در این فتوحات گفت: در ادامه همین فتوحاتی که در ابتدا عمدتا خیلی حالت جهادی نداشتند، جنگ پل - جسر - به فرماندهی ابوعبیده ثقفی روی داد. این جنگ منجر به شکست اعراب مسلمان شد و همین موضوع خلیفه دوم را نگران کرد، به گونه‌ای که خود قصد عزیمت به جبهه‌های جنگ را داشت. البته در ابتدا صحابه و بزرگان مدینه را به مشورت طلبید. منابع تاریخی در روایت این واقعه عمدتا مغشوش هستند. مثلا دینوری این ماجرا را بعد از جنگ نهاوند مطرح می‌کند.

وی با اشاره به کتاب «مروج الذهب» خاطرنشان کرد: به نظر من روایت مسعودی در «مروج الذهب» روایتی است که کمتر مورد توجه قرار گرفته است. با توجه به این روایت می‌شود نقش علی (ع) در این جنگ‌ها را تا اندازه‌ای مشخص کرد. مسعودی آورده است که خلیفه دوم وقتی از صحابه و بزرگان مدینه نظرخواهی کرد، عثمان به خلیفه گفت: به جای اینکه

شما به جبهه بروید، بهتر است که افراد خبره و کارکشته نظامی را به آنجا گسیل دارید. این خبره نظامی از نظر عثمان، علی (ع) بود و به ایشان پیشنهاد می‌دهد فرماندهی سپاه اعزامی را برعهده بگیرند اما علی (ع) این پیشنهاد را قبول نمی‌کند. پژوهشگر تاریخ اسلام با اشاره به تک بودن این روایت گفت: بنا بر شواهد و قرائنی که در دیگر آثار آمده است، این تکرار روایت نزدیک به واقعیت است. لذا معتقدم بنا بر این تکرار روایت و روایات دیگری که به صورت ضمنی این واقعه را پوشش داده‌اند، علی (ع) در فتوحات ایران نقشی نداشته‌اند و تنها به مشورت اکتفا می‌کنند. در واقع می‌توان گفت علی (ع) در ماجرای فتح ایران در نقش یک استراتژیست ایفای نقش کرده‌اند.

وی یادآور شد: در برخی منابع تاریخی از جمله تاریخ طبری بیان شده که اگرچه خود حضرت علی (ع) در فتوحات شرکت نمی‌کردند ولی فرزندان ایشان تحت فرماندهی دیگران در برخی فتوحات ایران از جمله جنگ طبرستان - به فرماندهی سعید بن عاص - حضور داشته‌اند که این جریان بنا به دلایلی مردود است، زیرا امام علی (ع) شخص یا اشخاصی که فرماندهی این فتوحات را برعهده داشتند و همچنین انگیزه وقوع آن را، قبول نداشتند. پس چگونه فرزندان‌شان را برای شرکت در این لشکرکشی‌ها روانه می‌کردند؟

ربانی زاده در پایان گفت: از روایات مطرح شده و منابع تاریخی درباره فتوحات و چگونگی برنامه‌ریزی و انگیزه‌های شکل‌گیری چنین برمی‌آید که امیرالمومنین (ع) تمایلی برای شرکت در این فتوحات نداشتند و نقش ایشان در این زمینه بیشتر مشورتی بود و حضرت امیر (ع) در واقع نقش یک استراتژیست را در این موارد داشتند. فتوحات صدر اسلام عمدتا به خاطر دور کردن نیروهای شورشی از مرکز بود و چندان جنبه جهادی در راستای اهداف و ارزش‌های اسلام نداشت

دکتر نیره دلیر:

امام علی (ع) در یک منظومه فکری فعالیت کرد

فرامین الهی و قرآن می‌دانند. این انسان کامل، مصلحت‌اندیش نبودند و سابقه تاریخی ایشان، این را ثابت کرده است. ایشان حکمیت را پذیرفتند تا نشان دهند وقتی اکثریت میل به انجام کاری دارند، نباید با آن مخالفت کرد. خود امام (ع) در نهج‌البلاغه فرموده‌اند که به این علت حکمیت را پذیرفتم که شک و تردیدهای شما را برطرف کنم.

عضو هیات علمی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی در پایان با اشاره به فرازمانی بودن فرهنگ علوی گفت: علی (ع) مرد اعصار و دوران‌هاست و هرچه تاریخ به پیش می‌رود، چهره ایشان شفاف‌تر می‌شود. هدف علی (ع) به یادگار گذاشتن یک فرهنگ اصیل بود که در تمام مکان‌ها و زمان‌ها صدق کند تا هر انسان آزادیخواه، آزادنگر و آزاداندیشی در هر زمان و مکانی با آن برخورد کند، جز آن را نپسندد. ایشان از شدت عدالت و شفافیت کشته شدند، زیرا در سایه شفافیت است که فرهنگ اصیل شکل می‌گیرد و پایدار می‌ماند. ولی همه ما می‌دانیم که معاویه تنها خلیفه ۲۰ ساله زمان خودش است و بعد از آن چیزی از وی باقی نمانده است.

این پژوهشگر تاریخ اسلام در ادامه به موضوع بحث خود، ماجرای حکمیت در اثنای جنگ صفین، اشاره کرد و گفت: شب قبل از ماجرای حکمیت آنقدر از نیروهای طرفین کشته شدند که حتی به نوعی خطر انقراض نسل عرب می‌رفت و فردای این شب بود که معاویه و عمرو عاص قرآن‌ها را بر سر نیزه کردند و خواهان حکمیت شدند، آن هم در وضعیتی که مالک اشتر چندین قدم بیشتر با خیمه فرماندهی معاویه فاصله نداشت. اهمیت این جنگ در این است که برای اولین بار و در نبردی سهمگین مسلمانان رودرروی یکدیگر پیکار می‌کنند. دلیر با اشاره به شبهات مطرح شده در ماجرای حکمیت عنوان کرد: در منطق امیرالمومنین (ع) ریاست یعنی حضور در میان مردم و همگام و هم‌صدا شدن با آنها. درباره پذیرفتن حکمیت از سوی علی (ع) باید گفت که ایشان در این جریان به خواست و اراده اکثریت سپاه خود گردن نهادند و از خواسته سپاه خود تبعیت کردند. وی افزود: امام علی (ع) حکمیت را پذیرفتند چون نمی‌خواستند نفس حکمیت را زیر سوال ببرند. ایشان پذیرش حکمیت و داوری را یکی از

در ادامه این نشست دکتر نیره دلیر به ماجرای حکمیت پرداخت و دلیل انتخاب عنوان فرهنگ سیاسی امام علی (ع) را چنین عنوان کرد: قصد ما از آوردن فرهنگ در اینجا این بوده است که رفتار و منش امام علی (ع) را فقط به دوره و مقتضای زمانی ایشان محدود نکنیم. امام علی (ع) در یک منظومه فکری و برای زمان‌ها فعالیت کردند. ایشان نمی‌توانستند در آن مدت محدود پنج ساله خلافت، آموزه‌های ناب اسلامی و اهداف والای مورد نظر خویش را تحقق بخشند. لذا معتقدم که امام درصدد هستند در یک منظومه فکری و رفتاری عمل کنند تا الگویی برای آیندگان شوند. وی با اشاره به اینکه برای بررسی این منظومه فکری ناچاریم به منابع تاریخی رجوع کنیم، گفت:

یکی از این منابع تاریخی «وقعة‌الصفین» است که در واقع تکیه‌گذاری در باره جنگ صفین است. این کتاب را که مطالعه می‌کنیم - علی‌رغم انگ‌هایی که به نویسنده زده شده است - متوجه بیان کامل و تقریباً بی‌طرفانه موضوع کتاب می‌شویم. این کتاب با عنوان «پیکار صفین» به فارسی ترجمه شده است.

دکتر صفورا برومند:

بنی جاجیه در بصره بودند نه طبرستان

امام (ع) مصقله‌بن حبیره شیبانی را برای سرکوبی این قوم فرستاد و... «بسیاری از محققان تا همین عصر حاضر اشتباه تاریخی مرعشی را تکرار می‌کنند و در مواردی از این داستان به‌عنوان نقطه تاریکی در دوران خلافت علی (ع) بحث شده است!

وی در پایان در توضیح این ماجرا و اثبات این تناقض تاریخی بیان کرد: در منابع تاریخی عربی درباره بنی جاجیه آمده که قومی بوده‌اند در کنار دریا و شاید این زیستن در کنار دریا یکی از علت‌های اشتباه تاریخی مرعشی در برداشت غلط از دریای شمال به جای جنوب بوده است. حتی در منابع تاریخی محلی مانند «تاریخ رویان» اثر اولیاءالله آملی یا کتاب ابن اسفندیار که همگی تاریخ‌های محلی را ثبت و ضبط کرده‌اند، به سکونت این قوم در مازندران اشاره‌ای نشده است

با خلافت علی (ع) بود. براساس این روایت گروهی مسیحی به نام بنی جاجیه یا بنوجاجیه بوده‌اند که مسلمان می‌شوند، بعد مرتد می‌شوند و در نهایت در زمان خلافت علی (ع) سرکوب و قتل عام می‌شوند. این موضوع و روایت برای من چندان قابل قبول نبود، لذا درصدد کنکاش و جست‌وجو پیرامون صحت این روایت برآمدم. این پژوهشگر تاریخ ایران ادامه داد: از بررسی منابع و روایات معتبر تاریخی چنین برمی‌آید که اصلاً قوم بنی جاجیه در بصره مستقر بودند و نه در طبرستان که بعد در زمان خلافت امیرالمومنین (ع) و به دستور ایشان کشته و اسیر شدند. وی با اشاره به کتاب «طبرستان» رویان و مازندران» گفت: ظهیرالدین مرعشی در این کتاب آورده است: «در ایام خلافت امام علی (ع) قومی در طبرستان مرتد و مسیحی شدند و

سخنران پایانی این نشست دکتر صفورا برومند، عضو هیات علمی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی بود که بحث خود را به «بنی جاجیه و طبرستان» روایتی از یک تناقض تاریخی اختصاص داد. وی درباره علت اینکه چرا سراغ این موضوع رفته است، گفت: موضوع تز دکترای من وضعیت مسیحیان ایران از سقوط ساسانیان تا زمان آل بویه است. این دوره دوره‌ای است که کمترین اطلاعاتی درباره مسیحیان وجود دارد. لذا باید منابع مربوط به این دوران که حاوی مطالبی درباره مسیحیان باشد را مطالعه و در صحت و سقم آنها هم کنکاش می‌کردم. وی عنوان کرد: در مطالعاتی که داشتم به یک کتاب تاریخ محلی برخورد کردم که حاوی روایتی از وجود مسیحیان در طبرستان همزمان

گزارشی از چهارمین نشست علمی مرکز تحقیقات امام علی (ع)

چهارمین نشست علمی مرکز تحقیقات امام علی (علیه السلام) با موضوع «جریان های دانشگاهی مخالف شیعه در جهان عرب و لزوم فهم آن در تحقق آرمان های وحدت آفرین امام علی (ع)» دوشنبه، ۲۷ خردادماه، در سالن الغدیر پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی با سخنرانی دکتر کامیار صداقت ثمر حسینی عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی و دبیری سرکار خانم دکتر مریم صانع پور برگزار شد. [■]

دکتر صدقات در ابتدا اشاره کرد که در مطالعه احوال جهان اسلام باید امور اتفاقی و استثنایی، از رویه های مستمر و متناوب جدا شوند و موضوعات اصلی از موضوعات پیش پا افتاده و کم اهمیت تمیز داده شوند. جهت این کار باید به بسامد آماری وقایع و پدیده ها توجه کرد. زیرا این تنها یک پدیده مهاجم نیست که اهمیت دارد بلکه تعداد دفعات تکرار آن نیز مهم است. لازمه این امر «رصد کردن» است به عبارتی همواره باید بدانیم در جهان اسلام چه کسی با چه کسی دوست و چه کسی با چه کسی دشمن است و این کار یک نفر نیست. او سپس در تبیین سیاست و رویکرد اصلی دانشگاه های سلفی عربستان در قبال جهان اسلام، به تشریح سخنرانی ناصرالدین البانی محدث سرشناس سلفی (۱۴۲۰-۱۳۳۳ق) در المعهد الشرعی (عمان) به سال ۱۳۹۳ق (۱۹۷۲م) پرداخت که به باور وی باید به عنوان مدخل ورود به موضوع مطالعات نوین دانشگاهی سلفی ها (وهابی ها) مورد توجه واقع شود. این سخنرانی در کتابی با عنوان «التصفیة و التریب و حاجة المسلمین الیهما» توسط المکتب الاسلامی عمان در سال ۱۴۲۱ قمری منتشر شده است. به باور آلبانی، جهان اسلام دچار ذلت شده است و او مستند به روایتی نبوی، تنها راه خروج از ذلت را رجوع به دین اسلام می داند و همانند دیگر شیوخ سلفی بازگشت به فهم سلف از قرآن و سنت را توصیه می کند آلبانی در آن سخنرانی، طرحی برای سلفی کردن جهان اسلام ارائه داده است که شامل:

۱. تصفیه کتاب ها و منابع اسلامی (فقه و حدیث و تاریخ) از آنچه بدعت و گمراهی می نامد.
 ۲. تربیت نسل جوان بر اساس «متون تصفیه شده» است.
- به باور آلبانی با عبور علم امت از صافی، جوامع اسلامی نیز از صافی رد می شوند. آنچه که مراکز آموزشی سلفیه دنبال می کنند، بر اساس همین دو مؤلفه است. سپس سخنران به چند تأمل اساسی در این موضوع پرداخت. اول آنکه اقتضای مقابله با این سیاست در وهله اول آبادی و رونق مراکز علوم قرآنی و حدیثی در کشور است. دوم آنکه باید سیاست تصفیه همواره رصد شود. هم جلوی تحریف گرفته می شود و هم آنکه سیاست تصفیه می تواند بیانگر نقاط ضعف سلفیه هم باشد. نیز باید سیاست تصفیه و تربیت
- دکتر صدقات در ابتدا اشاره کرد که در مطالعه احوال جهان اسلام باید امور اتفاقی و استثنایی، از رویه های مستمر و متناوب جدا شوند و موضوعات اصلی از موضوعات پیش پا افتاده و کم اهمیت تمیز داده شوند. جهت این کار باید به بسامد آماری وقایع و پدیده ها توجه کرد. زیرا این تنها یک پدیده مهاجم نیست که اهمیت دارد بلکه تعداد دفعات تکرار آن نیز مهم است. لازمه این امر «رصد کردن» است به عبارتی همواره باید بدانیم در جهان اسلام چه کسی با چه کسی دوست و چه کسی با چه کسی دشمن است و این کار یک نفر نیست. او سپس در تبیین سیاست و رویکرد اصلی دانشگاه های سلفی عربستان در قبال جهان اسلام، به تشریح سخنرانی ناصرالدین البانی محدث سرشناس سلفی (۱۴۲۰-۱۳۳۳ق) در المعهد الشرعی (عمان) به سال ۱۳۹۳ق (۱۹۷۲م) پرداخت که به باور وی باید به عنوان مدخل ورود به موضوع مطالعات نوین دانشگاهی سلفی ها (وهابی ها) مورد توجه واقع شود. این سخنرانی در کتابی با عنوان «التصفیة و التریب و حاجة المسلمین الیهما» توسط المکتب الاسلامی عمان در سال ۱۴۲۱ قمری منتشر شده است. به باور آلبانی، جهان اسلام دچار ذلت شده است و او مستند به روایتی نبوی، تنها راه خروج از ذلت را رجوع به دین اسلام می داند و همانند دیگر شیوخ سلفی بازگشت به فهم سلف از قرآن و سنت را توصیه می کند آلبانی در آن سخنرانی، طرحی برای سلفی کردن جهان اسلام ارائه داده است که شامل:

معرفی مرکز امام علی (ع)

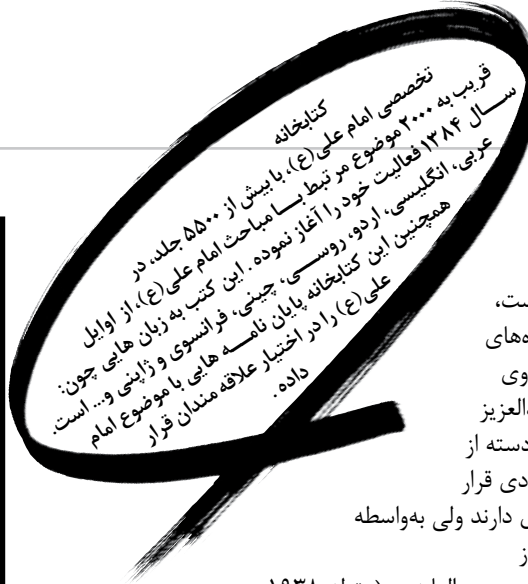
بعد از مزین شدن سال ۷۹ به نام مبارک امیرالمومنین علی (ع) از سوی مقام معظم رهبری، سازمان ها در حد بضاعت خویش اقداماتی بعمل آوردند که از آن جمله برگزاری کنگره بین المللی "امام علی (ع) و عدالت، وحدت و امنیت" از سوی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی بود. در روزهای پایانی کنگره، زمینه پیشنهاد تأسیس "مرکز تحقیقات امام علی" ارائه شد و در خرداد ۱۳۸۰ ایجاد این مرکز مورد تأیید شورای گسترش آموزش عالی قرار گرفت. تقویت روح بررسی و تتبع و ابتکار در زمینه های علمی، فنی، فرهنگی و اسلامی در راستای تحقق بند ۴ اصل ۳ قانون اساسی مهم ترین هدف این مرکز است.

نخستین نشست علمی امام علی پژوهان بر گزار شد

اولین نشست علمی امام علی (ع) پژوهان با هدف گرد هم آوردن کسانی که در خصوص سیره نظری و عملی حضرت علی (ع) به تحقیق و پژوهش پرداخته اند در دوم خرداد در پژوهشگاه علوم انسانی و فرهنگی به میزبانی مرکز تحقیقات امام علی (ع) برگزار شد. در این نشست دکتر حمید رضا آیت اللهی رییس پژوهشگاه ضمن خیر مقدم به شرکت کنندگان در این مراسم با اشاره به اهمیت انجام کارهای صرفاً پژوهشی و تحقیقی و نه تبلیغی و شعاری در مورد حضرت علی (ع) این اقدام را مبنای برای گرد هم آوردن علی (ع) پژوهان و جهت دادن به فعالیتهای مربوط به حضرت در مسیر پژوهش و تحقیقات صرفاً علمی دانست.

در ادامه مراسم حجت الاسلام شاه آبادی رییس بنیاد غدیر پژوهی نیز به بیان دیدگاه های خویش در مورد تحقیقات پیرامون حضرت امیرالمومنین علی (ع) پرداخت. وی تأکید کرد فعالیتهای ما در این مورد باید به گونه ای باشد که نسل جوان و یا افراد نا آشنای با سیره حضرت را نیز تحت تأثیر داشته باشد و بتواند پاسخگوی نیازهای آنها هم باشد. در پایان مراسم، امام علی (ع) پژوهان به بحث و تبادل نظر در مورد دیدگاههای خود پیرامون هدف این نشست و همچنین آینده علمی (ع) پژوهی پرداختند.

همچنین امام علی (ع) پژوهان با تکمیل فرمهایی، اولین اطلاعات، بانک جامع امام علی (ع) پژوهان را تهیه نمودند. مرکز تحقیقات امام علی (ع) از کلیه اساتید پژوهشگران و مؤلفان آثار امام علی علیه السلام خواست با در اختیار قرار دادن اطلاعات خود به شماره تلفن ۸۸۳۱۷۱۹۶ در تکمیل این بانک همکاری کنند.

می شوند و از این رو حضور رسمی دانشگاهی آنها کمرنگ است. اما سلفیه رسمی که مدافع نظام حکومت پادشاهی در عربستان سعودی است، با حمایت سعودی، بیشترین نفوذ را در دانشگاه های نوین جهان عرب دارد و شاخص فکری آنها فتاوی هیئت کبار علمای عربستان سعودی مانند عبدالعزیز بن باز، ابن عثیمین، عبدالله الجبرین است. یک دسته از شیوخ سلفی نیز در مابین سلفیه رسمی و جهادی قرار دارند. اینان فعالیت رسمی در عربستان سعودی دارند ولی به واسطه انتقادهایشان از نظام حاکم، زیر فشار بوده اند. از

زمره شیعه ستیزان بنام آن می توان به محمد سرور زین العابدین (متولد ۱۹۳۸ - سوریه) اشاره کرد که چندین سال در دانشگاه های عربستان سعودی سابقه تدریس دارد.

او نویسنده اصلی کتابی است با عنوان «و جاء دور المجوس» و در مقدمه آن کتاب تصریح می کند که فرد دیگری (بنام عبدالله الغریب) با سرقت اثر مذکور، آن را در میانه سال های ۱۹۸۱م الی ۲۰۰۸م، بارها بنام خود منتشر کرده است. سلفیه جامی و یا مدخلی، جریان افراطی سلفیه رسمی سعودی هستند. افرادی مانند محمد امان جامی، ربیع المدخلی، زید المدخلی در این چارچوب فکری قرار دارند.

سخنران در اینجا گریزی به موضوع بیداری اسلامی زد و با معرفی چند شخصیت مانند مرحوم علامه میرزا خلیل کمره ای (۱۳۶۳-۱۲۷۷ ش)؛ مرحوم آیت الله حسن سعید تهرانی متوفی ۱۳۷۴ ش و دکتر سید جعفر شهیدی اشاره کرد که آنان در زمانه خود به خوبی متوجه سیاست های عربستان سعودی شده بودند و سپس به تشریح فعالیت های آیت الله سعید تهرانی در تأسیس گنجینه قرآن در کتابخانه مسجد چهل ستون تهران پرداخت که باید وزارت خارجه، سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی، و دیگر مراکز مربوطه بر روی آن سرمایه گذاری کنند. به اعتقاد سخنران مراد مقام معظم رهبری از بیداری اسلامی آن نیست که تنها درباره بیداری اسلامی سخن گفته شود، و مثلاً در طی تنها چند ماه، چندصد مقاله درباره بیداری اسلامی در همایش های گوناگون ارائه شود؛ بلکه مراد ایشان آن است که در قبال مسایل اسلام و جهان اسلام بیدار باشیم؛ آنگونه که علمایی چون مرحوم آیت الله حسن سعید بودند.

نمونه بارز بیداری را می توان در رویکردها و فعالیتهای ارزشمند حضرت آیت الله تسخیری در قبال مسایل جهان اسلام مشاهده کرد.

در ادامه دکتر صداقت مهم ترین جریان های دانشگاهی ضد شیعه را شامل ۱. جریان های مهاجر و ۲. جریان بومی سازی و ۳. جریان آموزش در فضای مجازی است چنانکه محمد امان بن علی جامی (۱۴۱۶-۱۳۴۹ ق) در کتاب «العقیده الاسلامیه و تاریخها» می نویسد: «دانشگاه اسلامی مدینه نبوی و دانشگاه اسلامی امام محمد بن سعود در ریاض، نقشی اساسی در انتشار عقیده سلفیه، حتی در مناطقی دور از آفریقا و شرق آسیا و قاره هند و در بسیاری از کشورهای عربی داشته اند. دانشجویانی از آن کشورها به صورت مهمان وارد این دو دانشگاه می شوند، پس از مدتی با اتمام تحصیل و اخذ درجات علمی مختلف، به کشور خود مراجعه می کنند

تا مردمانشان را اندرز دهند و در میانشان عقیده صحیح سلفی را منتشر کنند و به چند نقل قول دیگر اشاره دارد که در حال حاضر بزرگ ترین جابه جایی جمعیتی استاد و دانشجو در تاریخ پیدایش سلفیه در جهان اسلام در حال اتفاق است و استفاده از اساتید مهمان و دانشجوی بورسیه یکی از طرق انتشار عقاید سلفی بوده است. به گونه ای که امروزه تمامی شیوخ سلفی طراز اول مصر تربیت شده عربستان سعودی هستند.

سخنران در پایان نیز با اشاره به نتایج پژوهشی خاتمه یافته درباره فعالیت های رسانه ای شیوخ سلفی در اینترنت، اشاره کرد که نزدیک به هشتاد درصد از شیوخ فعال در زمینه اینترنت، محصول جریانهای مهاجر هستند.

جلسه با طرح نظرات و دیدگاه های اساتید و محققان حاضر در جلسه و پرسش و پاسخ به پایان رسید.

نگاه فوری

● مراد مقام معظم رهبری از بیداری اسلامی آن نیست که تنها درباره بیداری اسلامی سخن گفته شود و مثلاً در طی تنها چند ماه، چندصد مقاله درباره بیداری اسلامی در همایش های گوناگون ارائه شود؛ بلکه مراد ایشان آن است که در قبال مسایل اسلام و جهان اسلام بیدار باشیم؛ آنگونه که علمایی چون مرحوم آیت الله حسن سعید بودند.

خلاصه‌ای از نشست

«ایران اشکانی: گسست یا استمرار فرهنگی؟»

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی با همکاری انجمن جامعه‌شناسی ایران، انجمن ایرانی تاریخ و پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی، مجموعه سخنرانی‌هایی با هدف ترویج رویکرد جامعه‌شناسی تاریخی و تقویت فعالیت‌های علمی میان‌رشته‌ای در دست برگزاری دارد. در همین راستا سالن اندیشه پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی ساعت ۱۰ الی ۱۲ شنبه ۱۱ خرداد، میزبان نشست «ایران اشکانی: گسست یا استمرار فرهنگی؟» با سخنرانی دکتر فرشید نادری بود. آنچه پیش روی دارید گزارش ما از این نشست است. [■]

دشواری برای پژوهش تاریخی است و علت هم- همان‌طور که پیشتر اشاره کردم - کمبود اسفبار و فاحش منابع- به‌ویژه منابع بومی- در مورد تاریخ عصر اشکانی است. مورد سوم که به نظرم اهمیت آن بسی بیشتر از دو مورد قبلی است، تسلط سایه تاریخ ساسانیان و حتی هخامنشیان بر تاریخ اشکانی است. به دلیل تبلیغات گسترده سیاسی- خصوصا در دوران پهلوی- درباره شروع عصر امپراتوری و پادشاهی از دوره هخامنشیان، ما می‌بینیم که حجم وسیعی از تحقیقات تاریخی مربوط به این دوره است. در این زمینه به‌ویژه مطرح شدن مباحث مربوط به ۲۵۰۰ ساله بودن شاهنشاهی در ایران، مورد نظر بنده است. تاریخ عصر ساسانی هم عرصه فراخ و بسیار گسترده‌ای را در اختیار پژوهشگران و مورخان قرار

داده است. لذا ما با حجم اندکی از پژوهش‌های تاریخی مربوط به دوره اشکانی مواجهیم. مورد بعدی‌ای که می‌توانم به آن اشاره کنم، انتساب اشکانیان به اقوام بدوی و فاقد پشتوانه‌های تمدنی و فرهنگی است. خوشبختانه تحقیقات جدید تاریخی و کاوش‌های باستان‌شناسی‌ای که به‌ویژه توسط روس‌ها در پارتیای کهن- مقرر اولیه و اصلی اشکانیان- صورت گرفته است، شواهد جدی‌ای جهت رد این انتساب ارائه کرده است. وی گفت: مساله بعدی، موضوع لقب جنجال‌برانگیز «فیلهن» است که در سکه‌های اشکانی هویدا می‌شود و به دلیل تسلط چند قرنی منابع یونانی و رومی بر تحقیقات دوره اشکانی، ما لقب «فیلهن» را از دید تفاسیر و سنت رومی- یونانی، فهم کرده‌ایم، به این معنی که هیچ‌گاه به این موضوع فکر نکرده‌ایم که اگر اشکانیان لقب «فیلهن» را در سکه‌های خود ضرب کرده‌اند، آیا با اقتضائات خاص

سیاسی همراه بوده است یا نه؟! و هیچ‌گاه از جنبه تبلیغاتی بودن این لقب به موضوع ننگریسته‌ایم و نیز همیشه این موضوع جنجال‌برانگیز را به یونانی‌مآب بودن اشکانیان و پایین بودن تراز فرهنگی آنها، نسبت داده‌ایم. اما مثلاً در مورد تخت جمشید و معماری تلفیقی آن، کسی هخامنشیان را به یونانی بودن متهم نکرده است! یا کسی نگفته که چرا الواح هخامنشیان به زبان ایلامی نوشته شده است؟! و خیلی موارد دیگر. در کل این لقب «فیلهن» سایه شومی بر تحقیقات تاریخی دوره اشکانی انداخت. نادری درباره تاثیر ساسانیان بر این وضعیت گفت: مورد آخری که در این رابطه به آن اشاره می‌کنم، موضوع سلسله ساسانیان است. بر کسی پوشیده نیست

در ابتدای این نشست دکتر فرشید نادری با اشاره به‌عنوان سخنرانی خود اظهار کرد: عنوانی که انتخاب کردیم برای این سخنرانی - تحت‌عنوان ایران اشکانی: گسست یا استمرار فرهنگی؟- بنابر ضرورت‌هایی انتخاب شده است. ازجمله این ضرورت‌ها اینکه در تاریخ‌نگاری چند دهه گذشته، تاریخ و فرهنگ ایرانی عصر اشکانی به‌عنوان یک گسست و انقطاع تاریخی و فرهنگی در میان سلسله‌های پادشاهی ایران پیش از اسلام، انگاشته می‌شد. البته این رویه در سال‌های اخیر بهبود نسبی یافته و خوشبختانه کارهای خیلی خوبی در رابطه با نقض ایده گسست انجام شده است؛ این گزاره چه در مورد پژوهشگرهای ایرانی و چه درباره پژوهشگران خارجی صادق است. لذا تا حدودی از مظلومیت تاریخ

و فرهنگ اشکانی کاسته شده است. وی با اشاره به بخش‌های سخنرانی خود گفت: در ابتدا در رابطه با اینکه چرا تاریخ و فرهنگ عصر اشکانی چنین سرنوشتی را به خود دید، توضیحاتی عرض می‌کنم. در بخش دوم و سوم هم به طرح دو پرسش و پاسخ‌های آنها خواهم پرداخت. نادری با طرح این سوال که چرا تاریخ و فرهنگ عصر اشکانی چنین سرنوشتی یافت، ادامه داد: همان‌طور که می‌دانید فقدان منابع بومی در تاریخ ایران باستان، مساله بسیار مهمی است. به دلیل غلبه و سیطره سنت شفاهی به جای سنت مکتوب در تاریخ ایران، متأسفانه عمده منابع ما در مورد تاریخ ایران باستان از دسته نخست- سنت شفاهی- هستند. علاوه‌بر این باید به چند موضوع دیگر در رابطه با چرایی این وضعیت اشاره کنم. در مقایسه

با سایر ادوار تاریخ ایران باستان میزان و کیفیت حفاری‌ها و کاوش‌های باستان‌شناسی برای دوره اشکانی بسیار محدود است. زمانی در علم باستان‌شناسی رسیدن به لایه‌های زیرین، پیشاتاریخی، ایلامی، ماد و هخامنشی در اولویت قرار داشت. تا مدت‌ها باستان‌شناسان زمانی که به لایه‌های اشکانی و حتی ساسانی می‌رسیدند، توجه چندانی نمی‌کردند و بیشتر حوزه علایق‌شان را در دوره‌های قبل‌تر دنبال می‌کردند. این موضوع باعث شد گزارش‌های باستان‌شناسی درباره عصر اشکانی- در مقایسه با سایر ادوار تاریخی- بسیار محدود باشد. مساله بعدی سنگلاخ بودن حوزه پژوهش‌های عصر اشکانی است. این حوزه بسیار حوزه

معرفی مشارکت‌کنندگان

انجمن جامعه‌شناسی ایران
انجمن جامعه‌شناسی ایران، انجمنی غیرانتفاعی است که در سال ۱۳۷۰ تأسیس شده و در زمینه‌های علمی، پژوهشی، کارشناسی و مشاوره فعالیت می‌کند. این انجمن در نهمین جشنواره تجلیل از پژوهشگران برتر کشور به عنوان "انجمن علمی برتر" معرفی شد.

انجمن ایرانی تاریخ
برای سال‌ها تشکیل انجمن علمی تاریخ مطرح بود و سرانجام در اردیبهشت ۸۷ به همت گروهی از استادان و علاقه‌مندان مجوز تأسیس این انجمن با عنوان پیشنهادی وزارت علوم، یعنی "انجمن ایرانی تاریخ" اخذ و اولین مجمع عمومی این انجمن در دانشگاه الزهراء(س) تشکیل شد.

نشست «میراث مشترک ایران و ارمنستان در بستر ایران فرهنگی»

نشست «میراث مشترک ایران و ارمنستان در بستر ایران فرهنگی» با حضور مسئولان پژوهشگاه علوم انسانی، سفیر کشور ارمنستان و چند میهمان دیگر برگزار شد. در این نشست علاوه بر دکتر آیت اللهی رئیس پژوهشگاه علوم انسانی و سفیر محترم جمهوری ارمنستان، از پژوهشگاه دکتر محمود جنیدی معاون اداری و مالی، دکتر شهرام یوسفی فر معاون پژوهشی، دکتر سید جواد میری مدیر روابط بین الملل و همکاری های علمی و دکتر سید بیوک محمدی پژوهشگر حوزه علوم اجتماعی حضور داشتند. حجت الاسلام و المسلمین بهمن اکبری رئیس ترجمه و نشر آثار معارف اسلامی و علوم انسانی سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، وابسته محترم فرهنگی سفارت ارمنستان و تعدادی از اندیشمندان ارمنی نیز دیگر مهمانان این نشست بودند. این نشست به دنبال تفاهم نامه ای که مدتی قبل بین پژوهشگاه علوم انسانی و دانشگاه دولتی ایروان منعقد شده و با هدف تعمیق روابط در حوزه فرهنگ و زبان و ادبیات فارسی و ارمنی برگزار شد. بر اساس این تفاهم نامه در دانشگاه ایروان مرکز مطالعات اسلامی و در پژوهشگاه مرکز مطالعات ارمنی پژوهی راه اندازی می شود. حاضران در این نشست پس از تاکید بر مشترکات فرهنگی بین دو کشور و تاکید بر ضرورت برقراری و تقویت چنین روابطی، راهکارهای فعالیت های علمی مشترک را بررسی و در این رابطه تبادل نظر کردند.

که دستگاه تبلیغاتی ساسانیان - گرچه با اغراق و زیاده روی در این زمینه موافق نیست - در تخریب چهره و نقش فرهنگی اشکانیان تاثیر چشمگیری داشته است. ما بازتاب این موضوع را می توانیم در متون پهلوی و خدای نامه ها و به تبع آنها در متون دوره اسلامی، رصد کنیم. در این متون از دوره اشکانیان با عباراتی نظیر دژخدایی، سرخدایی، ملوک الطوائفی و از این دست عبارات یاد شده است؛ این گزاره قاعده کلی است، گرچه استثنائاتی هم دارد. پژوهشگر تاریخ ایران باستان در ادامه با طرح این پرسش که «آیا ما در دوره اشکانی با یک برهوت فرهنگی مواجهیم و بحث ایران گرایی ای که در دوره ساسانیان مطرح شده است، موضوعیت دارد یا خیر؟» اظهار داشت: بررسی چند فاکتور عکس این قضیه را نشان می دهد. در سکه های اشکانی ما ردپایی از احیا و پویایی و سرزندگی سنن ایرانی و هخامنشی را می بینیم گذشته از سکه های ایرانی، موضوع لقب «شاهنشاه» است. اشکانیان بعد از احیای شاهنشاهی و توسعه ارضی، توانستند این لقب را بر سکه ها، الواح و کتیبه ها نقش کنند. این موضوع نشانگر این است که ایدئولوژی پادشاهی اشکانیان در واقع استمرار ایدئولوژی پادشاهی کهن ایرانی است. همچنین استفاده از زبان آرامی که در دوره هخامنشی مورد استفاده بود، نشانگر تداوم سنت های دیوان سالاری در عصر اشکانی است. اوج سنت اساطیری، حماسی و خنیاگری را ما در دوره اشکانی شاهد هستیم. در حقیقت بخش پهلوانی شاهنامه به تعبیری روایت تاریخ واقعی اشکانیان است. عده زیادی از مورخان بر اشکانی بودن داستان هایی چون «بیژن و منیژه» «دوبی و رامین»، «درخت آسوریک» و «یادگار زریان» تاکید کرده اند. نادری خاطرنشان کرد: موضوع دیگری که در این بخش می خواهم به آن بپردازم بحث یافته های باستان شناسی است. وقتی که ما در مجسمه ها و سکه های اشکانی دقیق می شویم، متوجه بسیاری از سنت های کهن ایرانی در پوشاک و دیپلم گزاری و تلبیس اشکانیان می شویم. این پژوهشگر تاریخ در ادامه عنوان داشت: مایلم کمی از منظر جامعه شناسی به موضوع بحث بپردازم. آن هم با این پرسش که «آیا جریان ایران گرایی و احیای سنت های ایرانی را می توان ابتدا به ساکن به ساسانیان منتسب کرد؟»

وی یادآور شد: نظریات مطالعات فرهنگی در جامعه شناسی بر مفاهیمی چون پهنه فرهنگی، تماس فرهنگی و استمرار فرهنگی تاکید دارند. پهنه فرهنگی مورد نظر ما، ایران فرهنگی است که بسی فراتر از مرزهای سیاسی است. علاوه بر این در این زمینه باید به پدیده «اقتباس» توجه داشته باشیم. اقتباس پدیده ای دوسویه است که اقتباس گیرنده و اقتباس شوند، هر دو در این فرآیند درگیرند. در مورد اشکانیان با تساهل و تسامح باید گفت گرچه در ابتدا از سنت های ایل مدارانه فاصله گرفتند و به سنت های دیوانی روی آوردند اما با توجه به تحقیقات جدید آنها مرتبط با سنت های کهن ایرانی بودند. در این پدیده اقتباس ما می توانیم میان اشکانیان و ساسانیان رابطه ای دوسویه برقرار کنیم. ساسانیان - گرچه در تبلیغات خود اشکانیان را به عنوان دشمنان خونی مطرح می کردند - اما پیوند زناشویی با اشکانیان برقرار کردند. نادری تاکید کرد: پدیده های فرهنگی ایران در طول تاریخ جزو سخت جان ترین و دیرپا ترین پدیده ها بوده اند که در طول تاریخ این سرزمین از دوره ای به دوره دیگر منتقل شده اند. استمرار پدیده های فرهنگی ایران در بستر زمان عرصه را بر تحلیل هایی که پیرامون احیاگری ساسانیان در رابطه با تاریخ ایران و ایرانی گری مطرح می شوند، تنگ می کند.

وی در پایان خاطرنشان کرد: اشکانیان پدیده های فرهنگی و سنن کهن ایران را از دوره های پیش از خود اخذ کردند و بر آن اثر گذارده و به دوره بعد - ساسانیان - منتقل کرده اند. اگر ما به چنین استمراری در تاریخ اشکانیان اعتقاد داشته باشیم، باید دید این استمرار از چه راه هایی حاصل شده است؟ من طی پژوهشی که در دو سطح کلان سیاسی و فرهنگی - اجتماعی در پاسخ به این پرسش سامان دادم به این نتیجه رسیدم که جهت اثبات استمرار و نه گسست در دوره اشکانی باید در بعد سیاسی مسائلی چون ایدئولوژی پادشاهی، سنت های دیوان سالاری، خاندان های حکومت گر، سکه شناسی و سپاهی گری و نیز در بعد فرهنگی - اجتماعی موضوعاتی چون سنت های ادبی، حماسی و اساطیری، سنت زبانی و گویش های ایرانی و نیز معماری و هنر و دین دوره اشکانی مورد توجه و پژوهش مقایسه ای - چه با دوره قبل از خود و چه با دوره بعد از خود - قرار گیرد.

منبع: روزنامه فرهیختگان / فاروق مقصودی

نگاه فوری

● اوج سنت اساطیری، حماسی و خنیاگری را ما در دوره اشکانی شاهد هستیم. بخش پهلوانی شاهنامه به تعبیری روایت تاریخ واقعی اشکانیان است. عده زیادی از مورخان بر اشکانی بودن داستان هایی چون «بیژن و منیژه» «دوبی و رامین»، «درخت آسوریک» و «یادگار زریان» تاکید کرده اند

ساختار جدید علمی پژوهشگاه

ساختار علمی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی چند سالی بود که هیچ تغییری نداشت، این در حالی است که رشته های علوم انسانی مدام در حال تغییر است و حوزه های جدیدی به آن اضافه می شود.

پس از دو سال مطالعه و برنامه ریزی بالاخره ساختار جدید پژوهشگاه متناسب با موضوعات روز تدوین گردید و سال گذشته به تایید هیات امنای پژوهشگاه رسید و در ابتدای سال جاری رسماً از طرف وزارت علوم ابلاغ شد.

بر اساس این مصوبه، ساختار علمی پژوهشگاه دارای ۱۱ پژوهشکده و ۷۴ گروه پژوهشی خواهد بود تا همه حوزه های علوم انسانی را تحت پوشش قرار دهد.

۱- پژوهشکده زبان و ادبیات فارسی

- گروه پژوهشی پژوهش های بنیادین
- گروه تحقیقاتی - ادبی در موضوعات مختلف
- گروه تحقیقات میان رشته ای
- گروه ترجمه
- گروه ادبیات و کاربردهای اجتماعی
- گروه پژوهش های بنیادی
- گروه ادبیات غیر عرفانی تا مشروطیت
- گروه ادبیات عرفانی تا مشروطیت
- گروه ادبیات مشروطه و معاصر

۲- پژوهشکده تاریخ و فرهنگ ایران

- گروه پژوهشی تاریخ اقتصادی ایران
- گروه پژوهشی تاریخ اجتماعی ایران
- گروه پژوهشی تاریخ فرهنگی
- گروه پژوهشی تاریخ سیاسی ایران
- گروه پژوهشی تاریخ ایران فرهنگی
- گروه پژوهشی تاریخ قبل از اسلام
- گروه پژوهشی تاریخ بعد از اسلام تا قاجاریه
- گروه پژوهشی تاریخ قاجاریه و معاصر
- گروه پژوهشی فرهنگ و تمدن ملل

۳- پژوهشکده مطالعات تطبیقی اقتصاد و مدیریت

- گروه اندیشه های اقتصادی
- گروه اقتصاد تطبیقی
- گروه نظام های اقتصادی
- گروه پژوهشی مدیریت راهبردی
- گروه پژوهشی دانش و پژوهش
- گروه پژوهشی مدیریت فرهنگی

۴- پژوهشکده علوم اجتماعی

- گروه پژوهشی تعاون
- گروه پژوهشی جامعه شناسی
- گروه پژوهشی ارتباطات اجتماعی
- گروه پژوهشی تحقیقات کاربردی
- گروه پژوهشی جامعه شناسی نظری - فرهنگی
- گروه پژوهشی بررسی مسائل اجتماعی و روانشناختی ایران
- گروه پژوهشی جامعه شناسی تاریخی ایران
- گروه پژوهشی فرهنگ و تمدن اسلام و ایران
- گروه پژوهشی مطالعات توسعه
- گروه پژوهشی امنیت و جامعه
- گروه پژوهشی مطالعات زنان

۵- پژوهشکده زبان شناسی

- گروه پژوهشی زبان شناسی همگانی
- گروه پژوهشی فرهنگ و زبان های باستانی
- گروه پژوهشی تربیت ویراستار
- گروه پژوهشی حوزه نظری
- گروه پژوهشی حوزه کاربردی
- گروه پژوهشی حوزه میان رشته ای

۶- پژوهشکده مطالعات فرهنگی و ارتباطات

- گروه پژوهشی مطالعات نظری فرهنگ و ارتباطات
- گروه پژوهشی مطالعات راهبردی و کاربردی فرهنگ و ارتباطات
- گروه پژوهشی مطالعات بین رشته ای فرهنگ و ارتباطات

۷- پژوهشکده اندیشه سیاسی، انقلاب و تمدن اسلامی

- گروه پژوهشی مطالعات نظری سیاست
- گروه پژوهشی مطالعات کاربردی سیاست

۸- پژوهشکده حکمت معاصر

- گروه پژوهشی روابط بین الملل
- گروه پژوهشی فلسفه سیاسی
- گروه پژوهشی نظریه پردازی انقلاب اسلامی
- گروه پژوهشی تمدن اسلامی
- گروه پژوهشی مطالعات تطبیقی عرفان
- گروه پژوهشی مطالعات قرآنی و حدیث
- گروه پژوهشی حکمت اسلامی معاصر
- گروه پژوهشی فلسفه برای کودکان (فبک)
- گروه پژوهشی کلام و فلسفه دین
- گروه پژوهشی فلسفه
- گروه پژوهشی منطق
- گروه پژوهشی فلسفه علم

۹- پژوهشکده غرب شناسی و علم پژوهی

- گروه پژوهشی تاریخ و تمدن غرب
- گروه پژوهشی دین و فرهنگ غرب معاصر
- گروه پژوهشی آینده پژوهی
- گروه پژوهشی تاریخ علم و تمدن
- گروه پژوهشی منطق روش شناسی

۱۰- پژوهشکده اخلاق و تربیت

- گروه پژوهشی مطالعات بنیادین اخلاق
- گروه پژوهشی مطالعات کاربردی اخلاق
- گروه پژوهشی فلسفه تعلیم و تربیت
- گروه پژوهشی علم النفس و روانشناسی

۱۱- پژوهشکده مطالعات تطبیقی حقوق

- گروه پژوهشی جرم شناسی و پیش گیری
- گروه پژوهشی حقوق رسانه
- گروه پژوهشی فلسفه و حقوق
- گروه پژوهشی حقوق خانواده
- گروه پژوهشی حقوق فکری و معنوی
- گروه پژوهشی مطالعات انتقادی حقوق بشر
- گروه پژوهشی حقوق و اقتصاد

گزارشی از کارگاه‌ها و درس‌گفتارهای پژوهشگاه در سال ۱۳۹۲

۱۰ کارگاه در ۴ ماه نخست سال

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی در راستای دانش‌افزایی در حوزه علوم انسانی به سیاق چند ساله گذشته کارگاه‌هایی در حوزه‌های متنوع علوم انسانی برگزار کرده است.

«شعر غنایی و جایگاه آن در انواع شعر» عنوان درس‌گفتار دکتر تقی پورنامداریان بود که شنبه‌ها از تاریخ ۱۷ دی‌ماه تا ۱۸ خرداد ۱۳۹۲ به مدت ۷ جلسه و ۱۴ ساعت برگزار شد. در این درس‌گفتار بر شعر غنایی به عنوان بستر مناسبی برای گفتگوی تمدن‌ها تأکید شد و وجوه اشتراک اقوام مختلف بشری در شعر غنایی که اساس آن هیجانی‌ترین و عاطفی‌ترین حالت بشر است، شناسانده شد.

«آموزش مقدماتی زبان روسی» عنوان کارگاهی بود که در راستای کارگاه‌های آموزشی زبان‌های تخصصی در سال‌های اخیر پی گرفته شد. مدرس این کارگاه خانم تاتیانا وروپایو بود که طی ۱۵ جلسه (۴۵ ساعت) از تاریخ ۳۱ فروردین تا ۲۲ خرداد ۱۳۹۲ مقدمات زبان روسی را به کارآموزان آموزش دادند.

«واکاوی آسیب‌شناسی رسانه و خانواده» عنوان کارگاه یک‌روزه‌ای بود که گروه بررسی مسائل زنان مسئولیت‌برگزاری آن را برعهده داشت. این کارگاه که در دوره مقدماتی آن برگزار شد به آموزش سواد رسانه‌ای پرداخت. دکتر بهاره نصیری (استادیار گروه بررسی مسائل زنان)، دکتر عبدالرضا سپنجی (استادیار گروه فلسفه رسانه)، دکتر حسین امامی (مدرس دانشگاه و پژوهشگر رسانه‌های نوین)، دکتر مجید مجد نیا (عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی)، دکتر بهاره بخشی (استادیار دانشگاه آزاد اسلامی)، دکتر سیده فاطمه حسینی (مدرس دانشگاه و مشاور تخصصی روانشناسی) تدریس در این کارگاه را برعهده داشتند.

واحد آموزش‌های آزاد تحصیلات تکمیلی دو کارگاه در حوزه روش تحلیل کیفی برگزار نمود:

کارگاه آموزشی «نظریه‌مبنایی و تحلیل مضمونی» عنوان کارگاه یک‌روزه‌ای بود که دکتر محمد سعید ذکایی (عضو هیئت علمی دانشگاه علامه) در تاریخ ۱۸ اردیبهشت ۱۳۹۲ تدریس آن را برعهده داشت.

همچنین «کارگاه تحلیل روایت» نیز کارگاه یک‌روزه‌ای بود که در آن دکتر مسعود کوثری (عضو هیئت علمی دانشگاه تهران) در تاریخ ۱۱ خرداد ۱۳۹۲ تدریس کردند. در هر دو کارگاه با تعاریف و مفاهیم اصلی در سه حوزه روش تحلیل، رویکردهای نظری در این حوزه‌ها تبیین و چند پژوهش انجام شده در هر حوزه بررسی شد و در پایان هر کارگاه موضوعات جدیدی با مشارکت متقاضیان انجام شد. سید جلیل شاهی لنگرودی کارگاه آموزشی «ویرایش زبانی (فتی و نگارشی)» را طی ۱۶ جلسه (۳۲ ساعت) از تاریخ ۱۴ اردیبهشت ۱۳۹۲ برگزار کرد.

شورای بررسی متون نیز با برگزاری کارگاه یک‌روزه‌ای «متد نقد کتاب در حوزه علوم انسانی» توسط دکتر سید حسین حسینی سروری در تاریخ ۲۱ خرداد ۱۳۹۲ در فهرست برگزار کنندگان کارگاه در چهار ماهه نخست سال ۹۲ قرار گرفت.

گروه فلسفه برای کودکان (فیک) نیز در چهار ماهه نخست سال ۹۲ سه کارگاه برگزار کرد:

«کارگاه پیشرفته تفکر انتقادی در حلقه‌ی کندوکاو» عنوان کارگاه یک‌روزه‌ای نخست این گروه در سال جاری بود که در ۲۶

اردیبهشت ۹۲ توسط دکتر حسین شیخ رضایی و دکتر سعید ناجی برگزار شد. در این کارگاه مباحث تفکر انتقادی و اهمیت آن در برنامه فیک و نیز رویکردی که برنامه فیک از این نوع تفکر دارد طرح گردید و سپس مهارت‌های اولیه لازم برای تفکر انتقادی و مهارت‌های شناسایی استدلال از غیر استدلال، شناسایی مغالطات و نحوه شکل‌گیری آنها به شکل عملی در این کارگاه آموزش داده شد.

«کارگاه مقدماتی تربیت مربی» دومین کارگاه این گروه در سال جاری بود که طی سه روز از تاریخ ۲۵ تا ۲۸ خرداد ۹۲ به مدت ۱۶ ساعت برگزار شد. در این کارگاه دکتر مهرنوش هدایتی مفاهیم اصلی مربوط به فیک (تعریف، ضرورت، اهداف) و نظریه‌های روانشناختی فیک، دکتر لیلا حبیبی عراقی نقش داستان در رشد شخصیت کودک، دکتر سعید ناجی نقش و ویژگی‌های مربی فیک، روح الله کریمی حلقه کند و کاو (تعریف و ویژگی‌ها) و دکتر ملیحه راجی نظریه‌های تعلیم و تربیت در فیک را تدریس کردند.

«کارگاه پیشرفته تربیت مربی» سومین کارگاه گروه فیک در سال جاری بود که ۱۵ و ۱۶ تیرماه ۱۳۹۲ به مدت ۱۶ ساعت برگزار شد. در این کارگاه دو روزه دکتر حسین شیخ رضایی چپستی منطق و آموزش منطق، دکتر یحیی قائدی بررسی و نقد برنامه فلسفه برای کودکان بر اساس تعلیم و تربیت اسلامی، دکتر ملیحه راجی رویکردهای تعلیم و تربیت (پیشرفته)، دکتر سعید ناجی تفکر انتقادی، روح الله کریمی چپستی اخلاق و اصول آموزش اخلاق و دکتر مهرنوش هدایتی مهارت‌های ارتباط با کودک در رویکرد آموزشی نوین (کارگاه عملی) را تدریس کردند.

«کارگاه اقتصاد پولی؛ نقش و جایگاه پول در اقتصاد» عنوان کارگاه یک‌روزه‌ای بود که در پژوهشکده اقتصاد و مدیریت توسط دکتر ابراهیم التجایی در تاریخ ۵ تیرماه ۱۳۹۲ برگزار شد. در این کارگاه با طرح تعریف دقیق مبحث پول و ارتباط دادن آن با جنبه‌های کاربردی موضوع، دیدگاه روشنی درباره پول، نقش آن در اقتصاد و مباحث پیرامون آن برای شرکت‌کنندگان ارائه داد. پول در برابر تهاوت، کارکردهای پول، پول به عنوان یک پدیده اجتماعی، تعاریف محدود و گسترده پول، ابزارهای بازار پول و نقش آنها در گسترش تعاریف پول، تعریف پول بر پایه تأثیر آن بر متغیرهای اقتصاد کلان، خنثایی پول، نهادهای پولی و مالی، واسطه‌های مالی و خلق دارایی‌های مالی، مقایسه پول با سایر دارایی‌های مالی، بازار پول و اوراق قرضه، مقام پولی و عرضه پول، پول درونی و پول بیرونی و سیستم‌های پولی از جمله مباحثی بود که در این کارگاه مطرح و بررسی شد.

گفتنی است به تمام شرکت‌کنندگان در کارگاه‌ها گواهی‌های مربوطه اعطا شده است.

امضای تفاهمنامه کتابخانه مجلس با پژوهشگاه علوم انسانی

امضای تفاهم نامه و قرارداد
های همکاری با سایر نهادها
و سازمان های
علمی، دانشگاهی و اجرایی
با هدف به اشتراک گذاری
توانمندی ها، تجربیات و
امکانات همواره در دستور
کار پژوهشگاه بوده است.
تاکنون نمونه های موفق از
این تجربه در پژوهشگاه
وجود داشته. ماه گذشته نیز
دو تفاهم نامه مهم در
پژوهشگاه نهایی شد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی و کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی با امضای تفاهمنامه همکاری بر صیانت از فرهنگ مکتوب ایران اسلامی و تبادل تجربیات علمی، فنی، اجرایی و خدمات عمومی این دو نهاد، تاکید کردند. این توافقنامه که به امضای محمد رجبی، رئیس کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس و حمیدرضا آیت اللهی، رئیس پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی رسیده است، همکاری ها میان طرفین برای صیانت از فرهنگ مکتوب ایران اسلامی و تبادل تجربیات علمی، فنی، اجرایی و خدمات عمومی را افزایش خواهد داد.

طبق این تفاهمنامه، طرفین امکانات بالفعل و بالقوه خود را برای آشنایی و آگاهی هرچه بیشتر از امکانات خود برای همکاری با یکدیگر را اعلام خواهند کرد و گزارش این اقدام ها به صورت منظم و از طریق ایمیل، وبسایت، نشریات یا بولتن برای دو طرف ارسال خواهند شد. همچنین طرفین در انتقال اطلاعات فهرست نویسی، چکیده نویسی و دیجیتالی مربوط به کتاب ها، نشریات و اسناد آرشیوی خود به یکدیگر خواهند کوشید.

بخش دیگر این تفاهمنامه در مورد تهیه منابع مورد نیاز است که به موجب آن طرفین لیست خرید آینده کتب و نشریات خود را به یکدیگر اطلاع می دهند تا با صرفه جویی در وقت نسبت به خرید سایر منابع مورد نیاز خود اقدام کنند و دو طرف از طریق اسکن آنها مجموعه های خود را تکمیل نمایند.

کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی و پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی در ایجاد جایگاه مشترک کتابخانه دیجیتالی و کتاب الکترونیکی نیز با یکدیگر همکاری خواهند داشت.

همچنین بر اساس تفاهمنامه امضا شده میان رجبی، رئیس کتابخانه مجلس و آیت اللهی، رئیس پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی طرفین در آسیب شناسی و مرمت آثار خطی و نفیس خود همکاری داشته و بازدید متقابل مسؤولان و کارشناسان از مراکز یکدیگر برای آشنایی و ارتباط نزدیک تر در مواقع ضروری معمول خواهد شد.

همچنین پروژه های گوناگون پژوهشی، تحقیقاتی، فنی، انتشاراتی و همچنین برگزاری نمایشگاه ها، همایش ها، نشست های تخصصی در تهران و شهرستان ها با همکاری دو مرکز کتابخانه مجلس و پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی برگزار خواهد شد.

آموزش و ارتقای سطح کیفی دانش و تجربه همکاران و ارتباط هر چه بیشتر با کتابخانه ها و مراکز علمی و پژوهشگاهی نیز از دیگر مواد این تفاهمنامه است. همچنین مقرر شد دفترچه «عقود و اقرار» ثبت شده در حضور سید محمد طباطبائی سنگلجی با همکاری کتابخانه مجلس و پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی منتشر شود. این کتاب که به تصحیح شهرام یوسفی فر نگاشته خواهد شد، از سوی کتابخانه مجلس در ۳۰۰ نسخه چاپ و نشر و ۱۰۰ نسخه آن نیز به صورت دیجیتال تکثیر خواهد شد.

با قرارداد همکاری که میان محمد رجبی، رئیس کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی و شهرام یوسفی فر، نماینده پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی منعقد شد، بعد از انجام کلیه مراحل علمی و فنی پیش از چاپ کتاب از سوی پژوهشگاه، کتابخانه مجلس، این اثر منتشر خواهد شد. میرزا سید محمد طباطبائی (۱۲۹۹ - ۱۳۲۱ هجری شمسی) معروف به آقا سید محمد طباطبائی سنگلجی از مجتهدان شیعه و از آزادی خواهان و رهبران جنبش مشروطه ایران است. وی در آغاز جنبش مشروطه همراه با سید عبدالله بهبهانی، به مخالفت با عین الدوله و استبداد پرداخت و در مهاجرت به حرم حضرت عبدالعظیم شرکت داشت. میرزا پس از به توپ بسته شدن مجلس دستگیر و به خراسان تبعید شد، اما با پیروزی مشروطه خواهان به تهران بازگشت و مورد استقبال مردم قرار گرفت.

تفاهم نامه پژوهشگاه و دانشگاه زنجان

دانشگاه زنجان و پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی در چارچوب اصل ضرورت توسعه همکاری علمی بین مراکز مختلف آموزشی، پژوهشی و اجرایی جهت بهره مندی از ظرفیت ها و توانمندی های متقابل و به منظور ارتقای جایگاه و کارآمدی رشته های علوم انسانی در کشور، در خصوص برنامه های پژوهشی و آموزشی مورد علاقه و توافق طرفین تفاهم نامه همکاری علمی امضا کردند. همکاری و مشارکت در زمینه طراحی و اجرای طرح های پژوهشی مشترک از طریق تبادل امکانات و تسهیلات مورد نیاز، برگزاری سخنرانی ها، میزگردها، گردهمایی های علمی و دیگر فعالیت های علمی مورد توافق طرفین، برنامه ریزی و برگزاری کارگاه های آموزشی، تبادل اطلاعات علمی و فراهم نمودن امکان دسترسی آسان به منابع علمی شامل کتب، نشریات و سایر مدارک علمی، همکاری در زمینه برنامه ریزی، تألیف، ترجمه و ارزیابی متون رشته های علوم انسانی، انتشار کتب، نشریات و ویژه نامه ها، فراهم کردن زمینه بهره برداری از ظرفیت های هیأت علمی دو طرف در زمینه مسائل آموزشی و پژوهشی، همکاری در زمینه به روزرسانی اساتید، مدرسان و پژوهشگران، بهبود سیستم های مدیریت آکادمیک در حوزه علوم انسانی و دیگر همکاری های دانشگاهی که دو مؤسسه روی آنها توافق می کنند از موضوعات مطرح شده در این تفاهم نامه می باشد.

نظریه «فرهنگ مشترک بشری» در اندیشه علامه جعفری

ماه گذشته خبرگزاری تسنیم با دکتر سید جواد میری درباره بررسی نظریه «فرهنگ مشترک بشری» در اندیشه علامه جعفری گفتگو کرد. بر اساس نظریه فرهنگ مشترک بشری علامه جعفری تمامی فرهنگ‌ها و سنن با تمام تفاوت‌هایی که ممکن است داشته باشند در یک سری نقاط که ایده‌های متعالی هستند مشترک‌اند و از این رو است که علامه به افرادی هم چون تولستوی و سایر ادبای روس می‌پردازد. متن این گزارش گفتگو را بخوانید:

وی در مورد موضوع گفتار خویش افزود: علامه به عنوان یک عالم و حکیم شیعی کارش مسبوق به سابقه نبوده است و پس از او هم کسی به این صورت نپرداخته است که مثلاً در مورد قرآن یا نهج البلاغه و یا مثنوی ملای رومی صحبت می‌کند اما در وسط کلامش به کسانی هم چون انیشیتین، تولستوی و متفکران شرقی و غربی و حکمای شرقی و چینی اشاره می‌کند. در ابتدا شاید برای مخاطب عادی این مسئله پیش بیاید که چرا علامه جعفری در اثنای کلام به این افراد اشاره می‌کند. جالب است که علامه جعفری قریب به ۶۵۰ صفحه در ۱۵ جلد شرح مثنوی و در ۲۷ جلد شرح نهج البلاغه فقط به ادیبان روس اختصاص داده و به افکار یا آثار آنها اشاره کرده است.

استاد جامعه‌شناسی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی ادامه داد: علامه خود هم به این مطلب اشاره کرده و در یکی از آثارش می‌گوید اشاره‌های من به افرادی مانند تولستوی، داستایوسکی و یا سایر ادبا و متفکران سایر ملل برای صرف زیبایی سخنان آنان نیست اگر چه نثر و سخنانشان هم زیبا است.

وی افزود: با توجه در آثار علامه جعفری می‌توان به این نتیجه رسید که در اندیشه ایشان یک متدولوژی خاص بوده است که از آن به نظریه فرهنگ مشترک بشری می‌توان یاد کرد. علامه جعفری گفتمان خود را بر این نظریه مبتنی کرده و بر اساس آن به ادیبان روس پرداخته است. در نظر علامه جعفری تمامی فرهنگ‌ها و سنن با تمام تفاوت‌هایی که ممکن است داشته باشند در یک سری نقاط که ایده‌های متعالی هستند مشترک‌اند و از این رو است که علامه به افرادی هم چون تولستوی و سایر متفکران اشاره می‌کند.

در این کنفرانس پژوهشگران و محققان معروف روسیه همچون آندری اسمیرنوف (آکادمیسین و رییس بخش فلسفه اسلامی انستیتوی فلسفه آکادمی علوم روسیه)، ایلازا اوماکیوا (رییس بخش زبان‌شناسی مرکز مغول و تبت‌شناسی انستیتوی مطالعات انسانی کالمیکیا آکادمی علوم روسیه)، ایگور کندراشین (معاون رییس همایش جهانی فلسفی) و نویسندگانی از کشورهای ژاپن، ایرلند، کشورهای بالتیک، آمریکا و چند کشور اروپایی دیگر شرکت داشتند.

سید جواد میری، استاد پژوهشگاه جامعه‌شناسی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی در گفت‌وگو با خبرنگار فرهنگی خبرگزاری تسنیم، از کنفرانس علمی «شناخت علوم انسانی: فلسفه، ادبیات، و زبان» که در چارچوب برنامه «گفتگوی فرهنگ‌ها: شرق - غرب» در روزهای ۲۵ و ۲۶ آوریل در محل دانشکده علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه رودن مسکو برگزار شده بود سخن گفت: «در این کنفرانس هم چنان که از موضوعش بر می‌آید در مورد نقش ادبیات در اندیشه و رابطه ادبیات و فلسفه در سنن شرقی و غربی گفت‌وگو شد و اساتید و نویسندگان برجسته‌ای از آسیا، اروپا، آمریکا و خود روسیه در آن شرکت داشتند. بحث در مورد نقش زبان در فرهنگ‌های فلسفی شرق، روسیه و غرب یکی از محورهای اصلی کنفرانس بود. اساتید در این کنفرانس مسائلی مانند راه‌های شناخت و تفسیر فرهنگ‌های زبان‌های مختلف، مبانی فلسفی ترجمه و مباحث دیگری را مورد بررسی و بحث قرار دادند.»

وی افزود: محورهای موضوعی اساسی کنفرانس در شش موضوع خلاصه می‌شد: ۱. شناخت علوم انسانی: فلسفه، ادبیات و زبان؛ ۲. فلسفه ترجمه: مبانی فلسفی گفت‌وگو بین فرهنگ‌های زبان‌های مختلف، ۳. مسائل ترجمه متون فلسفی شرقی، ۴. فلسفه و زبان‌شناسی: جنبه‌های تأثیرگذاری، ۵. رابطه فلسفه و ادبیات در فرهنگ روسی، ۶. فلسفه در ارتباطات زبانی.

میری با بیان این که این کنفرانس توسط گروه فلسفه دانشکده علوم انسانی و اجتماعی و با همکاری مرکز فلسفه تطبیقی برگزار شده بود در مورد موضوع سخنرانی خود در این کنفرانس تخصصی گفت: موضوع سخنرانی و مقاله من در این کنفرانس نگاه علامه جعفری به لئو تولستوی بود که با استقبال خوبی هم روبرو شد. چون تاکنون کسی چه در ایران و چه در روسیه در این موضوع نه مقاله و نه سخنرانی انجام نداده است. از سوی دیگر اهمیت این موضوع در روسیه که افرادی مانند تولستوی و داستایوسکی و سایر نویسندگان از ادیبان برجسته این کشور هستند دو چندان بود، چون برای آنان جذاب بود که شیوه نگاه و بینش یک حکیم مسلمان شرقی را در مورد این افراد بدانند.

دکتر میری:

در نظر علامه جعفری تمامی فرهنگ‌ها و سنن با تمام تفاوت‌هایی که ممکن است داشته باشند در یک سری نقاط که ایده‌های متعالی هستند مشترک‌اند و از این رو است که علامه به افرادی هم چون تولستوی و سایر متفکران اشاره می‌کند.

انتشار اثر انگلیسی دکتر میری به زبان روسی

کتاب بررسی اندیشه‌های اجتماعی علامه جعفری تألیف دکتر سید جواد میری که پیش از این به زبان انگلیسی منتشر شده بود، به زبان روسی و توسط انتشارات بنیاد مطالعات اسلامی روسیه با همکاری انتشارات پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی هم ترجمه و چاپ شد.

در این کتاب میری به بازخوانی میراث حکمی علامه جعفری در چارچوب نظریات اجتماعی پرداخته است. محور اصلی گفتمان میری، بر پایه تالسیس

مکتب اصالت فطرت در اندیشه‌های علامه جعفری بنیان نهاده شده است. این کتاب در ۲۰۰ صفحه و با تیراژ اولیه ۱۰۰۰ نسخه منتشر شده است. ترجمه این کتاب را خانم دکتر «الگا پواروزنیک» از فرهنگستان علوم روسیه که خود از متخصصان در حوزه علوم اجتماعی است، انجام داده است. کتاب فوق در آینده نزدیک و به زبان فارسی توسط انتشارات پژوهشگاه علوم انسانی منتشر خواهد شد. همچنین کار ترجمه این کتاب به زبان‌های ایتالیایی و عربی نیز آغاز شده است. تاکنون ۴ اثر دیگر مرتبط با اندیشه‌های علامه جعفری به قلم دکتر میری و به زبان‌های انگلیسی و روسی نگاشته شده است.

پژوهشگاه با ۲۰۰ کتاب در نمایشگاه

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی امسال نیز در نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران ضمن حضور علاوه بر ارائه تعدادی از آثار پیشین، جدیدترین کتاب‌های انتشارات خود را با ۲۰ درصد تخفیف عرضه کرد. پژوهشگاه امسال با ۲۰۰ عنوان کتاب در نمایشگاه حضور داشت. بر اساس قوانین نمایشگاه، تنها کتاب‌های منتشر شده بعد از نیمه دوم ۸۸ اجازه عرضه دارند، بنابراین این کتاب‌ها مربوط به محدوده زمانی نیمه دوم ۸۸ تا کنون می‌شوند. به این ترتیب علاقه‌مندان حوزه علوم انسانی به ۲۰۰ عنوان از بهترین آثار این حوزه که از در ۳۰ ماه گذشته منتشر شده‌اند، دسترسی داشتند.

در نمایشگاه امسال انجام شد

رونمایی از «فلسفه در دوره تجدد حیات فرهنگی غرب از دانته تا کامپانلا»

فلسفه در دوره
تجدید حیات فرهنگی غرب
از دانته تا کامپانلا
دکتر کریم مجتهدی

«فلسفه در دوره تجدد حیات فرهنگی غرب از دانته تا کامپانلا» اثر استاد دکتر کریم مجتهدی فردا در نمایشگاه کتاب رونمایی شد. از دکتر مجتهدی دهها عنوان کتاب و مقاله تا کنون منتشر شده و این پنجمین کتاب او است که توسط انتشارات پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی روانه بازار نشر می‌شود. پیش از این انتشارات پژوهشگاه کتاب‌های فلسفه در آلمان، افکار کانت، افکار هگل، لایپ نیس و مفسران آراء او از کریم مجتهدی را منتشر کرده بود. «فلسفه در دوره تجدد حیات فرهنگی غرب» کتاب پس از رونمایی در ۷۰۰ صفحه و به قیمت ۳۰ هزار تومان در اختیار علاقه‌مندان قرار گرفته. تازه‌ترین اثر دکتر مجتهدی در حقیقت یک مجموعه مقالات است. دکتر مجتهدی در این کتاب تابلوهای نقاشی «شام آخر»، «ستایش مغ‌ها» و طرح «منظره دره رودخانه آرنو» اثر لئوناردو داوینچی و «مکتب آتن و مباحثه» و «مباحثه درباره سر قربانی مقدس» اثر رافائل سانتسیو را تحلیل کرده است. نقد و نظر درباره آثار دانته، نیکولاس کوزانوس، مارسیلیو فیچینو، پیکودلا میراندولا، دزیدریوس اراسموس، توماس مور، ژوردانو برونو و ... هم تعدادی دیگر از مقالات این کتاب هستند.

دکتر کریم مجتهدی، استاد پیشکسوت فلسفه که به مدت نیم قرن سابقه تدریس در زمینه فلسفه غرب دارد در مراسم رونمایی درباره مضمون این کتاب گفت: در این کتاب چهار قرن تفکر در اروپا بررسی شده و تا حدودی می‌توان آن را دایره المعارفی دانست که جلوه‌ای از تمام جنبه‌های فرهنگ غربی در دوره تجدید حیات فرهنگی گردآوری شده است.

به گفته این استاد بازنشسته فلسفه در این کتاب به بیان مطالبی پرداخته شده که پیش از این از دید تحلیلگران فلسفه مغفول مانده بود. او در ادامه بیان کرد: محتوای این کتاب فلسفه محض نیست و تاریخ و فلسفه با هم آمیخته شده است؛ همچنین به هنر نیز پرداخته، چرا که تجدید حیات فرهنگی غرب در واقع تجدید حیات هنری غرب است. وی افزود: این تجدید حیات هنری در وهله نخست، هنر معماری را در

بر می‌گیرد و معماری تازه‌ای وارد دنیای هنر می‌شود که «معماری دوره تجدید حیات فرهنگی غرب» نام گرفته است. این چهره ماندگار فلسفه ایران که مسلط به زبان فرانسوی است، درباره منابع این کتاب عنوان کرد: در تالیف این کتاب بیشتر آثار فلاسفه و شعرای فرانسوی را مطالعه کردم و تا حدودی هم به منابع انگلیسی و کتاب‌های قبلی‌ام رجوع کردم. همچنین وی درباره این که چرا این دوره زمانی را انتخاب کرده است، گفت: متأسفانه این دوره تاریخی آن گونه که باید شناخته نشده است و درباره آن بدون در نظر گرفتن جزئیات، چهره‌ها و جوانب دیگر قضاوت می‌شود؛ از سویی در دانشگاه‌های ما نیز این دوره بسیار کم تدریس می‌شود؛ در حدی که می‌توان گفت اصلاً تدریس نمی‌شود.

کتاب های جدید و کتاب های پرفروش

می توانید از طریق سایت <http://ihcs-books.com> سفارش تان را ثبت کرده و کتاب را در محل مورد نظر تحویل بگیرید.

رونمایی از دو کتاب جدید

مراسم رونمایی از دو کتاب جدید دکتر نعمت الله فاضلی عضو هیات علمی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی نیز سه شنبه ۱۷ اردیبهشت در غرفه پژوهشگاه علوم انسانی در نمایشگاه بین المللی کتاب تهران برگزار شد. در این مراسم رونمایی که با استقبال مخاطبان و اهالی رسانه نیز روبرو شد، در فضای کوچک و پر رفت و آمد غرفه، در ابتدا دکتر فاضلی معرفی کوتاهی از ویراست جدید کتاب فرهنگ و شهر ارایه داد و سپس به معرفی اجمالی کتاب جدید خود «پشت دریاها شهری است» پرداخت. نحوه شکل گیری، اهداف، محتوای فصل ها و نیز رویکردهای جدید ارایه شده در زمینه مردمنگاری شهری از جمله مباحثی بود که به تفصیل درباره آنها سخن گفته شد. در ادامه نیز پرسش و پاسخ کوتاهی با حضور حاضران و خبرنگاران برگزار شد. حاضران در مراسم توانستند کتاب های جدید دکتر فاضلی را با امضای خریداری کنند.

انتشارات پژوهشگاه در نمایشگاه امسال ۳ کتاب جدید را عرضه کرد. جامعه شناسی تاریخ اثر منوچهر آشتیانی، فلسفه در دوره تجدد حیات فرهنگی غرب از دانتیه تا کامپانلا اثر استاد دکتر کریم مجتهدی و یک جلد تازه از جوامع الحکایات؛ باب چهارم، عناوین این آثار تازه منتشر شده هستند. در نمایشگاه کتاب امسال همچنین تعدادی از اعضاء هیئت علمی که آثار آنها توسط انتشارات پژوهشگاه منتشر شده در غرفه پژوهشگاه حاضر شدند و به سوالات مراجعه کنندگان پاسخ دادند. ناهید مویید حکمت، ابوالقاسم رادفر، مریم شریف نسب، بیوک محمدی، زهره زرشناس، ابوتراب سیاهپوش، کامیار

صداقت، سعید ناجی و احمد صفار مقدم اساتید حاضر شده در غرفه پژوهشگاه بودند. فروشگاه و نمایشگاه دائمی کتاب های علوم انسانی پژوهشگاه هم اکنون به عنوان یکی از پایگاه های اصلی ارائه کتاب های حوزه علوم انسانی به نشانی تهران، ضلع جنوبی پل کریم خان، بین خیابان سپهبد قرنی و ایرانشهر، پلاک ۱۷۶ میزبان دوست داران کتاب است. برای سفارش و خرید کتاب علاوه بر مراجعه حضوری به فروشگاه کتاب

پرفروش ترین ها

● فهرست پرفروش ترین کتاب های انتشارات پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی در سال ۹۱ اعلام شد. بر اساس اعلام فروشگاه کتاب پژوهشگاه کتاب های درآمدی بر جامعه شناسی زبان، اینترنت و امنیت اجتماعی، الاحکمه الاشراقیه جلد ۱، شیعه شناسی اهل سنت، تفکر انتقادی در کلاس درس، پژوهش نامه امنیت اجتماعی، رساله در اثبات بزرگی شیخ جام، از علم سکولار تا علم دینی، داستان هایی برای فکر کردن و تحلیلی از دیدگاه های فلسفی فیزیکدانان معاصر به ترتیب عناوین پرفروش ترین کتاب های انتشارات در سال گذشته هستند.

سرباز ساده از دکتر مجتهدی چه می خواست؟

● در مراسم رونمایی از تازه ترین کتاب دکتر مجتهدی اتفاق جالبی افتاد. در آئین رونمایی از کتاب «فلسفه در دوره تجدد حیات فرهنگی غرب از دانتیه تا کامپانلا» وقتی که دکتر مجتهدی به سوالات خبرنگاران پاسخ داد، یک سرباز وظیفه با حضور در غرفه پژوهشگاه اصرار داشت با دکتر مجتهدی دیدار کند.

استوار دوم «ناصر علی عسگری» که ظاهراً با توجه به درجه اش مدرک تحصیلی بالایی هم ندارد، وقتی در کنار دکتر مجتهدی نشست از علاقه اش به فلسفه گفت و از دکتر مجتهدی خواست به سوالاتش پاسخ دهد. او درباره «نوافلاطونی ها» در دوران اسکندریه

سوالاتی پرسید و دکتر مجتهدی هم با حوصله به پرسش های او جواب داد. نخستین نکته جالب این اتفاق علاقه این سرباز وظیفه به کتاب و کتابخوانی بود که او را به نمایشگاه کتاب کشانده بود. استوار یکم عسگری که انگار مطالعات آزادی درباره فلسفه هم داشت از حضور یکی از سرشناس ترین مدرسان فلسفه در ایران کمال استفاده را کرد و سوالاتش را بی واسطه از دکتر مجتهدی پرسید.

نکته دیگر در این اتفاق مهر و مدارای دکتر مجتهدی در برخورد با این جوان بود. دکتر مجتهدی که حالا ۸۳ سال دارد با مهربانی پذیرای این علاقه مند به فلسفه شد و با حوصله به او پاسخ داد. استاد مجتهدی که به دلیل کهولت سن این روزها ترجیح می دهد به جای تدریس به مطالعه و تالیف بپردازد در حالی مثل یک معلم به پرسش ها این جوان پاسخ داد که چند سالی است حتی دانشجویان دوره دکتری فلسفه هم شانس نشستن پای درس او را ندارند.

برنامه ریزی آینده در گروی باز نویسی تاریخ ایران

صبح روز شنبه چهاردهم اردیبهشت ماه دکتر پرویز پیران استاد بازنشسته دانشگاه علامه طباطبائی در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی در دومین جلسه از سلسله نشست های جامعه شناسی تاریخی به بحث درباره نظریه اش پرداخت. گزارشی از این سخنرانی را بخوانید.

دکتر پیران در ابتدای سخنانش نظریه «راهبرد و سیاست سرزمینی جامعه ایرانی» را حاصل بیش از ۲۵ سال کار به همراه حدود هزار دانشجوی خواند و درباره نحوه تکوین و شکل گیری این نظریه چنین گفت: صمیمانه می گویم که این تحقیق نشان می دهد که وقتی رابطه صمیمانه یک استاد با دانشجویانش دوستانه باشد، می تواند کارهای عظیمی را که موسسات بزرگ انجام دهند، به سرانجام برساند. من زمانی که از آمریکا به ایران آمدم، بسیار مغرور بودم، چون فکر می کردم که تا زمانی که در دانشگاه شهید بهشتی بودم، هشت ترم شاگرد اول بودم، در آمریکا هم که در کنار دکتری دو جایزه گرفته بودم و با مقام دانشیار به ایران بازمی گشتم. در دانشگاه تهران دو درس «آسیب شناسی اجتماعی» و «تاریخ جامعه شناسی» را در محل قدیمی دانشکده علوم اجتماعی در سرچشمه تدریس می کردم که آنقدر شلوغ شد که جلسات بعدی در سالن قریب برگزار می شد.

اما بعد از مدتی این احساس در من به وجود آمد که آیا این حرف ها در جامعه ایران موضوعیت دارد یا خیر؟ من به واسطه لطف دکتر مظهری و دکتر رضا صدوقی زیاد جامعه گردی می کردم و این مساله برآیم به وجود آمد که اگر چه نظریه های امثال دور کهیم و وبر و مارکس جزئی از علم جهانی هستند، اما چرا موضوعیت شان در ذهن دانشجوی ایرانی جای نمی گیرد؟ چرا ما نمی توانیم از کارکرد این نظریه ها درباره جامعه خودمان اطمینان حاصل کنیم؟ به تدریج این احساس حقارت در من به وجود آمد که شاید عمرم را تباه کرده ام! در پی پاسخ به اینکه چه باید کرد، به تاریخ ایران رجوع کردم.

خوشبختانه از اتفاقات خوشایند زندگی ام برخورد با اساتیدی چون دکتر محمدرضا شفیعی کدکنی بود که با ایشان و بزرگانی چون دکتر مصطفی رحیمی و دکتر مهرداد بهار و جمال میرصادقی به کوه می رفتم. از طریق آشنایی با این بزرگان فهرستی از حدود ۳۰۰ کتاب تهیه کردم که البته در ابتدا بیشتر در حوزه شهر شناسی بود. بعد با استادان مختلف بحث

کردیم که اگر کسی بخواهد ایران را در بستر تاریخی بشناسد، چه سوالاتی مطرح می شود. گز و متر ما هم این بود که از ملموس و مشهود و عینی به نامشهود برسیم. در نتیجه ۳۳ سوال با ۱۰۴ متغیر مطرح شد. بعدا سوال ها به ۴۴ و متغیرها به ۱۳۵ مورد گسترش یافت. این سوال ها در قالب پرسشنامه هایی به دانشجویان داده شد تا از میان کتاب های مذکور پاسخ آنها را بیابند.

بعدا پرسشنامه ها دو تا شد، یعنی ۶۰۰ پرسشنامه برای ۳۰۰ کتاب. این گسترش ادامه داشت تا اینکه پرسشنامه ها ۴ تا شد و این یعنی ۱۲۰۰ پرسشنامه برای ۳۰۰ کتاب. این روند از سال ۱۳۶۲ تا امروز ادامه داشت و در این میان یک بار چهار سال اخراج شدم، یک بار یک سال و یک بار هم ممنوع التدریس شدم! دکتر پیران سپس به روش کار و پیش فرض های نظری بحث اشاره کرد و گفت: البته من اصلا قائل به روش پوزیتیویستی نیستم، اما در ۲۵ پیمایش ملی که عمدتاً برای سازمان ملل و دانشگاه های خارج از کشور تهیه شده، حضور داشته ام و معتقدم که کار پیمایشی اگر چه با فلسفه اش قرابت نداشت، به ذهن نظم می دهد. من معتقدم که اولتئوری تولید می شود. تئوری یک روایت است. نظریه یی که من به آن اشاره می کنم، یک نظریه آوازی هدایت کننده است. تمام دانش بشری نظری است، نظریه ها رد و اثبات

آشنایی با دکتر پرویز پیران

● پرویز پیران جامعه شناس و متولد شهر همدان به سال ۱۳۲۹ است. تحصیلات ابتدایی و دبیرستان را در چند مدرسه در همدان، صحنه و کرمانشاه ادامه داده و در سال ۱۳۴۹ دیپلم ریاضی را در همدان می گیرد. در سال ۱۳۴۹ تحصیل در رشته جامعه شناسی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه ملی (شهید بهشتی فعلی) را آغاز می کند و در سال ۱۳۵۳ هم فارغ التحصیل می شود. او برای ادامه تحصیل به خارج از کشور می رود و در دانشگاه مورهد ایالات متحده تحصیل می کند و با پروفیسور پلی فورپ استاد معروف جرم شناسی آمریکا کار می کند. عنوان پایان نامه اش «تحلیل محتوای اشعار سفیدپوستان از نظر روانشناسی اجتماعی» بوده که تأثیر تبعیض نژادی را در اشعار و ترانه های سیاه پوستان مطالعه کند. در مقطع تحصیل دکترای در کانزاس تحصیل و تاریخ نگاری مکتب آنال فرانسه را برای تز دکترای انتخاب می کند. با اخذ مدرک دکترای عضو هیأت علمی دوره های فوق لیسانس و دکترای دانشگاه مذکور می شود و ۴ سال در دانشگاه کانزاس تدریس کرد. همزمان با تحولات انقلاب اسلامی به وطن بازمی گردد و به تدریس در دانشگاه علامه طباطبائی و دانشکده های هنرهای زیبای دانشگاه تهران و دانشکده علوم زمین و نیز معماری و شهرسازی دانشگاه شهید بهشتی می پردازد.

او تألیف کتاب به زبان انگلیسی که توسط سازمان ملل متحد چاپ شده را در کارنامه کاری اش دارد و تاکنون از او حدود ۵۰ مقاله به زبان فارسی و ۱۰ مقاله به زبان انگلیسی به چاپ رسیده است. وی مشاور ارشد سازمان ملل متحد از سال ۱۹۹۹ تاکنون، عضو هیأت علمی آکادمی سونیس برای توسعه از سال ۲۰۰۳ تاکنون، عضو هیأت مشاوران علمی فصلنامه «کودکان، جوانان و محیط زیست» دانشگاه کلرادو ایالات متحده آمریکا عضو هیأت مشاوران بسیاری از مجلات داخلی همچون رفاه اجتماعی معماری و فرهنگ است.

دکتر پیران مقاله «شهردار مدرسه» را در چهارمین کنگره جهانی شهرهای آموزش دهنده در شیکاگو آمریکا مطرح می کند و این طرح به عنوان یکی از ۱۷ مقاله منتخب از میان ۵۶۰ طرح معرفی می شود. در سال ۱۹۹۷ این طرح در گزارش یونسکو به عنوان تجربه موفق آموزش شهروندی شناخته شد.

نمی شوند، بلکه بر اساس برد معنایی (scope) که ایجاد می کنند، جایگزین هم می شوند. هر نظریه روایتی است که یک پدیده را معنادار می کند. لذا پارادایم نسبی گرایی در همه این بحث ها جاری است. البته کار میدانی همچون فکر منطقی به تولید نظریه ها کمک می کند. ضمن آنکه معتقدم نظر و عمل را نمی شود تفکیک کرد، بلکه این دو با هم دیالکتیک دارند. به همین خاطر نظریه «راهبرد و سیاست سرزمینی جامعه ایرانی» را ادامه نظریه های دیگر درباره جامعه ایران می دانم. از طرف دیگر همه نظریه ها و دانش های بشری سیاسی و اجتماعی هستند. دکتر پیران در ادامه به زمینه تحقیقی نظریه اش و استفاده اش از نظریه آنال استفاده کرد و گفت: بخشی از رساله دکتری من درباره تاریخ نگاری مکتب آنال است که در سال ۱۹۲۹ در فرانسه توسط کسانی چون لوسین فبور و مارک بلوخ تشکیل شد. من البته درباره فرناند برودل کار کرده بودم و بخشی از کتاب «سرمایه داری و حیات مادی» را نیز ترجمه کردم.

در سراسر این کار همواره یک حرف برودل که در کتاب «مدیترانه و دنیای مدیترانه یی در عصر فیلیپ دوم» آمده مد نظر بود. برودل در جریان تحقیقاتش درباره مدیترانه می گوید، ما غربی ها همیشه مدیترانه را از منظر اروپا می بینیم، در حالی که نصف بیشتر آن در آفریقا است. به همین دلیل برودل بعد از تحصیل به الجزایر می رود. او سال ها پیش از بحث های راجع به هژمونی غرب و غرب محوری، این دیدگاه ها را به چالش می کشد. من هم در جریان تحقیق بر افغانستان متوجه شدم که در نقشه افغانستان زائده یی هست که کوه هایی عظیم دو سوی آن هستند، این زائده تنگه و خان است که تنها گذرگاه شرق به غرب هستند. همین نکته سبب شد که به اهمیت ژئواستراتژیک و ژئوپولیتیک ایران توجه کنم. وقتی نقشه ایران را می بینیم، متوجه می شویم که عبور از غرب به شرق یا بالعکس از شمال دریای خزر یا جنوب خلیج فارس اگر نه غیرممکن که بسیار دشوار است، با روش آنال حساب کردیم که اگر از خلیج فارس مال التجاره ها بخواهند منتقل شوند، باید چندین کشتی تایتانیک تعبیه شود و از شمال خزر در منطقه

ترکمستان امروز گروه های راهزن خطرناکی بوده اند. در نتیجه ایران بر سر راه وقایع تاریخ بشری بوده است. البته جاهای دیگری مثل حلب هم چنین بوده اند، اما هیچ کدام مثل ایران نیستند. منظورم از ایران هم جایی است که حاکمیت زبان فارسی در آن بوده و از آمودریا و جیحون و سیحون تا دریای سیاه را در برمی گرفته است. با در نظر گرفتن این اطلاعات و ترکیب آنها با پیش فرض های جغرافیایی، اقتصادی و سیاسی نتایج غریبی گرفتیم. دکتر پیران سپس به پژوهش های خود درباره زلزله شناسی و کار به عنوان مدیر پروژه زلزله در سازمان ملل اشاره کرد و گفت: بعد از زلزله بم روی فشارهای روحی- روانی (stress disorder) کار کردم و این پرسش برآیم به وجود آمد که آیا انسان ایرانی بعد از این حوادث تروماتیک دائما با این استرس زندگی نمی کند؟

یافته های ما نشان می دهد که در تاریخ ایران حدود ۱۲۰۰ جنگ جدی رخ داده است، جنگ های محلی بسیاری بیش از این بوده است. بیش از هزار سال اقوام غیر ایرانی به ایران حمله می کردند و ایرانیان همواره چهره دیگری به خود می گرفتند.

اگر گوش تاریخی مان جرم نگرفته باشد، صدای سم اسب های مهاجمان را بر ستون فقرات ذهن تاریخی مان می شنویم. البته تاریخ بشر همواره خونین بوده است اما اگر به تاریخ ایران بنگریم، درمی یابیم که مفهوم امنیت، بدون جایگزین است. ما چندین منبع ناامنی را رصد کردیم. دکتر پیران درباره منبع این ناامنی ها گفت: مهم ترین ناامنی در اثر کشاکش های نظامی رخ داده است، منبع دیگر ناامنی، ناامنی در راه هاست. سومین منبع ناامنی تقسیم آب است که تا به امروز ادامه داشته است.

چهارمین منبع محدود بودن منابع است. این ناامنی ها عرصه زندگی ایران را به دو عرصه می کاهد، نخست هرج و مرج دائمی در همه سطوح و نابودی و ویران کردن و قتل و تجاوز و دوم تمرکز و نابود شدن حقوق فردی انسان. انسان ایرانی همواره در طول تاریخ مجبور بوده یکی از این دو را انتخاب کند. این انتخاب آگاهانه رخ می داده و به همین خاطر انسان ایرانی کنشگر (agent) است.

نمونه های ناگزیر بودن انتخاب میان یکی از این دو جوه در آثار تاریخی مثل تاریخ بیهقی آشکار است. وقتی تاریخ ایران را بررسی می کنیم، ۴۰۰ جنبش اجتماعی می بینیم که به مجرد پیروزی قطعی درست الگوی قبلی را بازتولید می کنند.

دکتر پیران سپس به اشکالاتی که نگرش یونان محور بر تاریخ و فرهنگ ایران ایجاد کرده پرداخت و گفت: عمده منابع و اطلاعات ما از ایران باستان از منظر چشم یونانیان است. در حالی که یونانیان را باید در امتداد جهان ایرانی مطالعه کرد. بسیاری از آثار یونانی در سده های نخست اسلامی به عربی ترجمه شد، اما جالب است که به مفاهیمی چون شهروندی و اجتماع (community) اشاره نشد، زیرا موضوعیت نداشت. درباره الگوهای متفاوت حکومت هم بحث نشد، زیرا موضوعیت نداشت. به همین خاطر است که به این نتیجه رسیدیم که جامعه ایران را باید بر اساس نظریه راهبر سرزمینی شناخت. بر اساس این نظریه به یافته های جدیدتری می رسیم.

این نظریه سه سطح دارد. سطح کلان نظریه، ساختار

اجتماعی را بررسی می کند. نکته دیگر آنکه نظریه آبادی را جانشین نظریه غیرممکن شهر ایرانی می کند. بحث من این نیست که ما شهر نداریم. بحث این است که ما با یک درخت یا یک خانه آبادی داشتیم. این نظریه در سطح میانه در مقیاس شهری از اینبه منفرد یا تک بنا صحبت می کند.

در ایران در بررسی تفاوت شهر و روستا به تک بناهایی که نهاد مذهب و سیاست هستند، می رسم. یعنی الگوی رویش و زایش شهرها در ایران همان طور است که لردبایرون در توصیف دمشق می گوید، یعنی شهری که حول و حوش آب و مسیر آن شکل گرفته و به همین خاطر در هم و برهم است. دکتر پیران سپس به دو عرصه نیمه خصوصی و خصم در زندگی ایرانی اشاره کرد و گفت: زمانی که شعار شهر ما را به شهرداری دادیم، در توضیحاتی پیرامون آن نوشتیم که البته این شعار ارتجاعی است، زیرا شهر باید مقدم بر خانواده باشد، اما در جامعه ایرانی چاره یی جز این

مرور فوری

● تاریخ تنها روایت گذشته نیست بلکه گذشته و حال و آینده در هم می روند و باز تعریف و باز تولید می شوند. مشارکت به معنای فنی و تخصصی در تاریخ ما وجود نداشته است، زیرا زمینه های ناامن ساز به قدری زیاد بودند که به خودمحوری دامن می زدند و این ناشی از یک عقده حقارت شدید تاریخی در ترکیب با عقده خودبزرگ بینی بوده است.

نداریم. هر جا شهروندی وجود داشته باشد و نهادهای مدنی و عرصه عمومی تقویت شده باشد، مقیاس ساختن شهر تفکر ریاضی و هندسی است، اما هرجا چنین نیست، شهر خودرو و مثل جریان آب است و در این فضا است که ابنیه منفرد خود را تحمیل می کنند. دکتر پیران در ادامه بحث به نقد از دیدگاه هایی که مشارکت اجتماعی را امری سابقه دار در تاریخ ایران می دانند پرداخت و گفت: هیچ جامعه یی بدون همکاری های اجتماعی بقا ندارد. ما در ایران دو جور همکاری داریم: اول همکاری های خون محور، تبار محور، محله محور مثل عروسی، عزا و... و دوم همکاری های اجباری دقیقه ۹۰. بنابراین نمی توان به سادگی از تعاون و همکاری به صرف وجود کلمه اش حرف زد، زیرا ریشه دواندن یک مفهوم نیازمند ضرورت های تاریخی، اقتصادی و سیاسی است.

تاریخ تنها روایت گذشته نیست بلکه تاریخ گذشته و حال و آینده در هم می روند و باز تعریف و باز تولید می شوند. مشارکت به معنای فنی و تخصصی در تاریخ ما وجود نداشته است، زیرا زمینه های ناامن ساز به قدری زیاد بودند که به خودمحوری دامن می زدند و این ناشی از یک عقده حقارت شدید تاریخی در ترکیب با عقده خودبزرگ بینی بوده است. دکتر پیران سپس به نقد دیدگاه هایی که همچون

یونانیان، ایرانیان را بخیل، خودمحور، ترسو و... می خوانند پرداخت و گفت: من در سخنرانی که در بازل داشتم، نشان دادم که آنجا که تاریخ ایران آرامش و امنیت داشته است، این خصال ناپسند کمتر بوده است، اما وقتی شرایط نامناسب می شده، این ویژگی ها پررنگ می شدند. همین طور هر چه به نهاد قدرت نزدیک می شدیم، این ویژگی ها موکد می شدند، اما وقتی به سطح توده نزدیک می شدیم، تضعیف می شدند. بنابراین ویژگی های منفی شخصیت ایران را می توان صورتک ها یا سازوکارهای انطباق و بقا دانست. دکتر پیران ضمن تاکید بر اهمیت پژوهش های محققانی چون محمد توکلی طرقي و ابراهیم توفیق تاکید کرد و ضمن نقد از دیدگاه های استعماری غربی گفت: اسطوره در جریان پژوهش هایش «دهد» را «دسپوت» خواند و از آن زمان و حتی از عصر پیشاسقراطیان این دایکتومی (دو راهی) میان غرب دموکرات و شرق استبدادزده مطرح بوده است. تا جایی که هومر در حماسه بزرگش سیکلوپ ها را به دو دلیل بربر می خواند: اول اینکه برای اجتماع (کامیونیتی) فراتر از خانواده واژه یی ندارد و دوم اینکه برای وضع قانون جمع و سالن و اسمبلی ندارند. در دوران جدید مونتسکیو، انگلس، مارکس، جونز، آدام اسمیت و... از این دوگانه استفاده می کنند. طوری که این دوگانه بنیاد فلسفه سیاسی غرب بوده و حتی استعمار را توجیه می کرده است.

در حالی که در تحلیل های شهودی درمی یابیم که دموکراسی و پلیس نخست در سومر شکل می گیرد. این تنها ویل دوران است که در «مشرق زمین گاهواره تمدن» به نقش بین النهرین اشاره می کند.

دکتر پرویز پیران هجوم اقوام بیابانگرد را منشا کاسته شدن فرهنگ ایرانی خواند و گفت: برخلاف نظر آرامش دوستدار معتقدم که تا قرن سوم و چهارم عصر با شکوه اسلامی است، حتی زکریای رازی که بسیار مهجور است، نماینده کامل طبقه متوسط شهری است. اما با هجوم سلجوقیان این تمدن از بین می رود. زیرا این بیابانگردها قادر نبودند تمدن را اداره کنند و شهرهای بزرگ مقیاس بسازند.

در نتیجه همیشه قشری از ایرانیان به عنوان دبیران در خدمت حکومت های ایشان بودند، چهره هایی چون خواجه رشیدالدین و فضل الدین فضل الله بن جمال الدین روزبهان حکومت را می گردانند. این واسطه گری ایرانیان بین حکومت ها و مردم حتی در سطح روستاها به شکل کدخداها حضور داشته است. نکته دیگری که باید توجه داشت این است که استبداد ایرانی چنین نبوده که مثل شمشیر داموکلس بالای سر هر ایرانی حضور داشته باشد. بلکه بیشتر اوقات به صورت یک آونگ بوده و پایین نمی آمده است.

دکتر پیران در پایان بر اهمیت بازنویسی تاریخ ایران برای برنامه ریزی آینده تاکید کرد و گفت: کار بعدی باید بازتاب این نظریه ها در زمینه مدرنیته ایرانی باشد. وقتی اقوام بیابانگرد به ایران حمله کردند، بنیان های شهری ما را از بین بردند. امروز جامعه ایران با تناقضات عجیب و غریبی دست و پنجه نرم می کند. ایران کشور تضادها و تناقضات خواست های تکرارشونده و قول و قرارهای زیر پا گذاشته شده است.

در نشست علمی گفتمان تمدن سازی امیرالمومنین علی (ع) عنوان شد

شروع تمدن سازی با قرآن و پیامبر (ص) و ادامه آن با علی (ع) است

نشست علمی گفتمان تمدن سازی امیرالمومنین علی (ع) با سخنرانی دکتر محمدعلی آذرشب، عضو شورای علمی مرکز تحقیقات امام علی (ع) و رئیس مرکز مطالعات فرهنگی ایران و غرب، به دبیری مصطفی دلشاد تهرانی در آخرین روزهای فروردین امسال در سالن الغدير پژوهشگاه علوم انسانی برگزار شد. گزارشی خبرنگار خبرگزاری کتاب از این نشست را بخوانید:

محور اصلی و مبنای سخنان دکتر آذرشب در این نشست علمی، کتاب پربار و ارزشمند نهج البلاغه بود. دکتر آذرشب سخنانش را با تذکر درباره یک تذکر شروع کرد. مدرس دانشگاه تهران گفت: تذکر در فارسی جنبه منفی دارد، در حالی که بزرگترین و مهمترین واژه قرآن کریم تذکر است. در بسیاری موارد انسان نیاز به آموزش ندارد بلکه نیاز دارد چیزها و مسایل مهمی را که فراموش کرده به او یادآوری و تذکر داده شود. مهمترین مساله ای که باید در محافل ما یادآوری شود، تمدن سازی است، زیرا کل اسلام تمدن سازی است. اسلام برای احیاء آمده است. انسان زنده، تمدن ساز است و بنابراین می توان گفت کل طرح اسلام تمدن سازی است. وقتی به متن نهج البلاغه و قرآن و متون عرفانی با دید تمدن سازی نگاه کنیم، به کلی با خوانشی متفاوت روبه رو خواهیم شد. توحید، نبوت، تقوا، صبر و عقل با دید تمدن سازی معنای متفاوتی پیدا می کند. تمدن سازی می خواهد با نگرشی احیاگر، انسان مرده و عقب مانده را احیا کند. قرآن کریم تفاسیر بسیاری دارد که هدف آن ها تمدن سازی است که از آن جمله می توان به آیه شریفه «یخرجهم من الظلمات الى النور» اشاره کرد.

دکتر آذرشب با مهم شمردن تفکر در همه مسایل بیان کرد: ما نسبت به تفکر خیلی اهمیت قایل نیستیم، به ویژه در آموزش های دانشگاهی باید ببینیم چقدر به دانشجویان تفکر کردن یاد داده ایم. امروز در کشورهای اروپایی یکی از آموزه های مهم این است که دانشجویان روی هر پدیده ای که می بینند، فکر کنند. این مساله مهمی است که به ویژه در مباحث علوم انسانی باید مورد توجه قرار بگیرد.

وی افزود: در بین پیروان اسلام دو جریان وجود داشت: جریان تمدن سازی و جریان خشونت و عقب ماندگی. شروع تمدن سازی با قرآن و پیامبر اعظم (ص) و ادامه آن با علی (ع) و آل علی (ع) است. ما باید نشان دهیم که تمدن سازی در بستر مکتب اهل بیت (ع) رشد و گسترش یافته است. مکتب اهل بیت (ع) مکتب فکر، پیشرفت و تمدن ساز در مقابل تحجر است.

محمدعلی آذرشب در ادامه جلسه عنوان کرد: گفتمان ما باید یک گفتمان جهانی و انسانی و فرادینی باشد. گفتمان احیاگران در طول تاریخ چنین بوده است. وحدت امت اسلامی هم در سایه تمدن سازی تحقق پیدا می کند. اگر ما داعیه ایجاد وحدت بین امت اسلامی را داریم، ابتدا باید به فکر تمدن سازی باشیم.

دکتر مصطفی دلشاد تهرانی در این نشست گفت: امیرمؤمنان می فرماید که ریشه مشکلات مسلمانان در این است که هر انسان برای خودش مقام خدایی قائل شده به محض اینکه کسی برای خودش الوهیت قائل شود مورد لعن خدا قرار می گیرد و لعن بر او جاری می شود. وی افزود: در خطبه ۱۶۰ نهج البلاغه امیرمؤمنان درباره پیامبر و این آیه قرآن که فرمود پیامبر اسوة حسنه است مطلبی درباره پیامبر اکرم آورده اند که پیامبر (ص) برای شما یک الگوی بسنده است بنابراین از پیامبر پاکتان پیروی کنید و نمونه خوبی برای پیروی کردن است. محبوب ترین افراد نزد خدا کسی است که به پیامبرش تاسی کند.

مدیر گروه نهج البلاغه دانشگاه علوم و حدیث شهر ری گفت: در تاریخ اسلام سیره و سنت پیامبر ملاک پیروی افراد قرار گرفته است همچنانکه پیامبر خودش کفایش را پینه می زد سوار الاغ لخت می شد یک نفر را هم سوار ترکش می کرد یا سه انگشت غذا می خورد، موهایش را به یک طرف شانه می کردند و عبا به تن می کرد و شمایلش زیبا بود این جزئیات زندگی او که مسلمانان اینها را حفظ کردند، ولی به روح رفتار پیامبر (ص) و سبک زندگی او توجه نکردند. اگر به سیره پیامبر (ص) توجه می کردند قواعد عملی کلی ثابت بر زندگی او را پیدا می کردند. یک قاعده در رفتار پیامبر است و آن ساده زیستی و پارسایی است حالا او با سه انگشت غذا می خورده و یا بر زمین می نشست امروز دیگر دلیلی ندارد همانگونه رفتار کنیم مهم آن ساده زیستی و پارسایی پیامبر (ص) است. آیا می شود قرآن که پیامبر را الگوی حسنه ای برای همه اعصار و همه افراد معرفی کرده است تبیینی از این اسوه نکرده باشد؟ آیا می شود الگوی برای همیشه و برای همه پیدا کرد؟ مسلمانان به حرکات پیامبر خیلی دقت می کردند اما کمتر به قواعد عملی کلی ثابت بر زندگی او و روح رفتار و سبک زندگی ایشان توجه کردند. زندگی پیامبر (ص) و ائمه معصومین همه یک وحدت رویه دارد و در طول ۲۷۳ سال (۲۳ سال زمان پیامبر و ۲۵۰ سال زمان ائمه) یک قاعده ثابت که همه معصومین به آن عمل کرده اند معلوم می شود.

گزارش نشست «الگوی زیست مسلمانی بر اساس نهج البلاغه»

۱۰ فرمان الگوی زیست مسلمانی

نشست علمی «الگوی زیست مسلمانی بر اساس نهج البلاغه» دوشنبه ۲۳ اردیبهشت با سخنرانی دکتر دلشاد تهرانی در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی برگزار شد. گزارشی پیش رو خلاصه ای از آن نشست است...

گونگون بر اصل حفظ عزت تاکید داشتند. وی ادامه داد: دومین مولفه «تعارف» است. در اینجا تعارف نه به معنای شناخت یکدیگر، بلکه به معنای مبادله معرفتی است. یعنی منش انسان مسلمان این است که هر چه دارد، به مسلمان دیگر بدهد و بالعکس. سومین و بزرگترین مولفه تمدن‌ساز اسلامی نیز «آرمان بزرگ» است. انسان‌ها به اندازه بزرگی آرمانی که دارند، پیشرفت می‌کنند. انسان‌ها برای حرکت به سمت علم، حکمت، رحمت، عدالت و جمال باید به سمت خدا حرکت کنند و این به معنای حرکت به سمت کمال مطلق است.

رییس مرکز مطالعات فرهنگی ایران و غرب «منیت» را چهارمین مولفه ذکر کرد و گفت: بزرگترین بتی که مانع از حرکت انسان به سمت تکامل می‌شود، منیت است. دعوت علی (ع) برای رها شدن از منیت و ترک دنیا، به معنای خروج از صحنه زندگی نبود، بلکه به این علت این بود که به جای این که انسان در مهار دنیا باشد، دنیا در مهار انسان باشد.

آذرشب مولفه‌های پنجم و ششم تمدن‌ساز را «عزم و اراده» و «ارزش کار» دانست و گفت: کار در فرهنگ جاهلیت ننگ و عار بود. در قرآن کریم و در نهج‌البلاغه بر ارزش کار بسیار تاکید شده است. مولفه هفتم نیز «ارزش زمان» به معنای غنیمت داشتن فرصت‌هاست.

مدرس دانشگاه تهران مولفه هشتم را «وسطیت» عنوان کرد و افزود: وسطیت یعنی فرهنگ میانه‌روی که در فرهنگ اسلام و مکتب اهل بیت (ع) کاملاً نمایان است. افراط و تفریط‌هایی که امروز در برخی کشورهای اسلامی رخ می‌دهد، مربوط به جا نیفتادن درست مکتب اهل بیت (ع) است.

وی در پایان سخنانش یادآور شد: «عطش تکاملی» و «مبارزه با ظلم و ستم» دو مولفه مهم دیگر تمدن‌ساز مورد تاکید نهج‌البلاغه است. تا عطش معرفت در وجود انسان‌ها پدیدار نشود فرهنگ و تمدن‌سازی ممکن نخواهد بود.

پس از پایان سخنان دکتر محمدعلی آذرشب، دکتر مصطفی دلشاد تهرانی، به جمع‌بندی مهمترین نکات و مباحث مطرح شده در جلسه پرداخت. در پایان نشست نیز بین استادان حاضر در جلسه و دکتر آذرشب سوال و جواب‌هایی درباره مباحث جلسه عنوان شد و برخی از صاحب‌نظران نظرات مخالف و موافق خود را با موضوعات مطرح شده، بیان کردند.

وی با تاکید بر اهمیت حفظ کرامت انسانی در جامعه اسلامی اظهار کرد: گاهی خیلی از انحطاط‌های اخلاقی در جهان اسلام رنج می‌بریم. پدیده‌هایی در جهان اسلام پیدا می‌شود که در غرب هم نیست و دلیل آن هم افول تمدن‌سازی است که منجر به افول کرامت انسانی می‌شود. وقتی انسان احساس کرامت نمی‌کند، تمام غرایز حیوانی‌اش اوج می‌گیرد.

رییس مرکز مطالعات فرهنگی ایران و غرب همچنین با اشاره به موضوع تمدن‌سازی درباره رابطه فرهنگ و تمدن، بیان کرد: ما باید از فرهنگ و تمدن تعریفی داشته باشیم که متناسب با تز فرهنگی و اسلامی ما باشد. از فرهنگ تعریف بسیاری شده است ولی آیا با تعاریف رایج، حتی یک مجموعه بشری وجود دارد که فرهنگ نداشته باشد؟! با این تعریف حتی وحشی‌ترین و عقب‌مانده‌ترین قبایل دورافتاده دنیا هم فرهنگ دارند ولی آیا همه آن‌ها تمدن هم دارند.

مدرس دانشگاه تهران اظهار کرد: وقتی اسلام در جزیره العرب ظهور کرد، همه دیدند که مردم عقب‌مانده و از هم گسیخته پس از یک قرن به کجا رسیدند. ایجاد مدارس بزرگ در جهان اسلام نمونه‌هایی از آن است. اسلام فرهنگ تمدن‌ساز دارد و تاریخ هم این را نشان داد که اسلام از یک مشت انسان‌های عقب‌مانده و پراکنده، آدم‌های متحرک تمدن‌ساز ساخت اما باید دید چه شده است که امروز اثر چندانی از این تمدن‌نمی‌بینیم و جوامع اسلامی جایگاه شایسته‌ای در تمدن‌سازی در عرصه جهانی ندارند. در واقع، عوامل تمدن‌ساز فرهنگ اسلامی تضعیف شده‌اند.

آذرشب با تاکید بر نقش علی (ع) در احیای فرهنگ تمدن‌ساز اسلامی گفت: در آن دوران امیرالمومنین (ع) به عنوان شاگرد قرآن و پیامبر (ص)، مولفه‌های تمدن‌سازی را در فرهنگ اسلامی فعال و تقویت کرد. علی (ع) پس از وفات پیامبر اعظم (ص) برای جلوگیری از ارتداد در امت اسلام، این مولفه‌ها را احیاء کرد و مهمترین کار حضرت علی (ع) در دوران خلافت و پیش از آن، همین بود که حیات امت اسلامی را حفظ کرد.

سخنران جلسه با ذکر ۱۰ مورد از مهمترین مولفه‌های تمدن‌ساز از دیدگاه امیرالمومنین (ع) در نهج‌البلاغه بیان کرد: نخستین مولفه «عزت» است. عزت، اصل اصول اسلام است، زیرا عزت؛ حیات و ذلت؛ مرگ است. علی (ع)، امام حسین (ع)، حضرت زینب (س) و دیگر بزرگان دین در برهه‌های زمانی مختلف و در شرایط

تنها ایمان خالی و یا تنها عمل خالی انسان را به جایی نمی‌رساند بلکه این عمل ایمانی است که انسان را به مقصد همان بهشت است می‌رساند. ما در زندگی نیاز به الگو و نیاز به یک میزان و تراز داریم. معمولاً می‌گویند با عقل خودمان بسنجیم اما فراتر از عقل نیاز است. نیاز به فهم درست احکام اسلامی داریم به تعداد انسان‌ها اسلام وجود دارد اما کدام اسلام، اسلام راستین و حقیقی است؟ اسلام تکه تکه هم جوابی که باید بدهد نمی‌دهد باید کل اسلام را در نظر بگیریم. همه آموزه‌های قرآن و ائمه معصومین باید با فقه‌الحديث و نقد الحديث استفاده بشود و در کنار آموزه‌های آنها رفتارشان پالایش شود.

مدیر گروه نهج‌البلاغه دانشگاه علوم و حدیث شهر ری گفت: نهج‌البلاغه یک ترجمان مصداقی خوبی از قرآن است، علی (ع) تربیت شده خوب از قرآن است، علی (ع) بهترین تربیت شده پیامبر (ص) است، امام (ره) فرمود پیامبر اکرم آمد همه را علی کند حالا نشد یک بحث دیگر است ولی دلش می‌خواست همه مثل علی بشوند. اگر همه نهج‌البلاغه و همه آموزه‌های امیرمؤمنان را مد نظر قرار دهیم یک الگوی زیست مسلمان در ده فرمان می‌توانیم جستجو کنیم. این ۱۰ اصل باید در همه عرصه‌های زندگی فردی و اجتماعی حاکم باشد و از آن تبعیت کرد.

وی این ۱۰ فرمان را چنین بر شمرد: ۱- اصل مرزبانی و حریم داری، ۲- اصل پایبندی به کیفیت استخدامی، ۳- اصل اعتدال و میانه‌روی ۴- اصل پارسایی ۵- اصل تکریم کرامت خود و دیگران ۶- اصل پاسداشت حقوق ۷- اصل رفق و مدارا کردن در همه حوزه‌های زیستی ۸- اصل صریح بودن و صداقت ۹- اصل پایبندی به عهد و پیمان و ۱۰- اصل سلامت.

مدیر گروه نهج‌البلاغه دانشگاه علوم و حدیث شهر ری از این ۱۰ فرمان اصل مرزبانی و حریم داری را توضیح داد و گفت: حضرت می‌فرماید: اگر انسانی برای

خودش حریم و حرمت قائل نباشد در ازای دادن کرامت اگر همه عالم را بدهند هم فایده‌ای ندارد. بهایی جز بهشت برای شما نیست خودتان را کمتر از بهشت ندهید. امیرمؤمنان می‌فرماید که ریشه مشکلات مسلمانان در این است که هر انسان برای خودش مقام خدایی قائل شده به محض اینکه کسی برای خودش الوهیت قائل شود مورد لعن خدا قرار می‌گیرد و لعن بر او جاری می‌شود. زیست مسلمان‌ی یعنی پاسداشت همه حریم‌ها.

دلشاد اظهار داشت: خداوند حرمت مسلمان‌ی را از همه حرمت‌ها والاتر داشته در گره‌گاه توحید خداوند حقوق مسلمانان را محکم کرده اگر این حقوق رعایت نشود دینداری معنایی ندارد. یک بیانی است که در نهج‌البلاغه تأکید شده و مسلمانان کمتر به آن توجه دارند و آن رحمت بر معصیت کاران و گناهکاران است. امیرمؤمنان می‌فرماید: شکر پاکدامن بودن انسان را او می‌دارد که بر معصیت کاران رحمت بوزد چطور مسلمان‌ی جرأت پیدا می‌کند که برادر ایمانی‌اش را سرزنش کند اگر کسی گرفتار گناهی شده او بیمار است آیا مسلمان‌ی که عیب جویی برادر ایمانی‌اش را می‌کند آیا نمی‌داند چقدر گناهانش را خداوند پوشانده است.

مدیر گروه نهج‌البلاغه دانشگاه علوم و حدیث شهر ری گفت: در صحنه نظامی هم حرمت‌ها باید حفظ بشوند در حین جنگ صفین عده‌ای از اصحاب حضرت امیر به دشمن ناسزا گفتند حضرت بر آشفت و گفت دشنام ندهید حرمت‌ها را در همه حال حفظ کنید به جای دشنام برای دشمن دعا کنید گفتند ما در حال جنگ با معاویه هستیم دعا کنیم؟ چه داعی کنیم حضرت فرمود بگویید خداوند خون ما و دشمنان ما را حفظ کن، بین ما و آنها را اصلاح کن، آنها را از راه باطل برگردان. این است الگوی زیست مسلمان‌ی کجای دنیا کسی برای دشمنش دعا می‌کند؟ در پایان سخنرانان به سوالات و پرسش‌های پژوهشگران پاسخ دادند.

پرتال جامع علوم انسانی در سال ۹۱

پرتال جامع علوم انسانی با هدف ایجاد یک بانک بزرگ مقالات علوم انسانی و در دسترس پذیری بیشتر آنها در راستای توزیع ایده ها و ایجاد عدالت پژوهشی بیشتر تقریباً از سال ۸۹ پس از یکسال مطالعه و برنامه ریزی آغاز به کار کرد و در سال ۹۱ به یکی از منابع اصلی پژوهشگران در حوزه علوم انسانی تبدیل شد.

● مشخصات فعلی پرتال

- تعداد ۱۰۵۰ مجله در پرتال از سال ۱۳۰۰ تا کنون نمایه شده است.

- هم اکنون بیش از ۳۱۰ هزار رکورد علمی (شامل مقاله، پایان نامه، معرفی کتاب و...) در پرتال وجود دارد.
- از ۳۱۰ هزار رکورد علمی ۲۳۰ هزار مقاله تمام متن است.

- پرتال شامل ۱۷ پایگاه اصلی متناسب با رشته های مختلف علوم انسانی و ۳۱۰۰ پایگاه زیرمجموعه است.
- هم اکنون در الکسا alexa رتبه پرتال در بین پربازدیدترین سایت های کاربران ایرانی رتبه ۴۸۳ می باشد

● آمار کلی سال ۱۳۹۱

- کل بازدید کنندگان سال قبل: ۷,۴۱۱,۲۲۸ نفر
- صفحات بازدید شده: ۱۷,۳۶۹,۵۰۸ صفحه
- متوسط بازدید روزانه از پرتال: ۲۰,۳۰۴ نفر
- متوسط صفحات بازدید شده در یک روز: ۴۷,۵۸۷ صفحه

● بازدید بر حسب مناطق جغرافیایی

- ۷۸ درصد بازدید کننده داخلی و ۲۲ درصد خارج از کشور
- کشورها به ترتیب بازدید:
۱ - جمهوری اسلامی ایران ۵,۷۸۹,۸۳۰ نفر
۲ - ایالات متحده آمریکا ۷۰۹,۹۹۸ نفر
۳ - آلمان ۶۴,۶۹۰ نفر

وجه تمایز پرتال جامع علوم انسانی با سایر پایگاه داده های مشابه، دسته بندی موضوعی داده های علمی در آن می باشد که در قالب بیش از ۳۱۰۰ موضوع، حوزه های مختلف علوم انسانی را شامل می شود. مزیت دیگر پرتال جامع علوم انسانی دسترسی آسان و رایگان مخاطبان به منابع پرتال جامع علوم انسانی می باشد.

۴ - بریتانیا کبیر ۶۳,۸۷۳ نفر

۵ - افغانستان ۴۴,۴۲۸ نفر

۶ - کانادا ۳۷,۰۶۴ نفر

● استان های ایران بر حسب بازدید:

۱ - تهران ۴۵ درصد
۲ - خراسان (رضوی، شمالی و جنوبی) ۷ درصد
۳ - مازندران ۵,۷ درصد
۴ - اصفهان ۵ درصد
۵ - فارس ۴,۳ درصد
۶ - خوزستان ۴,۱ درصد
۷ - کرمانشاه ۲,۷ درصد
۸ - همدان ۲,۴ درصد
۹ - گیلان ۲,۲ درصد

● مقالات با دریافت بالا:

۱ - مقاله نقد و معرفی کتاب روش تحقیق در علوم انسانی ۵۳۱۳ دریافت مجله کتاب ماه علوم اجتماعی
۲ - مقاله نقد و معرفی کتاب روش های طراحی پرسشنامه مجله کتاب ماه علوم اجتماعی
۳ - مقاله نقش سیاسی خرم سلطان سوگلی سلیمان قانونی، مجله مسکویه دانشگاه آزاد ری (توضیح: احتمالاً به علت پخش سریال ترکیه ای حریم سلطان از ماهواره)
۴ - دعاوی مالکیت و خلع ید املاک در مراحل مختلف ثبتی در رویه قضایی ایران مجله حقوقی دادگستری
۵ - درآمدی بر برنامه ریزی استراتژیک و عملیاتی مجله راهبرد یاس

تفاهم نامه پژوهشگاه و نهاد های فرهنگی

برای انتشار ۴۰ اثر به زبان عربی

با همکاری پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی و چند نهاد پژوهشی و انتشاراتی دیگر و با قول مساعد وزارت فرهنگ کویت چهار اثر فاخر ادبی و فرهنگی کشور به زبان عربی ترجمه خواهد شد. بر این اساس انتشارات سمت و انجمن مفاخر ایران در حاشیه نمایشگاه بین المللی کتاب تهران با تنی چند از مدیران وزارت فرهنگ کویت صورت گرفت، قرار بر این شد تا با هزینه این وزارتخانه چهار اثر فاخر ادبی و فرهنگی کشور به زبان عربی ترجمه و پس از چاپ در کویت توزیع شود. در این جلسه پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی ۳۵ اثر از بهترین آثار بعد از انقلاب خود را جهت ارزیابی های علمی در وزارت فرهنگ کویت ارائه داد.

هماهنگی برگزاری مراسم بزرگداشت

اندیشه و آثار آقا علی تهرانی

جلسه هماهنگی برگزاری مراسم بزرگداشت اندیشه و آثار آقا علی تهرانی اسفند ماه ۹۲ در پژوهشگاه با حضور آقای آیت الله فیاضی رئیس هیأت مدیره مجمع عالی حکمت اسلامی و آقای خراسانی از مجمع و آقای دکتر حمیدرضا آیت اللهی رئیس پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی و آقای دکتر غلامحسین خدري رئیس پژوهشکده حکمت معاصر برگزار شد.
این مراسم در راستای تفاهم نامه فی مابین صورت گرفته و مسوولیت کمیته تجمیع و اجماع آثار آقا علی تهرانی با مدیریت پژوهشگاه و همکاری سازمانهای همکار از جمله بنیاد حکمت صدرا، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه انجام میشود.

جامعه‌شناسی از دل تاریخ آغاز می‌شود

ناصر تکمیل همایون،
تاریخ‌نگار،
جامعه‌شناس و استاد
پژوهشکده تاریخ
پژوهشگاه علوم
انسانی و مطالعات
فرهنگی در نشست
«تحلیل رابطه
جامعه‌شناسی و
تاریخ» که ۳۱
فروردین در سالن
اندیشه این
پژوهشگاه با حضور
جمعی از استادان،
متخصصان و
دانشجویان
رشته‌های
جامعه‌شناسی
تاریخی،
جامعه‌شناسی و
تاریخ برگزار شد
سخنرانی کرد.

دکتر ناصر تکمیل همایون در آغاز این نشست با خواندن اشعاری از سعدی گفت:

«این که در شهنامه‌ها آورده‌اند
رستم و رویینه‌تن اسفندیار
تا بدانند این خداوندان ملک
کز بسی خلقت دنیا یادگار
نام نیکو گر بماند ز آدمی
به کز او ماند سرای زرنگار»

همان‌طور که از این شعر برمی‌آید، آغاز جامعه‌شناسی از دل تاریخ برمی‌آید. در اسناد و مدارک ترجمه شده درباره تعریف جامعه‌شناسی تاریخی چیزی نوشته نشده است. جامعه‌شناسی تاریخی به معنای اصول نبوده و نوعی مطالعه اجتماعی تاریخ به‌شمار می‌رود. در دیگر کشورها نیز تعریف دقیقی برای آن نیست. چندی پیش کتابی از دکتر منوچهر آشتیانی در حال انتشار دیدم که نامش «جامعه‌شناسی تاریخی» بود و به معنا و مسایل این موضوع می‌پردازد.

وی ادامه داد: در روزگاران پیش دانشجویان بسیاری برای تحصیل به خارج رفته‌اند و هنگامی که بازگشتند همگی از یونان حرف به میان آوردند، در کتاب «چهار رساله» آمده است که مثل این که چین جنگل وحشتناک و سیاهی بوده که چیزی در آن نبوده است اما ایرانیان و دیگر اقوام نیز چنین مسایلی را در دوران‌های مختلف داشته‌اند.

این جامعه‌شناس تاریخ افزود: افرادی چون طبری، یعقوبی، ابن‌خلدون و ابن‌مسکویه از بزرگان تاریخ ایران به‌شمار می‌روند که می‌توان آثارشان را با هم دوره‌های اروپایی آن‌ها مقایسه کرد. دیدگاه‌های دانشمندان اجتماعی در کتاب‌هایی مانند «حسن‌التقاسیم» به مطالعات مردم‌شناسی به همان شیوه‌های «تایلر» و «مورگان» پرداخته است. سفرنامه‌ها، «مسالک‌الممالک» که ۱۲ کتاب از این دست داریم، کتاب‌هایی که نام آن‌ها با «البلدان» پایان می‌یابد و «شهرنامه»‌ها همگی از دسته کتاب‌هایی‌اند که مطالب‌شان هم تاریخی و هم جامعه‌شناسی است. برای مطالعات جامعه‌شناسی در ایران این کتاب‌ها تنها منابع موجود به‌شمار می‌روند.

دکتر تکمیل همایون با اشاره به کتاب «روضة‌الصفاء» رضاقلی هدایت بیان کرد: هدایت در این کتاب نگاه خاصی به جامعه دارد. وی همان‌گونه‌ای که «اشپیگلر» و «اسپنسر» گفته‌اند به حرکت جامعه اشاره می‌کند و جامعه صفوی را دارای مرحله‌های کودکی، جوانی و پیری تقسیم‌بندی کرده است. ابن‌خلدون نیز در کتاب‌هایش به این مساله می‌پردازد. این تاریخ‌نگار به مقاله‌ای در «یادنامه دکتر زریاب خویی» درباره وقایع‌نگاری نیز اشاره کرد و گفت: مورخان ایرانی بیشتر بخشی از اعضای دربارها، دیوان‌ها و منشی‌های درباری بودند. البته تمامی آن‌ها این کار را انجام نمی‌دادند و

برخی آن‌ها مانند بیهقی با گردآوری اسناد دیوانی که به‌دستشان می‌رسید، شنیده‌ها و دیده‌هایشان در لشکرکشی‌ها را در قالب تاریخ روایت می‌کردند. رشیدالدین فضل‌الله همدانی نیز فرد دیگری است که با دعوت از تاریخ‌نگاران دیگر ملت‌ها آن‌ها را به سلطانیه می‌آورد تا تاریخ سرزمین‌شان را بنویسند. «تاریخ فرنگ» و «تاریخ چین»، باب اسراییلیات و باب مربوط به اسماعیلیه برخی از کارهای وی به‌شمار می‌روند.

وی افزود: تاریخ‌نویسی به‌مثابه وقایع‌نگاری، پس از دوره مغول و تیموری رو به افول گذاشت. در دوره صفوی نیز به حوادث و شرایط اجتماعی و موقعیت‌ها پرداخته نمی‌شد. تاریخ‌های این دوره به تعریف از حکومت‌ها و پادشاهان بوده و زیر نظر آن‌ها نوشته می‌شدند. کتاب «تاریخ محمدی» در دوره قاجار کتابی است که از سوی مولانا محمد ساروی نوشته شده و نویسنده بر صحت و بی‌طرفی آن تأکید دارد، در حالی که به‌دلیل همراهی وی با آغامحمدخان نمی‌توانسته مثلاً درباره کشتار مردم کرمان بنویسد.

این جامعه‌شناس با بیان این مساله که در دیگر دوران‌ها تاریخ به‌مثابه علم نبوده است، گفت: کتاب‌های تاریخی مانند «تاریخ ذوالقرنین» و «کسیرالتواریخ»، «ناسخ‌التواریخ»، «روضة‌الصفاء» و «حقایق ناصری» از مهم‌ترین منابع تاریخی ایران به‌شمار می‌روند. در حالی که بسیاری از تاریخ‌های نوشته شده، تاریخ «یفرموده» و به دستور پادشاهان است. استاد پژوهشکده تاریخ پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی به زندان‌ها و هویت تاریخی آن‌ها اشاره کرد و بیان کرد: در دیگر کشورها مانند فرانسه و زندان باستیل، عکس افراد معروفی که در آن زندانی بوده‌اند همراه با اطلاعات‌شان آمده است اما در زندان‌های ایران مانند «موزه عبرت» یا «زندان قصر» این اطلاعات کامل نیست. این‌ها همگی بخشی از جامعه‌اند که نوشتن تاریخ آن‌ها برای مردم اهمیت دارد.

تأثیر دیگر حوزه‌ها بر تاریخ بسیار با اهمیت است
تکمیل همایون در ادامه توضیح داد: میرزا آقاخان کرمانی، احمد کسروی، اقبال، مشیرالدوله و رشید یاسمی از افرادی به‌شمار می‌روند که در دوره قاجار به تاریخ‌نگاری مشغول بودند اما تاریخ‌نویسی در ایران پس از جنگ جهانی دوم تغییر می‌کند. بسیاری معتقدند که نوشتن تاریخ کاری فردی نیست و باید به‌صورت دسته جمعی نوشته شود. از سوی دیگر تأثیر دیگر حوزه‌ها بر تاریخ بسیار با اهمیت است. عامل جغرافیا، اقتصاد، دین و مسایل نژادی تأثیر بسیاری بر تاریخ‌نگاری‌ها دارند.

این نشست «با پرسش و پاسخ و همچنین ارایه دیدگاه‌های حاضران برای بهبود برنامه‌های آینده این سلسله نشست‌ها پایان یافت.

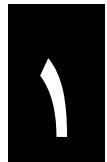
خلاصه ای از مهمترین سخنرانی ها

کنفرانس جنبش های اسلامی معاصر؛ ریشه یابی تحولات اخیر منطقه

اخبار

گزارش خبری

نخستین کنفرانس جنبش های اسلامی معاصر هفتم اردیبهشت امسال در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی آغاز به کار کرد. دکتر شهرام یوسفی فر به عنوان دبیر علمی همایش در مراسم آغازین آن ضمن ارائه گزارشی از فعالیت های انجام شده برای برگزاری این همایش ارائه کرد. وی برگزاری این همایش را در راستای مأموریت های پژوهشگاه و با هدف رصد فعالیت ها در عرصه علوم انسانی ارزیابی کرد که بر علوم انسانی در سطح دنیا و ایران و منطقه تمرکز دارد. وی تاکید کرد: «بنابر این یکی از مأموریت های ماریشه یابی این تحولاتی است که اخیراً در سطح جهانی رخ داده و هم اکنون با برگزاری این همایش به بحث و بررسی این تحولات پرداخته می شود.»
دکتر یوسفی فر تاکید کرد با اعلام اینکه از مهرماه سال گذشته با تشکیل دبیرخانه ای ثابت فعالیت و برنامه ریزی در این خصوص محقق شده از دریافت ۸۰ مقاله به زبان های فارسی، عربی و انگلیسی خبر داد.

استاد خسروشاهی

روابط ایران و اخوان

استاد خسروشاهی به عنوان اولین سخنران علمی موضوع خود را با عنوان «روابط ایران و اخوان» شروع کرد. نکات کلیدی دیدگاه وی شامل موارد ذیل بود:

- روابط ایران و اخوان سابقه ۶۰ ساله دارد و به دوران قبل از انقلاب اسلامی بر می گردد.
- اندیشه سید جمال الدین اسد ابادی بر شکل گیری جنبش اخوان المسلمین و دیدگاه حسن البنا (مؤسس آن) موثر بوده است.
- احتمال توافق و همکاری حسن البنا و آیت الله کاشانی از ایران در صورت کشته نشدن بنا وجود داشت.
- آیت الله طالقانی، آیت الله خلیل کمری و شهید نواب صفوی در کنفرانس های «اخوان» در مورد قدس مشارکت داشته اند.
- در جریان ملی شدن صنعت نفت ایران و در زمان انقلاب اسلامی از آن حمایت کردند؛ به ایران در آن زمان جهت تبریک به مردم سفر و کتابهایی در حمایت از انقلاب ایران منتشر کردند.
- بخاطر قدرت اخوان در میان کشورهای عربی و شاید تلاشی که ممکن است اخوانی ها جهت الگوگیری از انقلاب ایران که شیعه هست داشته باشد در اسرائیل در کنفرانسی تنها بستر ایجاد امنیت رژیم صهیونیستی اختلاف میان شیعه و سنی اعلام شده است.

نخست و سخنرانی

دکتر بهمن اکبری

مواجهه الگوهای اسلامی با گفتمان انقلاب اسلامی

دکتر بهمن اکبری سخنرانی خود را با عنوان «تحلیل توصیفی و تبیینی مواجهه الگوهای اسلامی با گفتمان انقلاب اسلامی» مطرح کرد. نکات کلیدی دیدگاه وی شامل موارد ذیل است:

- جنبش اجتماعی دینی مفروض بحثی بنام «الهیات اجتماعی» داشتن است.
- دو گفتمان اسلامی و غربی داریم که بجای واژه تمدن از گفتمان استفاده شده است چرا که به جغرافیای فرهنگی می پردازد
- عموماً جنبش های معاصر در طیف تعامل و تبادل با گفتمان غرب هستند یعنی تلاش می کنند اصیل بیندیشند و معاصر باشند. مثل جنبش اخوان المسلمین و عبدالرزاق سنهوری
- اسلام در حال حاضر در مصر ۴ رویکرد یا جلوه (سنتی، بنیادگرا و سلفی، تصوفی و جنبشی از نوع اخوان که میان الهیات و اجتماع پیوند می زند) دارد.
- چهار الگو و رویکرد اسلام در مصر در مخالفت با ایران و در موافقت با اسرائیل هم داستان هستند. (البته موافقت و مخالفت طیفی است)

دکتر صباح زنگنه

جریان های موازی اخوان

دکتر صباح زنگنه سخنرانی خود را با عنوان «جریان های هم زمان (موازی) اخوان المسلمین در کشورهای اسلامی» بود. نکات کلیدی دیدگاه وی شامل موارد ذیل است:

- شرایط شکل گیری اخوان جنگ جهانی اول، اشغال کشورهای اسلامی، انحلال امپراتوری عثمانی، اعاده اندیشه سیاسی اسلامی مثل اندیشه احیاء خلافت، شکل گیری یک هیجان عمومی در میان مسلمانان،

انتشارات

دکتر احمد السیوفی از مصر سخنرانی خود را با عنوان «مراحل اخوان المسلمین» ارائه کردند. نکات کلیدی دیدگاه وی شامل موارد ذیل است:

- در مرحله تکوین یا اول «اخوان» توسط حسن البناء اقداماتی چون: جا انداختن بحث وحدت اسلامی، تلاش در جهت طراحی شرایط جدید، تأسیس دارالعلوم جدید، مطالعه مکتب سیدجمال الدین اسد آبادی تا رشیدرضا، تلاش در جهت احیاء اسلام با فرض کامل دانستن دین اسلام در وضعیتی که استعمار در جامعه اسلامی حضور دارد انجام شد.
- حسن البناء در طریقه صوفیه قرار دارد و بدنبال تقریب بین شیعه و سنی است. برخی معتقدند که اخوان حرکتی سلفی و حقیقتاً صوفیانه دارد. او مخالف ترور و خشونت است چرا که معتقد است دین اسلام دین حکمت و موعظه حسنه است. بناء همچنین موسس گروه طرفداران فلسطین است. در فلسطین گروه «کتاب فلسطین» را بوجود آورد. چرا که در مواجهه با اسرائیل نگاهش جهادی است.
- مرحله دوم «اخوان»، مرحله سخت اخوان است؛ چرا که تحت کنترل و تحت نفوذ بودند؛ برخی از آنها بعد از ترور نافر جام ناصر اعدام (مثل سید قطب) و برخی زندانی شدند؛ در این مرحله نزاع با حکومت به وجود آمد.
- مرحله سوم «اخوان»، مرحله ای است که اخوانی ها نقش مهمی در تحریک و تشویق مردم در به میدان آمدن مصری ها داشتند؛ در انتخابات پارلمانی پیروز شدند.

دکتر فریبرز محرم خانی سخنرانی خود را با عنوان «اخوان المسلمین و بحران هویت در مصر» ارائه کردند. نکات کلیدی دیدگاه وی شامل موارد ذیل است:

- زمان دو سال برای ارزیابی و تحلیل رفتار اخوان کافی نیست.
- اخوان علیرغم اینکه ارزشهای سنتی دارد تحت تأثیر بستر جدید (اینترنت، فعال شدن جمعیت زنان، جامعه شبکه ای، مرکزیت زدایی از دولت و دسترسی به رسانه ها، ظهور بازیگران جدید) قرار دارد.
- در سال ۱۹۸۰ سیاست «انفتاح» در مصر برای دستیابی به بازار جهانی بخاطر نداشتن نفت شروع شد که در مصر منجر به رها کردن قیمت ها، خصوصی سازی و استقراض از بانک جهانی شد.
- بعد از آزاد سازی و باز کردن درها، دولت نقش دوگانه ای پیدا کرد از یک طرف محدود شدن حاکمیت و از طرف دیگر تقویت نهادهای امنیتی و اطلاعاتی که البته این نگرش در دیگاه «کاستلز» تئوریزه شده است.
- در شرایط آزادسازی چون تعریف هویت از کانال رسمی (دولت) صورت نمی گیرد مردم سردرگم و دچار بحران هویت می شوند لذا مردم به دنبال هویت می فتند و در مصر جنبشی در بستر جدید (جامعه شبکه ای و رسانه های متفاوت و غیره) شکل گرفت. از آنجا که هویت امر تداومی است و اگر انقطاعی صورت بگیرد در شرایط تحرک به ریشه های هویتی خودش بر میگردد از جمله گروه های نظام مند که در راستای هویت یابی مردم مصر بودند اخوانی ها بودند چرا که سنتهای هویت ساز مصری ریشه در جریان و مذهب سنت دارد که اخوان ها داشتند.

دکتر محمد علی مهتدی سخنرانی خود را با عنوان «اخوان المسلمین و بیداری اسلامی» ارائه کردند. نکات کلیدی دیدگاه وی شامل موارد ذیل بود:

- در موضوع نقش اخوان در انقلاب مصر باید گفت که نقششان نه تنها مثبت نیست که منفی است. چرا که در حال حاضر هرج و مرج در مصر غوغا می کند؛ اسلحه زیاد است؛ صندوق ذخیره ارزی مصر تا سه ماه دیگر بیشتر ندارد؛ این اتفاقات حاصل اشتباه اخوان است.
- انقلاب مصر به صورت ناگهانی بود و همه از جمله امریکایی ها، اسرائیلی ها و حتی خود اخوانی ها غافلگیر شدند.
- تصور می شد مصر، بعد انقلاب محور مقاومت علیه اسرائیل می شود. اما اخوانی ها با متوقف کردن انقلاب در دام «محور سنت علیه شیعه» قرار گرفتند. این در حالی است که مصر فراتر از مذهب و حتی ادیان است؛ اینکه مرسی (رئیس جمهور) مصر که اخوانی است به عربستان می رود قبل از آمدن به ایران، ظلم به مصر است.
- مصلحت گرایی در اخوان با بدست گرفتن قدرت در مصر زیاد شده است. البته خود آنها می گویند «عمل گرا» هستند در حالی که این عمل گرایی مخالف فقه سیاسی اهل سنت است.
- کاری که اخوانی ها باید بکنند متوقف کردن محور اختلاف شیعه و سنی و حمایت از نظام سوریه است.

ابومحمد سمره از مصر سخنرانی خود را با عنوان «بررسی عملکرد اخوان المسلمین بین تئوری و عمل» ارائه کردند. نکات کلیدی دیدگاه وی شامل موارد ذیل است:

- همه جامعه شناسان معتقدند که اخوان یک گروه اصلاحی است نه یک گروه انقلابی.
- در انقلاب مصر، گروه های متفاوت سوسیالیست و لیبرالیست و اسلام گراها هر کدام دیدگاه و آرمان خودشان را می بینند. اخوانی ها معتقدند که اسلام باعث شکل گیری انقلاب در مصر شده است چرا که این انقلاب در مساجد و بعد از اداء نماز خصوصاً نماز جمعه های مساجد اسکندریه و فتح شروع می شد و در مقابل نیروهای لباس شخصی (چاقو کشان و چماقداران) حکومتی به دو مسجد اسکندریه و فتح حمله می کردند.
- عمر انقلاب مصر ۱۸ روز نیست بلکه ۸۰ سال است؛ اخوانی ها در مساجد و جاهای متفاوت کار کردند تا اینکه به پیروزی رسیدند.
- در انقلاب ایران رهبری واحد وجود داشت و در مورد انقلاب مصر رهبری واحد وجود نداشت.
- از اشتباهات اخوان ۱. تقسیم و انشقاق بین اسلامگراها ۲. دست نخورده باقی ماندن ساختار رژیم سابق و عوامل آنها در حکومت ۳. عدم تعامل اخوانی ها با رسانه ها در شرایطی که دهها شبکه در اختیار مخالفان است ۴. عدم پاکسازی نظام قضایی و قضات مصر به عنوان مهمترین مسئله مصر ۵. حذف کامل دیگران و ناتوانی در حل مشکلات موجود ۶. فعال بودن اسلامگرای سلفی که مخالف شیعه هستند و فتوایشان را از عربستان سعودی می گیرند.

دکتر احمد موثقی اخوان المسلمین؛ آسیب شناسی ماهیت و عملکرد

دکتر احمد موثقی سخنرانی خود را با عنوان «جنبش اخوان المسلمین: آسیب شناسی ماهیت و عملکرد» ارائه کردند. نکات کلیدی دیدگاه وی شامل موارد ذیل است:

- مشکل اصلی جنبش های اسلام گرا غلطیدن به سمت سلفی گری و بنیادگرایی است؛ در اینگونه جنبش ها یک رهبر کاریزمایی ظهور می کند خلاء ها را پر می کند اما چون چارچوب فلسفی و فکری وجود ندارد به بنیادگرایی و سلفی گری کشیده می شوند.

- در جنبش های اسلام گرا سوال اصلی این است که اصولاً هدف آنها از جنبش چیست؟ چرا که اگر صرفاً روی کار آمدن گروهی بجای گروه دیگر باشد فکر مقدسی نیست. هدف در مقایسه با ملل دیگر در حوزه های اقتصادی و سیاسی تعریف می شود. یعنی اینکه این جنبش ها در مورد موضوعات سیاسی، اقتصادی و بین المللی نگاهشان چیست.

- اخوان بیشتر از آنکه تحت تأثیر سیدجمال باشد تحت تأثیر رشیدرضا است که گرایش سلفی دارد؛ رشیدرضا، مودودی و سید قطب سه متفکری هستند که گرایشات سلفی دارند.

- اخوانی ها در دهه نود بخاطر افتادن در زندان بریدند و به آراء هضیبی (رهبر دیگر اخوان در زمان سید قطب که سید قطب توسط وی محکوم شد) رسیدند و بجای حرکت های توده ای و انقلابی با حکومت ها در صلح هستند.

دکتر مهدی فرازی اخوان المسلمین و موضوع سیاست خارجی

دکتر مهدی فرازی سخنرانی خود را با عنوان «اخوان المسلمین و موضوع سیاست خارجی» ارائه کردند. نکات کلیدی دیدگاه وی شامل موارد ذیل است:

- در سیاست خارجی مصر سه دوره هست: دوره ناصر - دوره سادات و مبارک - دوره فعلی. در دوره ناصر، مصر محوریتی در جهان عرب داشت. در دوره سادات و مبارک، با غرب متحد بود و بدنبال حفظ وضع موجود بود و بخاطر اتحاد با آمریکا منفعلانه عمل می کرد. در دوره فعلی (حکومت اخوان) شرایط خاصی حاکم است؛ تفکرات اقتصادی دارای اهمیت است؛ نگاه واقعگرایی وجود دارد؛ رئیس

جمهور (مرسی) بدنبال سیاست موازنه است چرا که به عربستان، چین، آلمان، پاکستان، هند و حتی ایران سفر می کند؛ با سران اتحادیه اروپا صحبت می کند؛ مرسی بدنبال پویایی در سیاست خارجی است؛ مرسی به بازیگران فرامتنقه ای توجه دارد؛ بدنبال مشروعیت زایی دولت است. بدنبال پاسخگویی به نیازهای مردم خصوصاً نیازهای اقتصادی است. مصر در حال حاضر در پی اخذ وامی از IMF است. مرسی بدنبال بازگرداندن جایگاه سابق مصر است.

دکتر مسعود فکری اخوان در جامعه اسلامی؛ دستاوردها و شکست ها

دکتر مسعود فکری سخنرانی خود را با عنوان «اخوان المسلمین و نقش آنها در جامعه اسلامی: دستاوردها و شکست ها» به زبان عربی ارائه کردند. نکات کلیدی دیدگاه وی شامل موارد ذیل است:

- اخوان دارای نگاه عمیق فکری در حوزه های متفاوت فرهنگی، سیاسی و اقتصادی است و این نگاه منسجم است. اشکال اخوان این بوده که بیشتر از نگاه فکری به نگاه سیاسی پرداختند و در این زمینه کشورهای عربی بیشتر از کشورهای عربی گرایش داشتند.

- در نگاه «حسن البناء» وحدت عربی مقدم بر وحدت اسلامی بود.

- اخوان ها در ایجاد کردن موسسات فعال نبوده به نسبت فعالیت های سیاسی و اجتماعی که فعالیت بیشتری داشته است.

محمد جعفر خسروی کالبد شکافی اندیشه سیاسی اخوان المسلمین

آقای محمد جعفر خسروی سخنرانی خود را با عنوان «اخوان المسلمین و کالبد شکافی اندیشه سیاسی آن» ارائه کردند. نکات کلیدی دیدگاه وی شامل موارد ذیل است:

- اخوان مراحل شکل گیری ۱۹۲۸ تا مرگ حسن البناء، فاروق و کودتای ناصر، همزیستی با سادات، تضاد و درگیر در دوره سادات و مبارک و کسب قدرت و نفوذ را سپری کرده است.

- در اندیشه سیاسی اخوان عامل عقب ماندگی جدایی دین از سیاست قلمداد شده و لازم است احکام اسلام به عنوان روش اجتماعی پیاده شوند و دولت برای جلوگیری از اشغال و رفع سلطه تأسیس شود.

- در حوزه قانون و شریعت معتقدند که دین لازم است در متن اجتماعی باشد؛ قرآن قانون اساسی کاملی است و قوانین مدنی باید مبتنی بر قوانین قرآنی باشند.

- الگوی حکومت مطلوب اخوان خلافت

است و مجریان باید انتخاب شوند و اطاعت از مجری اطاعت از شخص نیست بلکه اطاعت از شریعت است. در حوزه فناوری قائل به استفاده از آن هستند. در حوزه وحدت اسلامی تلاش می کنند و معتقدند جامعه اسلامی باید وحدت داشته باشد

- نگاه اخوان در ابتدا به حزب خوب نبود بعد نظرشان عوض شد. کشتی امروز «اخوان» تجربه عملی در عرصه سیاست ندارد و دارای بحران است و برای حرکت لازم است این بحران ها حل شوند.

مرور فوری

● به نظر می رسد با شرایط زیست جهان و اتفاقات درون ادیان، ما باید در صورت های ادیان نیز تجدید نظر کنیم. این مساله با درآویختن در عناصر دنیای معاصر حاصل خواهد شد.

۱۲

دکتر محمد علی سبحانی اخوان المسلمین؛ چشم انداز آینده

دکتر محمد علی سبحانی سخنرانی خود را با عنوان «اخوان المسلمین؛ چشم انداز آینده» ارائه کردند. نکات کلیدی دیدگاه وی شامل موارد ذیل است:

- بعد از فروپاشی امپراتوری عثمانی در ۱۹۲۰ سه موج در جامعه اسلامی روی دارد: ۱- موج استقلال خواهی که ضد استبدادی هم بود (مثال مصر) ۲- موج ضد اشغال که موج مقاومت هم هست (مورد اشغال سرزمین فلسطین) ۳- موج حقوق مدنی (مورد امروز در جهان عرب) که برخی آن را در مقابل موجهای قبلی قرار می دهند.
- کار اخوان با موج حقوق مدنی همراه شده است.
- سه نوع اسلام سنتی، اسلام صوفی که بدنیاال اخلاقیات است - اسلام سلفی، اسلامی رادیکال است اسلام جهادی است - اسلام سیاسی که قائل به نوسازی و اصلاح است در مصر وجود دارد.
- اخوان یک جنبش است نه یک حزب.
- نگاه سید قطبی مورد نظر اخوانی ها نیست چرا که معتقدند آن خطی بود با مداد که پاکش کردیم.
- اندیشه اخوان نوگرا است و مربوط به اصلاحات است.
- القاعده یک گروه تروریستی است و ربطی به اخوان ندارد.
- طالبان یک گروه اسلام گرا است که طرح امارت اسلامی را مطرح می کند. اخوان در برابر استبداد فکری و فردی شکل گرفته است.
- اخوانی ها با سلفی ها در انتخابات اخیر متحد شدند که با این کار نیمی از طرفداران خود را از دست دادند.
- در صورت پاسخگو نبودن اخوان به نیازهای مردم و نیازهای جامعه مدنی مشکلاتی در آینده خواهند داشت.

۱۴

مهران پوزش چشم انداز الگوی کنش سیاسی

- آقای مهران پوزش سخنرانی خود را با عنوان «اخوان المسلمین حاکم در مصر و چشم انداز الگوی کنش سیاسی» ارائه کردند. نکات کلیدی دیدگاه وی شامل موارد ذیل است:

- گروه های اسلام گرا در مصر شامل اخوان المسلمین، حزب الوسط و سلفی ها می شوند.
- گروه های غیر مذهبی در مصر شامل حزب وفد جدید، حزب کمونیست، حزب دموکراسی عربی، حزب تجمع ملی ترقی خواه، حزب سوسیال لیبرال و حزب فردا می شوند.
- اخوان سابقه ۸۰ ساله دارد؛ طلایه دار میانه روی در جهان عرب است. اخوان میانه دو طیف «اصول گرایی» و «عمل گرایی» که بیشتر به عمل گرایی گرایش دارد، قرار دارد.

۱۵

سید جلال غمامی اخوان المسلمین اردن

آقای سید جلال غمامی سخنرانی خود را با عنوان «اخوان المسلمین اردن؛ کامیابی و عدم کامیابی در تحولات اخیر» ارائه کردند. نکات کلیدی دیدگاه وی شامل موارد ذیل است:

- روش «استنباط» احکام و «عملیاتی» کردن آنها دارای اشکال است
- رفتار آمریکا در جهت کند کردن حرکت جنبش های اسلامی بوده است هم در حوزه شیوه استنباط احکام و هم مدل عملیاتی کردن آنها
- امکان انحراف وجود دارد و به نوعی این جنبش ها را به «ابزار» تبدیل می کند. در مورد جنبش اخوان اردن چنین آسیبی وجود دارد.

۱۶

حیدر فرامرزی آینده اخوان المسلمین در عصر جهانی شدن

آقای حیدر فرامرزی سخنرانی خود را با عنوان «بررسی آینده جنبش اخوان المسلمین در عصر جهانی شدن» ارائه کردند. نکات کلیدی دیدگاه وی شامل موارد ذیل است:

- در این سخنرانی به علل شکل گیری اخوان که بحران هویت، استعمار و نداشتن دولت ملی بوده و اینکه اخوان باید در فضای جهانی شدن حرکت کند.
- با استقرار دموکراسی و نهادینه شدن آزادی های مدنی از طریق موج جهانی شدن، جنبش اخوان المسلمین با فعالیت قانونی در پارلمان و یا شرکت در دولتها، رسمیت و مشروعیت یافته و فعالیتهای تبلیغی فردی و جمعی آنان با آزادی بیشتری صورت می گیرد.
- جهانی شدن با دامن زدن به بحران مشروعیت، کاهش نظارت بر شهروندان و تضعیف هویت ملی، نهاد دولت - ملت را با چالش مواجه کرده و این موارد، فعالیت خبریه و عام المنفعه اخوان المسلمین در قالب NGO ها را تسهیل و فعالیت تبلیغی آنانرا آسانتر و آزادتر می کند و این خود بسیج توده ها را تسهیل و قدرت چانه زنی سیاسی آنها را بیشتر و حضور پررنگ در کف خیابان ها را در مواقع لزوم تضمین می کند.

۱۳

دکتر قاسم پور حسن اخوان المسلمین مصر؛ گذار جنبش به دولت و مسئله فلسطین

دکتر پور حسن سخنرانی خود را با عنوان «اخوان المسلمین مصر؛ گذار جنبش به دولت و مسئله فلسطین» ارائه کردند. نکات کلیدی دیدگاه وی شامل موارد ذیل است:

- در سال ۲۰۱۱ اخوان از یک جنبش به یک حزب سیاسی تبدیل شد.
- اخوانی ها تصور این مقدار تحول را نداشتند.
- در حال حاضر یکی از مسائل اخوان کنار آمدن با موضوع فلسطین است که جزئی از هویتشان بوده است.
- در حال حاضر زیر ساختها در اختیار بقایای دولت قبلی است.
- دولت قبلی مصر (مبارک) تعهدات فراوانی داشته که به دولت فعلی (مرسی) منتقل شده است.
- اخوان در سر دو راهی پذیرش فلسطین و نپذیرفتن آن قرار گرفته است.
- هر گونه فاصله از مولفه هویت بخشی ان یعنی فلسطین باعث ریزش هوادارانش می شود.

چهار کتاب جدید در حوزه مطالعات رسانه رونمایی شد

نشست رونمایی از چهار کتاب حوزه مطالعات رسانه روز گذشته در محل پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی برگزار شد. این مجموعه که قرار است در ۱۰ جلد منتشر شود به مطالعات رسانه در حوزه فلسفه رسانه، دین و رسانه، جامعه‌شناسی رسانه و تاریخ رسانه در قالب مجموعه مقالات می‌پردازد. در روزهای پایانی سال گذشته چهار جلد نخست این مجموعه منتشر شد و ۶ جلد دیگر هم تا پایان سال جاری منتشر خواهد شد.

لزوم تولید ادبیات مکتوب برای مطالعات رسانه‌ای

دکتر سید حسن حسینی مدیر گروه مطالعات رسانه پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی و سر ویراستار جلد اول این مجموعه که به «فلسفه رسانه» می‌پردازد، در این نشست با اشاره به این نکته که حوزه مطالعات رسانه در کشور یک حوزه جدید است تصریح کرد: رسانه‌شناسی را اگر به معنای خاص یک علم در نظر بگیریم در جهان هم قدمت طولانی ندارد و علمی نو پا محسوب می‌شود.

دکتر حسینی هدف از انتشار چنین مجموعه‌ای را پرداختن آکادمیک به موضوع رسانه دانست و تصریح کرد: از آنجا که همه دانش‌ها به یکدیگر مرتبط هستند این مجموعه سعی دارد ادبیات مکتوبی برای حوزه رسانه شکل دهد. وی گفت: این پژوهش تنها یک کار علمی صرف نیست بلکه باید از نتیجه آن برای تولید در رسانه استفاده مطلوب کرد چرا که آنچه این مجموعه دنبال می‌کند توجه به نیازهای بومی کشور است و برحسب نیازهای بومی که در رسانه به ویژه رادیو و تلویزیون احساس شده است چنین پژوهشی انجام گرفته است.

توزیع اندیشه از تولید آن مهمتر است

دکتر حمید رضا آیت‌اللهی رئیس پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی در این مراسم، انتشار این کتاب را واقعه علمی نامید و افزود: یکی از ویژگی‌های بارز این کتاب این است که قبل از این که مباحث آن به صورت شعار در جامعه مطرح شوند یک کار دقیق و علمی در چهار جلد بدون در نظر گرفتن تقدم و تاخر عناوین درحوزه رسانه انجام شده است و ادبیات بسیار خوبی در زمینه این مسأله اجتماعی مهم شکل گرفته است.

یکی از آسیب‌های علمی که در ایران وجود دارد توزیع نشدن اندیشه است. در ایران اندیشه به خوبی تولید می‌شود اما توزیع خوبی نداریم به همین دلیل افکار عمومی به رشد مطلوبی نمی‌رسند.

باید به رسانه نگاهی معرفت‌شناسانه داشته باشیم

دکتر عالی‌ه شکر بیگی استاد جامعه‌شناسی نیز از دیگر مؤلفان این مجموعه بود که به بحث رسانه‌ها و سبک زندگی پرداخته است. وی با اشاره به این نکته که رسانه‌ها در خلوت زندگی افراد راه یافته‌اند و به همین دلیل می‌توانند کوچکترین رفتار انسان‌ها را شکل دهند، گفت: خانواده و فروپاشی آن از بحران‌هایی است که امروزه در جامعه مطرح است و وظیفه رسانه این است که وارد این میدان شده و با ارائه سبک زندگی صحیح این مسأله را سامان بخشد. وی در ادامه اذعان کرد: امروزه در جامعه نیازمند بازنگری ذهنیت و عینیت در حوزه رسانه هستیم که این بازنگری با توجه به فلسفه رسانه منجر می‌شود که به رسانه نگاهی معناکاوانه و معرفت‌شناسانه داشته باشیم. در ایران جامعه‌شناسی داریم اما معنا و ماهیت‌شناسی نداریم که همین مسأله موجب بروز مشکلات اجتماعی بسیاری شده است و امید است با داشتن نگاه جامعه‌شناسانه به رسانه این مشکلات از بین بروند.

مجموعه مطالعات رسانه (جلد دوم)

رسانه و دین

حسن بشیر و همکاران

به کوشش

سیدحسن حسینی

مجموعه مطالعات رسانه (جلد چهارم)

تاریخ و رسانه

مجموعه مطالعات رسانه (جلد اول)

فلسفه رسانه

سیدحسن حسینی و همکاران

مجموعه مطالعات رسانه (جلد سوم)

جامعه‌شناسی رسانه

رسانه و نهادهای دینی

در ادامه این نشست دکتر محمد مهدی لیبی استاد جامعه‌شناسی دانشگاه علامه طباطبائی و مدیر پژوهش‌های رادیو که سر ویراستاری جلد چهارم این مجموعه با عنوان «جامعه‌شناسی رسانه» را به‌عهده داشته‌است، گفت: در دنیای جدید شاهد حضور رسانه‌های نو پدید هستیم و به همین جهت باید به حفظ ماهیت رسانه‌های قدیمی توجه کنیم تا کارکرد جدیدی داشته باشند. در این راستا ایجاد رادیوهای فصلی و رادیوهای تصویری از نتایج حاصل از مباحث نظری جدید حوزه رسانه محسوب می‌شود. وی با اشاره به موضوع فرهنگ جامعه در حوزه رسانه تصریح کرد: این که باورهای دینی و هنجارهای اجتماعی را چگونه نهادینه کنیم و نقش رسانه به عنوان یک واسطه در این بین چیست بحث گسترده‌ای است که باید برای تشریح مبانی و کارکردهای جامعه‌شناختی رسانه به آن توجه کرد. این استاد جامعه‌شناسی دانشگاه علامه طباطبائی با اشاره به بحث خانواده و رسانه که از مباحث مهم محسوب می‌شود، گفت: بحث تحول ماهیت خانواده و ارتباط بین اعضای خانواده از مباحثی است که دچار خلل‌هایی شده است و در این میان رسانه نقشی اساسی برای بهبود و شکل دهی مجدد ماهیت خانواده دارد.

مطالعات رسانه در ایران

یکی دیگر از مباحث مورد توجه در این مجموعه تازه منتشر شده، بحث «تاریخ و رسانه» است که مبحثی جدید در حوزه رسانه محسوب می‌شود، دکتر ویدا همراز سر ویراستار جلد «تاریخ و رسانه» با اشاره به جوان بودن این حوزه از مطالعات در کشور گفت: در ایران مطالعات رسانه جوان و مطالعات تاریخ و رسانه از آن هم جوان‌تر است در حالی که پیرامون این مباحث در دانشگاه‌های معتبر آمریکا و اروپا مطالعات گسترده‌ای صورت گرفته است. دکتر همراز تصریح کرد: تاریخ رسانه نگاهی به سیر تحول رسانه در ایران دارد. در کشور ما در حوزه تاریخ مطبوعات پژوهش‌هایی انجام شده است اما در حوزه تاریخ رادیو و تلویزیون کاری انجام نشده است، بنابراین تدریس واحدهای درسی این موضوع در دانشگاه‌ها باعث می‌شود تا بتوانیم با ارائه نظریات بومی به اقتضای شرایط جامعه خود مباحث جدیدی را ارائه دهیم.

از سوی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

«جستارهای تاریخی» شماره ششم رسید

ششمین شماره
دو فصل نامه
علمی پژوهشی
«جستارهای
تاریخی» با مدیر
مسئولی دکتر
حمیدی رضا آیت
اللهی و سردبیری
دکتر پروین ترکمنی
آذر توسط پژوهشگاه
علوم انسانی و
مطالعات فرهنگی
منتشر شد.

ششمین شماره «جستارهای تاریخی» دربردارنده ۷ مقاله است که اولین مقاله آن را عبدالمهدی رجائی و مرتضی نورائی با عنوان وضعیت امنیت راه‌های اصفهان در سال‌های پس از مشروطه نگاشته‌اند. سحر و جادو، طلسم و تعویذ و دنیای زنان در عصر قاجار به قلم داریوش رحمانیان و زهرا حاتمی، بررسی و تحلیل گفتمان امارت محور در ظفرنامه شرف‌الدین علی یزدی از فاطمه رستمی و مهدی فرهانی منفرد، نوروزیه و نوروزیه نوین در عصر صفوی از زهره زرنشاس و محسن جعفری، مواضع علما در برابر جمهوری رضاخانی از حجت فلاح توتکار و محسن پرویش، نقش روسیه در سرکوب انقلاب مشروطه مشهد به قلم محسن مدیر شانه‌چی و ملیحه خوش‌بین و مطالعهٔ تئوریک جریان راست سازش‌کار در جنبش جنگل از عباس نعیمی، رضا معصومی راد، احسان فرهادی و رضا علیزاده دیگر مقالات شماره جدید دو فصل نامه جستارهای تاریخی است. چکیده مقالات این شماره و شماره‌های قبل مجله جستارهای تاریخی را می‌توان از آدرس اینترنتی

<http://www.ihcs.ac.ir/Pages/Features/BookDetail.aspx?id=۶۳۵۹>

دریافت کرد. شماره تلفن ۸۸۰۵۲۳۰۱ نیز برای ارتباط با دفتر نشریه اعلام شده است.

شماره‌های جدید غرب شناسی منتشر شد

شماره‌های پنجم و ششم دو فصل نامه علمی پژوهشی غرب شناسی بنیادی توسط پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی منتشر شد.

دشمنان جمهوری؛ بررسی علل اصلی اخراج شاعران از آرمان شهر افلاطونی نوشته علیرضا اسمعیل‌زاده برزی، بررسی رهیافت اندرو فینبرگ و مارتین هایدگر برای برون‌رفت از فضای تکنولوژیک حاکم نوشته خشایار برومند و مصطفی تقوی، تلقی انگلیسی-آتریشی از فلسفهٔ تحلیلی نوشته عبدالرزاق حسامی‌فر، جستارهایی در باب فلسفهٔ تاریخ هر در نوشته علی اصغر لامعی و حسین کلباسی، هگل و اقتصاد سیاسی به قلم علی مرادخانی و آویسا شهبازی، ضرورت خیرهای اولیه و مسئله بی‌طرفی نوشته سیدرضا موسوی و نقاش

ویلهم دیلتای در پایه‌گذاری علوم انسانی و دفاع از عینیت آن نوشته روح‌اله نوری و محمدرضا ریخته‌گران مجموع مقالات شماره پنجم این مجله است.

علاقه‌مندان و پژوهشگران حوزه غرب شناسی می‌توانند برای تهیه این شماره یا ارسال مقاله به پایگاه اینترنتی <http://occidentstudy.ihcs.ac.ir> مراجعه نمایند.

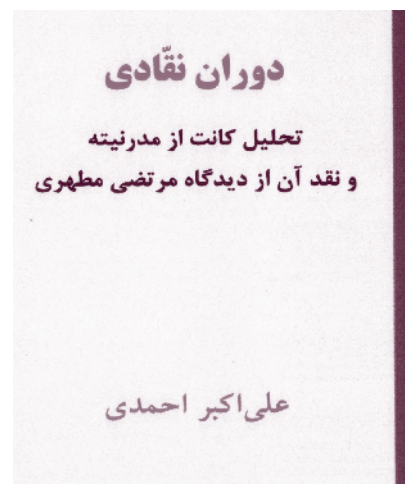
دوران نقادی منتشر شد

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی کتاب دوران نقادی (تحلیل کانت از مدرنیته و نقد آن از دیدگاه مرتضی مطهری) را در سال ۱۳۹۲ منتشر کرد.

دوران نقادی در دو بخش تحلیل مدرنیته از دیدگاه کانت و نقد مدرنیته کانتی از دیدگاه مرتضی مطهری به قلم دکتر علی اکبر احمدی نوشته شده است. مولف در این اثر تلاش کرده تا تصور کانت از دوران نو و طرح نوینی که در آثار این اندیشمند غربی آورده شده را توضیح دهد و پس از آن تحلیل استاد مطهری درباره کانت را تشریح کند.

مولف در پیشگفتار کتاب تصریح کرده است که مطهری، کانت را در کنار اشاعره می‌نشاند و آراء او را وفق مبانی اشعریت تحلیل و تفسیر می‌کند. از نظر مطهری گوهر تفکر اشعری جدایی تعقل از تدین و در معنایی وسیع‌تر جداسازی انسان از خداست. مطهری در فلسفه کانت صورت جدیدی از اشعریت می‌بیند و اگر چه اشعریت جدید نمی‌تواند در آثار و نتایج متفاوت با اشعریتی باشد که در گذشته متصور بود.

هدف دکتر احمدی از نگارش این اثر، شرح فلسفه کانت یا مطهری نبوده است بلکه در صدد بوده تا «تصور» کانتی از مدرنیته را بکاود و ارزیابی مطهری در باره آن «تصور» را دریابد.

مطالعات میان‌رشته‌ای در رسانه و فرهنگ منتشر شد

ملی، مخاطبان فعال، و گرایش دانشجویان دانشگاه‌های تهران به شبکه‌های اجتماعی مجازی (مجتبی امیری و یونس نوری مرادآبادی)، بررسی عوامل مؤثر در گرایش به ازدواج اینترنتی در بین دانشجویان با رویکرد آسیب‌شناسانه به ازدواج اینترنتی (نگین برات دستجردی و آرزو عرفان)، تلویزیون و فرهنگ همگرایی رسانه‌ای (حسن بشیر و احمد کوهی)، ارتباط میان فرهنگ و فناوری اطلاعات و ارتباطات و آسیب‌های فرهنگی اینترنت (طاهر روشندل اربطانی و منوچهر صابر)، تجربه جهانی، مدل گذار از نظام انحصاری به نظام متکثر رادیو - تلویزیونی (فؤاد صادقی، مریم جمشیدی، و سیدعمار کلانتری) فهرست مقالات این شماره هستند.

پایگاه اینترنتی این مجله <http://mediastudy.ihcs.ac.ir> و نشانی الکترونیک آن mediastudies@ihcs.ac.ir است. چکیده و اصل مقالات این شماره و شماره‌های قبلی مجله را هم می‌توانید از اینجا دریافت کنید

شماره جدید دوفصل‌نامه علمی پژوهشی مطالعات میان‌رشته‌ای در رسانه و فرهنگ منتشر شد.

دکتر حمیدرضا آیت‌اللهی مدیرمسئول و دکتر سیدحسن حسینی سردبیر این مجله هستند.

عوامل مؤثر در عناصر ارتباطی از دیدگاه قرآن (علی اسکندری و رامین چابکی در زبانی) مروری انتقادی بر مهم‌ترین نظریه‌های تکنولوژی رسانه (میثم امیدعلی و سیدحسن حسینی) بررسی رابطه میان نگرش سیاسی، اعتماد به رسانه

زندگی و اندیشه‌های ادم اسمیت منتشر شد

نجوم را بررسی می‌کند و در فصول بعد به دو اثر نظریه عواطف اخلاقی و پژوهشی درباره ماهیت و علل ثروت ملل می‌پردازد.

دکتر شیرزاد پیک حرفه مترجم کتاب ادم اسمیت، هدف از ترجمه این اثر را بازخوانی و قرائتی جدید از ادم اسمیت بر پایه نظریه عواطف اخلاقی این فیلسوف اخلاقی و چهره شناخته شده تاریخ علم اقتصاد می‌داند. دکتر محسن رنایی نیز در مقدمه‌ای بر این اثر منتشر شده توسط پژوهشگاه علوم انسانی، این کتاب را برای کسانی که تمایلی برای ورود به کتاب حجیم ثروت ملل ندارند را مفید دانسته و هم برای کسانی که اسمیت را مطالعه کرده اند اما می‌خواهند از فراز به آن نگاه کنند. همچنین وقتی ترجمه‌ای از کتاب نظریه عواطف اخلاقی اسمیت به زبان فارسی موجود نیست، این کتاب بهترین منبع برای درک نظریه‌ای است که اسمیت در کتابش بسط داده است.

علاقه‌مندان به اندیشه‌های فلسفی و اقتصادی اسمیت می‌توانند برای تهیه این اثر به فروشگاه پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی به شماره تماس ۰۲۱۸۸۳۱۷۱۹۱ و برای خرید اینترنتی به نشانی اینترنتی <http://ihcs-books.com> مراجعه کنند

«زندگی و اندیشه‌های ادم اسمیت» تألیف جک راسل وینستین توسط انتشارات پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی روانه بازار نشر شد. این کتاب علاوه بر مقدمه مترجم، مقدمه دکتر رنایی، اسامی آثار اسمیت، دارای مقدمه و نتیجه‌گیری و پنج فصل به این عناوین است: زندگی و تأثیرات، آثار نخستین و بنیادین، نظریه عواطف انسانی، ثروت ملل و عدالت و درس گفتارهایی درباره فلسفه حقوق.

فصل نخست، زندگی و تأثیرات فلسفی اسمیت را مورد بحث قرار می‌دهد، فصل دوم، نخستین اثر شناخته شده اسمیت یعنی اصول راهبر و راهگشای پژوهش‌های فلسفی به همراه نمونه‌هایی از تاریخ

حکمت اسلامی و عالم معاصر در بازار کتاب

آیت الله جوادی آملی و علامه جعفری) و حکمت اسلامی بر گزار شد. این کتاب از یک مقدمه به قلم غلامحسین خدیری عضو هیئت علمی گروه فلسفه، کلام و عرفان اسلامی و چهار بخش سخنرانی‌ها، حکمت اسلامی و عالم معاصر از منظر چهار تن از حکمای اسلامی، حکمت اسلامی و چالش‌های عالم معاصر و حکمت اسلامی و چالش‌های فرهنگی معاصر تشکیل شده است.

کتاب حکمت اسلامی و عالم معاصر شامل متن دقیق سخنرانی‌ها و ده‌ها مقاله علمی در حوزه حکمت، حکما و فیلسوفان اسلامی است که به قلم نویسندگانی همچون دکتر رضا اکبری، دکتر مرتضی واعظ جوادی، دکتر حمید پارسانیا، دکتر حسین کلباسی، دکتر سید یحیی یثربی، دکتر عبدالرحیم گواهی، دکتر مسعود امید، دکتر علی اکبر احمدی، دکتر علی اصغر مصلح، حجت الاسلام دکتر مسعود اسماعیلی و دکتر مهدی دهباشی می‌باشد.

کتاب «حکمت اسلامی و عالم معاصر» به کوشش دکتر غلامحسین خدیری، توسط انتشارات پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی روانه بازار کتاب شد.

این کتاب مجموعه مقالات و سخنرانی‌هایی است که در نشست دو روزه «حکمت اسلامی و عالم معاصر» در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی برگزار شد.

این نشست در دو محور حکما (علامه طباطبائی، شهید مطهری،

پربازدید کننده ترین مقالات مجلات پژوهشگاه

انتشارات پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی فهرست پربانلود ترین مقاله های مجلات را منتشر کرد. در این فهرست در هر یک از ۱۷ مجله پژوهشگاه، ۳ مقاله که بیشترین دانلود را داشته همراه با تعداد دفعات مشاهده در سایت و سایر مشخصات مقاله اعلام شده است. جدول زیر فقط نخستین مقاله پربازدید کننده در هر مجله را اعلام کرده است. البته از زمان استخراج این آمار تا حالا، حتماً آمار بازدید بالاتر هم رفته است. شما می توانید برای آشنایی با مقالات تازه منتشر شده در هر مجله تخصصی پژوهشگاه، یا دریافت رایگان مقالات شمارهای قبلی به سایت www.ihcs.ac.ir مراجعه کنید

نام مجله	عنوان مقاله / نویسنده	تعداد مشاهده	تعداد دانلود
جستارهای تاریخی	تحول های دینی عصر صفویه و نقش عالمان عاملی: مطالعه موردی محقق کرکی و شهید ثانی؛ صادق آئینه‌وند؛ سیدهاشم آقاجری؛ محمدکاظم رحمتی؛ حسین مفتخری	۳۲۰	۱۳۲
رسانه و فرهنگ	بررسی جایگاه و توانایی اثرگذاری قشر «رهبران شبکه‌ای» در شبکه اجتماعی آنلاین فیس‌بوک/ میلاد میرمحمدصادقی	۳۱۸	۱۹۲
فلسفه علم	آرای روش‌شناختی و فلسفی هابرماس، جواد اکبری تختمشلو	۳۶۹	۹۱
جستارهای فلسفه دین	نگاه تاریخی به دین در فلسفه هگل؛ علی اصغر مصلح	۱۸۰	۹۷
غرب شناسی بنیادی	نظریه بازیهای زبانی ویتگنشتاین؛ بیت الله ندرلو	۴۴۲	۱۹۲
جامعه پژوهی فرهنگی	بررسی عوامل موثر بر مصرف کالاهای فرهنگی در بین جوانان؛ مجید الیاسی، فاطمه پرده دار، سوده ترشیزی، غلامرضا خوش فر، مجید دنکو	۳۴۰	۷۹۵
تفکر و کودک	بررسی نظریه ویگوتسکی از دیدگاه روانشناسی و ارتباط آن با مبانی نظری آموزش فلسفه به کودکان: مژگان رشتچی	۳۴۵	۴۱۲
ادبیات پارسی معاصر	بررسی و تأویل چند نماد در شعر معاصر - تقی پورنامداریان؛ ابوالقاسم رادفر؛ جلیل شاکری	۴۵۷	۱۰۰۴
کهن نامه ادب پارسی	بازتاب شاهنامه در تاریخ جهانگشای جوینی مرتضی مقصودی؛ ابوالقاسم رادفر	۶۱۷	۳۶۷
اقتصاد تطبیقی	قدمه‌ای بر اقتصاد رفتاری: مفهوم، روش‌شناسی و شیوه‌های استخراج ترجیحات/ حبیب انصاری سامانی؛ علی‌رضا پورفرج؛ مسعود زارع؛ عباس امینی		۲۶۶
پژوهش نامه علوی	مسئولیت‌پذیری کارگزاران و مدیران از دیدگاه امام علی (ع) با تأکید بر مؤلفه‌های اخلاق حرفه‌ای		۷۱۰
منطق پژوهی	قضیه ناتمامیت گودل و فلسفه ذهن کامران قیومزاده		۲۸۳
زبان‌شناخت	آزوقا: رویکردی جدید در آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان، احمد صفاری‌مقدم	۲۲۰	۴۹۰
آفاق الحضاره اسلامی	الشهادة و الشهد فی الشعر العربی المعاصر امیر مقدم متقی	۲۲۸	۱۰۴۵
تحقیقات تاریخ اجتماعی	دگرگونی نظام قشربندی اجتماعی در ایران از سقوط ساسانیان تا پایان امویان شهرزاد ساسان‌پور؛ حسین مفتخری	۲۳۹	۲۵۹
پژوهش نامه تاریخ اجتماعی و اقتصادی	جامعه‌شناسی تاریخی موقعیت و عملکرد اقلیت‌های مذهبی در شهر اصفهان دوره صفوی (مطالعه موردی: ارامنه جلفای اصفهان در عصر صفوی) علی‌اکبر جعفری	۴۹۷	۳۳۱
حکمت معاصر	استاد مطهری و نقد ایدئالیسم عبدالرزاق حسامی‌فر	۵۶۳	۵۱

